

Carpații

Depoziție legal: M. 8.137-1958.

Director: Aron Cotrus + REVISTA DE CULTURA SI ACTIUNE ROMANEASCA IN EXIL Redactor: Traian Popescu

CHRISTOS A INVIAT!

Cu moartea pre moarte
cascand

Si celor din mormanturi viata
daruindu-le!

UN EXEMPLU PILDUIITOR

A 31 Martie 1979, din inițiativa unor Români inimoși și plini de dragoste de Neam, grupați în —Centrul Cultural "Independența"—, a avut loc în Köln (Germania Federală), o impresionantă manifestare românească de solidarizare cu suferințele fraților noștri din Basarabia și de protest împotriva încorporării arbitrare, pentru a III-a oară în Imperiul Rusiei Sovietico-Comuniste, a acestei frânturi de pământ românesc de peste 20 de secole.

Se împliniseră cu câteva zile mai înainte, la 27 Martie 1979 — 61 de ani dela realipirea voluntară a Basarabiei la patria mamă — România — și 35 de ani dela cea de a III-a răpire la 23 August 1944, dată care pentru Neamul Românesc integral, reprezintă cea mai teribilă dramă din istoria lui milenară, iar pentru pământul moldovenesc al Basarabiei, genocidul organizat după conceptele mongolice ale Sovietelor și martirizarea ei.

Peste o sută de participanți în persoană și alte zeci de prezenți prin adesiuni, au dovedit, odată mai mult, că exilul are resurse de energie inepuizabile, atunci când e vorba de a se manifesta contra nedreptății făcută Tarii Românești și că pot forma un bloc într-adevar românesc, atunci când ambițiile personale sau partinice, sunt lasate la o parte, în interesul luptei de desrobire a României.

Deși aparțineau diverselor grupuri politice și comunități românești din exil, reprezentând refugiații vechi și noi din: Austria, Germania Federală, Franța, Spania și alte țări, nota predominantă în discuțiile, conferințele și reuniunile care au avut loc, a fost frățețatea românească și înțelegerea deplină în problemele dezbătute.

O armonioasă unitate de vederi, de soluții și de rezoluții, care au transformat reuniunea într-un adevărat Congres care îndreptățește redactarea moșnei finale, adresată marilor puteri tutelare ale Organizației Națiunilor Unite, și căpeteniilor lumii libere.

Sunt zeci de Asociații, grupuri, "folclorice, politice" sau comunități românești înființate dela 1944 și până astăzi, pe suprafața planetei, peste care exilul conștient, sau spiritul de aventură, a risipit fugarii Români după 23 August 1944. Puține sunt însă acelea care fac Istorie și vor fi trecute în Cartea de Aur a Nemulului Românesc.

Între acestea va fi firește și Asociația Culturală "Independența" din Colonia, a cărei activitate, numai în ultimii trei ani, a înecustat pe răbojul acțiunilor românești în exil — 19 conferințe lămurire și protest asupra situației tragice din România, lăbită deopotrivă de urgile naturii-inundații, cutremur de pământ, seceta ca și de urgența falsei democrații ruso-comuniste.

Zeci de apeluri, publicații, broșuri, articole manifeste, mesaje, au împânzit cancelăriile occidentale făcând prezente nedreptatea și suferințele impuse arbitrar Poporului Român.

Chiar dacă deslegările favorabile întârzie să vină, nici un efort, nici un sacrificiu nu e inutil, pentru a menține — cum spune George Demetrescu — deschis dosarul Istoriei... căci Istoria nu și-a spus ultimul cuvânt în cazul României. Pentru aceasta exemplul Românilor din Colonia trebuie multiplicat și imitat.

Traian POPESCU

BASARABIA O PROBLEMA IN SUSPENSIE

de Alexandru SUGA

ternațional este nui", și, pe baza acestui articol România poate cere anularea actelor pe baza cărora Uniunea Sovietică a încorporat aceste teritorii.

Uniunea Sovietică susține că are două titluri de drept internațional care legitimează încorporarea teritoriilor române în 1940, și anume: "Convenția de la 28 Iunie 1940 și Tratatul de pace de la Paris din 10.2.1947.

Ambele titluri de drept internațional sunt însă nule, fiindcă violează norme imperative ale dreptului internațional. Demonstrăm:

1. La 28 Iunie 1940, Uniunea Sovietică cere ultimativ României cedarea Basarabiei și a Bucovinei, amenințând cu războiul în cazul când România nu satisface cererile sovietice. O zi mai târziu, România răspunde printr-o notă diplomatică că "este dispusă să cerceteze cererile Uniunii Sovietice și roagă statul sovietic să numească delegați și să fixeze data și locul". Răspunsul guvernului român nu satisface guvernul sovietic, și în cursul aceluiași zi, adică la 27 Iunie, Uniunea Sovietică lansează un nou ultimativ și fixează un nou termen de 24 de ore. La 28 Iunie 1940, ambasadorul român la Moscova predă în scris răspunsul guvernului român, și care avea următorul conținut: "Pentru a evita deschiderea ostilităților în acea parte a Europei, guvernul român se vede silit să accepte condițiile evacuării, care au fost impuse în răspunsul sovietic". Formal se poate ajunge la concluzia că la 28 Iunie 1940 între Uniunea Sovietică și România s'ar fi încheiat un tratat internațional.

România a acceptat "oferta" făcută de Uniunea Sovietică. În această privință nu se poate obiecta nimic. Pentru încheierea unui tratat internațional este suficient acceptarea ofertei. La fel, dacă nu se specifică, nici nu-i nevoie de ratificare.

Dar în nota de răspuns a guvernului român de la 28 Iunie 1940 se vorbește de "retragerea trupelor române din Basarabia", cu alte cuvinte România își retrage trupele și admite o "ocupatie militară sovietică". Aici nu este vorba de o "cedare". Si fiindcă este vorba numai de o ocupatie militară, Uniunea Sovietică nu era îndreptățită să încorporeze Basarabia, Bucovina de nord și regiunea Herța în componența statului sovietic. Ca putere ocupantă, Uniunea Sovietică nu avea dreptul să acorde cetățenia sovietică populației, nici să ceară satisfacerea serviciului militar și nici să introducă legile sovietice. Toate aceste operațiuni sunt contrare dreptului internațional.

Dat fiind faptul că în art. 1 alinatul 2 al Tratatului de pace de la Paris din 10.2.1947 se poate citi că: "Frontiera sovieto-română este astfel fixată în conformitate cu Acordul sovieto-român din 28 Iunie 1940", trebuie să pornim de la această constatare, și anume că "formal" s'a încheiat la acea dată un acord între România și Uniunea Sovietică. În acest caz acest tratat este nul, fiindcă este contrar principiilor de drept internațional general.

La acea vreme, Uniunea Sovietică amenințând cu "forța" ca să-și poată impune dorința a violat un principiu recunoscut și înscris într-o serie de tratate internaționale, semnate atât de Uniunea Sovietică cât și de România, și anume: a) Pactul Kellogg (Pactul Litvinov), b) Convenția pentru definirea agresorului dela 3-4 Iulie 1933 (semnată la Londra). Dar în Iunie 1940, Uniunea Sovietică le-a călcat, și ca atare a violat un principiu de drept internațional și ca urmare așa numitul "Acord sovieto-român" dela 28 Iunie 1940, este nul.

După 28 Iunie 1940, mulți oameni politici, printre care americani și englezi au condamnat anexiunile sovietice.

Aceste proteste erau conforme cu Rezoluția Ligii Națiunilor din 11.3.1933 care obliga statele să nu recunoască nicio situație, tratat sau acord care a rezultat după întrebuintarea forței. Violând un principiu de drept internațional și propriile acorduri, conform art. 53 al Convenției dela Viena, așa numitul "Acord sovieto-român" de care vorbește Tratatul de pace dela Paris din 10.2.1947, este nul. Nulitatea lui trebuie să fie cerută de un guvern. Dar cum la ora actuală guvernul român dela București nu este emanția poporului român, ci uneita trupelor de ocupație sovietice, acest guvern nu poate intenta procedura de a fi declarat acest tratat nul. Trebuie așteptat momentul când poporul român va fi stăpân pe destinele sale și atunci va cere înlăturarea lor.

2. Statele participante la Conferința de pace dela Paris nu au fost imputernicite de nimeni și nici nu puteau să valideze un tratat nul. Ele nu aveau dreptul să "legitimeze" anexiunile sovietice făcute cu violarea dreptului internațional. Mai mult chiar, la Paris s'a mai violat și un alt principiu de drept internațional general: "dreptul la autodeterminare". Acesta fusese recunoscut ca principiu de drept internațional general. Mai mult chiar, pentru a fi luat în considerație, din inițiativa Statelor Unite, statele beligerante au fost obligate să nu facă anexări de teritorii, iar în caz de schimbări de teritorii, acest transfer trebuia făcut numai cu consimțământul populației. Aceste obligații au fost luate prin Charta Atlantică, iar după aceea, dreptul la autodeterminare a fost fixat și Charta Organizației Națiunilor Unite, și anume în art. 1, nr. 2, art. 53 și art. 76.

La Paris nu s'a ținut seamă de acest drept, ca atare Tratatul de pace dela Paris din 10.2.1947 violând un principiu de drept internațional general, poate fi considerat ca atare nul. Si de data aceasta, nulitatea poate fi cerută numai de un guvern român care să aibă mandat din partea poporului român. Actualul guvern nu reprezintă interesele poporului român, ci interese străine.

La ora actuală Uniunea Sovietică nu are un titlu valabil de drept internațional asupra teritoriilor încorporate la 28 Iunie 1940. Ea este numai o putere ocupantă și la timpul său România va fi repusă în situația avută anterior acelei date, adică să-și poată exercita suveranitatea asupra Basarabiei, Bucovinei de nord și a regiunii Herța.

Trecerea timpului nu joacă niciun rol, căci conform unui principiu de drept" o sută de ani de ilegalitate, nu înseamnă o zi de legalitate". Uniunea Sovietică este și va rămâne un posesor fără drepturi de suveranitate.

POEZII DIN INCHISORI

MAMA!!

Infloresc trandafirii și crinii,
Ard — alb —, sus în cerul grădinii.
Alintă căsuța din stele —
Și pașii măicuții, — picurați printre ele.

E plină grădina de-amurg-și dureri, —
Sunt în ochii ei calzi —, lăcrământ primăveri...!
In ce depărtări ca de vază — și când?
A fost o măicuță cu aur în gând...!

Avu un copil în micul ei vis,
De lume și vremuri, — acumă uclă.
Pe ce cărărul un gând să reped...!
Deschide — te cer, — copilul să-mi vadă! —
Dă-i drumul stăpâne...!
Și arde plângând, măicuța bătrână,

In cer luminând,
S-aprind trandafirii durerii — și crini,
Suspiniul tăcerii, tresare-n grădini...!

ION FIN

LA PRAVOSLAVNICA Y DIALECTICA MORALIDAD DE LA POLITICA RUSA BASARABIA

por Ion TOLESCU

RENTE al avance de la ancestral barbarie, tomando cada siglo camaleónico semblante, frente al panslavismo, por esencia antinacional y anticristiano, se encontró el dacoromanismo, destino nacional-ecuménico del "desdichado Pueblo de los Carpates".

Pedro el Grande no tenía siquiera como frontera el Nipiro, y la Moldavia rumana tuvo que sufrir la pérdida no solamente de sus territorios de entre Bug y Dniester, sino, con el tiempo, de su cuerpo mismo, hasta Pruth: "la Basarabia" y también la Bucovina del Norte, cuna de Esteban el Grande.

Este avance ruso hacia el Oeste había sido previsto por Esteban el Grande, y teniendo las pruebas del mal apoyo que se podría esperar de los pueblos "cristianos" en la lucha contra el Islam, en el lecho de su muerte dejaba como testamento a su hijo Bogdan III, el consejo de aceptar más bien voluntariamente la soberanía de los turcos, en contra de los cuales, el "Atleta de Cristo", había luchado toda su vida para detener su expansión y rechazarlos de las orillas del Mar Negro, de sus fortalezas de "Chilia" y "Cetatea Alba", que los sultanes le habían arrancado.

He aquí la convención entre Bogdan III y el Sultán Selim I, donde se ve que se está lejos de una anexión y que los derechos históricos del país rumano sobre sus territorios, que en aquel momento alcanzaba el Dniester, son indiscutibles.

La Moldavia era un país soberano, y por este hecho no se legítima la cesión de la Basarabia por los turcos en 1812 y tampoco los derechos de los rusos, que se apoyan únicamente en esta cesión.

El artículo primero del tratado de 1513 decía: "La Puerta reconoce la Moldavia como país libre e independiente".

El segundo artículo asegura la libertad de ejercitar el culto de la religión cristiana.

El tercer artículo es la garantía de la integridad territorial:

"La Sublime Puerta se obliga a defender la Moldavia en contra de toda agresión eventual, y mantenerla en el estado en que se encontraba anteriormente, sin que se le haga la menor injusticia y sin dejar que se le arranque la mínima parcela de su territorio".

Artículo cuarto:

"La Moldavia será ordenada y gobernada por sus propias leyes, sin que la Sublime Puerta interponga de ninguna manera".

Artículo sexto:

"El dominio de los principescos se extenderá sobre todo el territorio moldavo".

Las mismas cláusulas se respetan en 1529, en el tratado firmado con el "Domnitor" Petru Rares (N. Iorga, Comeno: ob. cit., pag. 13, 14 y 15-A. D. Xenopol).

En lo que se refiere a la dominación turca, los principados rumanos, como la mayoría de los pueblos cristianos invadidos por el Islam, han sido sometidos a pesados impuestos; pero ellos, más que cualquier otro pueblo cristiano en lucha contra el Imperio Otomano, han conservado su autonomía (como se ve en los mapas del tiempo, nitidamente, separado de aquel Imperio).

Ellos han guardado hasta el siglo XIX, cuando se independizaron para siempre, su Derecho escrito (el Derecho musulmán era aplicado solamente en las "raias", las guardaciones turcas). Guardaron las aduanas y todos los atributos de su fe cristiana, de su soberanía de Estados ligados a la Puerta Otomana, tan sólo por un vasallaje esencialmente tributario.

¿Cómo se explica entonces la "cesión" del territorio moldavo por los turcos al Imperio ruso en 1812?

¿Qué conciencia humana podría admitirlo?

Los rusos han llamado a este territorio de entre Pruth y Dniester "Basarabia", para ocultar el nombre "moldavo" para siempre. (Ellos han reactualizado el nombre de "moldavo" solamente en 1924, cuando fundaron la República Sovietica Moldava, y eso seguramente con el fin de integrar a esta mitad de la Moldavia robada la otra mitad, o sea, toda la tierra rumana hasta los Cárpatos.)

La Basarabia es un ejemplo típico de un problema de conciencia, para toda la humanidad, pues los rusos hacen política expansionista con este territorio rumano; es una calamidad histórica de la idea bárbara del "derecho del más fuerte": una página negra de la vida del mundo entero, este mundo asolado por la más deprimente falta de ideal y por el egoísmo y la competición de sus imperios.

Se sabe la lucha encarnizada de las tres potencias históricas de Europa para la posesión y control del Delta danubiano: Turquía, Austria y Rusia. Pues la Basarabia rumana no es sino el Delta danubiano. Ello domina el Mar Negro; y quien quiere tener el Mar Negro tiene que ocupar Basarabia.

De ellos, la primera a dominarla fue Turquía, y desde el enflaquecimiento del Islam, la aspiración de Rusia, aun del tiempo de Pedro el Grande, de convertirse en un país marítimo, se caracteriza por la política de conquista de las costas del Mar Negro y Báltico. La conquista del Mar Negro supone las dos cuestiones esenciales de la política rusa: los Estrechos Bosphorus-Dardanelles y el Delta del Danubio. La toma de Asov, el alcance de la desembarcación del Dniester, el Delta, son puntos, en esta línea de la orientación política hacia los Estrechos, Constantinopla y el Mediterráneo.

Para llegar a este fin todos los medios fueron buenos: La mistificación de la fe cristiana, arrogando a sus agresiones guerreras, una especie de "protección" de los pueblos cristianos dominados por los turcos.

La lucha contra el Islam.

Y el Panslavismo, para los pueblos de origen eslavo de la Europa Central.

Así, pues, el zarismo se aprovechó de todos los momentos favorables para invadir Basarabia y llegar a su objetivo político que le garantizaba después su avance hacia el Bósforo, la Adriática y los Alpes.

Y eso, a pesar de todas sus garantías (en 1711: "La Moldavia obtendría sus antiguas fronteras hasta el Dniester y no pagaría ningún tributo", decía el tratado de Pedro el Grande y Dimitrie Cantemir, en 1711. "El Imperio ruso restituye al Imperio Otomano toda la Basarabia con las ciudades de Akerman, Kilia e Irmali, con sus villas y fortalezas y todo lo que esta provincia contiene", decía el tratado de Koutchouk Kalnadj, en 1774 precisaba, pues, lo mismo que estaba escrito en el Tratado de Belgrado de 1738).

Pero estalló la guerra ruso-turca de 1806-1812, y por el tratado de Bucuresti, el Imperio Otomano cometió el atentado contra el pueblo rumano, cediendo arbitrariamente a Rusia la Basarabia rumana por la fuerza, sin ningún derecho absolutamente y porque entonces el Principado de Moldavia era incapaz oponerse en armas contra el desmembramiento de su territorio.

He aquí las circunstancias históricas del año 1812.

La Puerta Otomana, para una explotación mayor de los Principados Rumanos, multiplicó el cambio de Principes, imponiendo a desprecio de los más legítimos derechos e intereses de los Principados, un régimen de fanariotas, es decir, de griegos del Fanar de Constantinopla, nombrándolos principes gobernadores y limitando el gobierno de éstos a un período de siete años.

Era un abuso que no justificaba la tesis rusa de que los Principados habrían perdido su identidad y se habrían convertido en provincias turcas, y entonces con eso la cesión de la Basarabia "provincia turca" era legítima.

Eso era en contra de todos los documentos históricos

que prueban que en aquella época los Principados existían como Estados y que el Estado de Moldavia se extendía desde siglos hasta el Dniéster.

La prueba de que los turcos no ejercitaban más que un protectorado sobre los Principados es que, en el momento que este Protectorado llegó a ser abusivo, los rumanos hicieron protestas, cada vez más eficaces contra el ejercicio abusivo de esta soberanía turca, y después de estas protestas vehementes, la Puerta se había obligado a fijar el período de siete años para el gobierno de los Principes, lo que antes se cambiaba cada vez que se ofrecía una cantidad mayor de dinero por los candidatos fanariotas.

Esta prueba la da hasta Rusia misma, obrando como protectora de los Principados, pues el sultán no podría tomar medidas en contra de los principes rumanos, más que en el momento en que "el enviado de Rusia, residente cerca de la Puerta, fuera advertido y persuadido" (Xenopol: Historia de los rumanos, t. II, pp. 260-1).

Así, pues, ¿cómo podía Rusia erigirse en protectora en un "territorio turco"?

Lo absurdo de esta tesis rusa de que la Besarabia no pertenecía al Estado Moldavo, sino al Imperio Otomano, resulta una monstruosidad mezclándose aún con la hipocresía de la mistificación del ideal cristiano.

Rusia, en su calidad de protectora de los Pueblos cristianos invadidos por el Islam, declaraba la guerra a los turcos, precisamente para sancionar los abusos que la Puerta cometió en los Principados Rumanos.

La Puerta, sin tener en cuenta las obligaciones que habían contraído en 1802, destruyó a los dos Principes fanariotas: Constantin Ipsilanti y Alexandro Moruzzi, y los ejércitos rusos pasaron el Dniéster y entregaron el poder a los dos Principes destituidos. Estos ejércitos "liberadores" ocuparon, por la capitulación de la Puerta, todo el territorio de los dos Principados y se instalaron en Bucarest.

En este momento no se habló más de la "religión", del "ideal cristiano", de la "liberación de un Pueblo cristiano bajo el yugo musulmán", sino de la política: y no de la política de un pueblo vencedor que hubiera querido sustituir a los turcos en el problema de un protectorado sobre una infeliz nación pequeña sin defensa, sino que se trataba de la política del más atroz sistema de desnacionalización. Rusia no era una nación, sino un conglomerado étnico sin conciencia y con una sola aspiración que se ponía ahora de manifiesto: la destrucción de los pueblos que tenían una conciencia. El valor moral de esta política no es más que una consecuencia lógica.

La ocasión que se ofrecía a la política rusa de conquista era verdaderamente única para no olvidarse del móvil inicial de la liberación de los Principados Rumanos por el cual Rusia había comenzado la guerra.

Los rusos impusieron en Occidente el punto de su política de anexión de la Moldavia y de la Valaquia al Imperio Ruso (el tratado secreto de Erfurth "reconoce la dicha anexión y los límites rusos llevados hasta el Danubio").

La suerte de los rumanos fue el conflicto entre Napoleón y el Tsar. En vista de la guerra napoleónica, los rusos se ofrecieron para abandonar los Principados, y este "favor" que hicieron a la Puerta Otomana vencida tuvo como precio, que pidieron en cambio, a la precipitada firma del tratado ruso-turco de Bucarest, la Besarabia, el 28 de mayo de 1812.

Así se consumió el primer rapto frauduloso de la tierra rumana por los rusos.

El artículo cuarto decía:

"... La Sublime Puerta Otomana renuncia en favor de Rusia a las tierras situadas en la orilla izquierda del Pruth, a todas las fortalezas, ciudades y habitantes que se encuentran allí, así como a la mitad del río Pruth, que forma el límite entre los dos Imperios".

Apenas firmado el tratado, la noticia de la guerra napoleónica le llega al Sultán, e hizo cortar la cabeza de los negociantes turcos del tratado; pero era demasiado tarde. La tierra rumana estaba ahora bajo la ocupación rusa.

Y he aquí la suerte de los moldavos en la descripción de un escritor contemporáneo, E. Draghici:

"Acercándose el día fatal de la ejecución del tratado y debiendo vivir cada uno en adelante allí donde la suerte le había echado, estas horas amargas hicieron caer muchas lágrimas, pues este pueblo, reuniéndose, iba y venía a las orillas del Pruth, y como un rebaño pasaba de una aldea a otra.

Durante semanas enteras, todos hicieron sus despedidas, dando el adiós a sus padres, hermanos y parientes, a aquellos con quienes se habían criado y con quienes habían vivido hasta el momento, cuando tenían que separarse quizá para siempre" (citado por Xenopol: Historia de los rumanos, t. II, p. 275).

Treinta mil moldavos habrían pasado el Pruth en el momento de la ocupación rusa de las 96.626 familias (censo-

das por la primera estadística rusa del año 1816, es decir: el 86 por 100 son registrados como rumanos) (Diccionario estadístico de Besarabia, cap. IV, II).

Como consecuencia de la guerra de Crimea en 1854 se restituyó a la Moldavia rumana casi la mitad de estas tierras, los tres departamentos del sur de Besarabia: Cahul, Bolgrad e Ismail.

Pero después de la derrota de los turcos en 1877 los ejércitos del zar en el territorio rumano impusieron al reino rumano, aliado suyo, por acto de increíble falta de honestidad política, el nuevo rapto de estos tres departamentos.

La justificación de este vergonzoso rapto de 1877 era, se entiende, "una cuestión de dignidad nacional" para los rusos, es decir, digna de su tradicional y pravoslávica concepción política del respeto de los tratados.

El embajador rumano, general Ghica, de San Petersburgo, en 26 de enero escribía: "... Los argumentos en apoyo son que este territorio ha sido cedido a la Moldavia y no a la Rumania; que ha sido arrancado por un tratado del que, pues, no queda nada; que no es justo entonces que Rusia solamente lo respete en su detrimento y que esta reivindicación es para ellos una cuestión de honor y de dignidad nacional" (Correspondencia diplomática, número 563, pág. 255). Así, pues, Moldavia si se había integrado a la Rumania por su unión con Valaquia no existía más.

Estamos aquí a un nivel de inmoralidad política que queda sin comentario. Pues no se trata aún del absurdo. Lo absurdo pertenece también a la lógica, pues lo decretamos en virtud del criterio de la verdad; y aquí estamos fuera de todo criterio, en la "nada", o sea en la "digna" política nacional rusa, que al mismo tiempo "es" y "no es". Así, pues, se entiende como Moldavia "es" y "no es"; y que no es su sustancia quien determina su ser, sino sus accidentes; que está bajo el imperio turco o dentro de Rumania como provincia unida a otro país rumano.

He aquí una lógica, que por demasiado sostenible, los rusos le buscan un apoyo en la ética, pues se trata además de "una cuestión de honor y dignidad nacional".

Pero el único correspondiente moral de esta lógica lo decimos nosotros aquí por su verdadero nombre: no es más que el cinismo.

Rumania ha sido siempre víctima de este cinismo de la política del más fuerte. Sus territorios fueron "cedidos" por los que no les pertenecían, a despecho del más simple sentido de honradez. No hablemos de los principios jurídicos. Sus habitantes sometidos a los más perversos métodos de anonadamiento, aun por parte de una nación que se decía "cristiana", y olvidados por toda conciencia humana.

Sólo un instante los ojos del mundo miraron hacia este país infeliz, colocado en el campo de los implacables imperialismos.

La guerra mundial estalla. Los rumanos luchan al lado de los aliados y en noviembre de 1917, los rusos en plena revolución, "Statul Taril" (el Consejo de la Nación) en Besarabia, elegido por el 72.2 por 100 de la población, ratifica el acto de unión de Besarabia con Rumania.

Después de un siglo de vida bajo el yugo de un imperio monstruoso, pues unia su sacrilegia al nombre de Cristo, se hizo justicia a Besarabia en el espíritu del generoso principio de las nacionalidades. Es una página luminosa en la historia de aquellas naciones que dieron su asentimiento al documento pesado de los derechos históricos de los rumanos.

He aquí las estipulaciones principales del Tratado de París del 28 de octubre de 1920:

"Art. 1. Las Altas Partes contratantes (Francia, Inglaterra, Canadá, Japón, Italia, India, Australia, Nueva Zelanda, Unión Sudafricana) declaran reconocer la soberanía de Rumania sobre el territorio de la Besarabia comprendido entre la actual frontera de Rumania, el mar Negro, el curso del Dniéster desde su desembocadura hasta el punto donde es cortado por el antiguo límite entre la Bucovina y Besarabia y este antiguo límite...

Art. 3. Rumania se obliga a observar con rigor en el territorio de la Besarabia del artículo primero las estipulaciones del tratado de París firmado el 9 de diciembre de 1919 por las principales Potencias Aliadas y asociados y por Rumania, precisamente, de asegurar a los habitantes sin distinción de raza, lengua o religión las mismas garantías de libertad y justicia como a los otros habitantes de todos los otros territorios que forman parte del reino de Rumania.

Art. 9. Las Altas Partes contratantes invitarán a Rusia a adherirse al presente Tratado desde el momento en que existiere un gobierno reconocido por ellas. Ellas se reservarán el derecho de someter al arbitraje

del Consejo de la Sociedad de Naciones todas las cuestiones que podrían ser presentadas por el Gobierno ruso en lo que se refiere a los detalles de este Tratado, siendo bien entendido que las fronteras definidas en el present Tratado, así como la soberanía de Rumania sobre los territorios en él comprendidos, no serán puestas en discusión" ("La Roumanie devant le Congrès de la Paix").

Lo que sucedió ya estuvo delante de nuestros ojos, la generación de la segunda guerra mundial. El 27 de junio de 1940 Rusia Soviética dirige a Rumania un ultimátum y ocupa Besarabia, ni siquiera por la fuerza, sino por la traición del tirano rey Carol II, a quien "le bastaba —dijo— el palacio real de Bucarest", a encontraban los rusos su digno colaborador que dio su asentimiento a aquella tradicional política y moralidad, de esta vez dialéctica.

Y no sólo ocupan Besarabia, sino también Bucovina del Norte. Después fueron como consecuencia de la guerra. Y una vez más invadidos bajo el signo del indigno así llamado "armisticio" del 23 de agosto de 1944, que dejó el ejército rumano en el mismo estado de abandono en un frente sin órdenes para que luchara y fuera cercado por el enemigo y poblar los campos de concentración albanos.

Este triste destino histórico les llama hoy a los rumanos; la tierra donde ya no encuentran reposo los héroes;

la tierra profanada hoy por los rusos, por los bolcheviques. Resuena en el alma rumana de hoy la voz de Mihail Eminescu:

"Desde el Dniéster hasta la Tisza
Se queja todo rumano
Que no puede abrir camino.

Desde el mar hasta Hotin
Vienen rusos a caballo.
¡Ay del pobre pueblo rumano!
Con su marcha hacia atrás
Pues que nada le anima.
Su otoño no es otoño
Su verano no es verano
Extraño en su propio país
¡Oh tú, Esteban el Grandel
En Putna no quedas más
Levántate del sepulcro
En clamores de trompetas
Llevando Moldavia en lucha
Si sonarás una vez
Unirás toda Moldavia
Si sonarás dos, pondrán
En tu ayuda las selvas".

THE PEACE THAT MANKIND WANTS AND ITS WORLD SECURITY ORGANIZATION

by col. Dan D. IVANOVICI

After the first World War and the signature of the treaty of Versailles during June 1919, President Wilson cherished the hope that a "League of Nations" in itself would prevent future wars, with nothing else but international law and public opinion enforcing peace.

The League of Nations which held its first meeting at Geneva, Switzerland in January 1920, and whose Charter was never ratified by the United States, was dissolved in January 1946.

The League did not have the means to carry out its decisions and a result of the powerless and unrealistic organization, the World was plunged into World War II.

With the end of World War II, the organization we know today as the "UNITED NATIONS" was founded when 51 nations signed its charter in June 26, 1945 at San Francisco, California. The purpose of this organization was to settle the differences between nations and insure that bloodshed, invasion or war would not occur again. Although the idea of such an organization was acclaimed by the majority of mankind, in practice the United Nations prove to be a dismal failure, since year after year World events caused periods of tension, uneasiness and anxiety.

So, the year 1948 saw the Berlin blockade, the division of Germany and the Communist take over of Czechoslovakia. In 1950 followed the Korea war. In 1953, there were workers' demonstrations in Berlin. In 1956 there was the Hungarian revolt and Israel's invasion of Egypt. In 1958, it was the Iraqi revolt. In 1961, the Americans attempted to invade Cuba while the German Democratic Republic closed the frontier with West Germany. In 1967, Israel attacked Egypt and seized large portions of Egypt, Syria and Jordan. In 1968, Czechoslovakia was invaded by Soviet, East Germany, Polish, Hungarian and Bulgarian forces. In 1969, the Americans fought in Vietnam. In 1973, the Arabs attacked Israel. In 1975 in Lebanon, the Christians fought the Moslems while in Africa, Angola was taken by Communists aided by the Soviet. In 1977, Vietnam attacked Cambodia. In March 1978, Israel invaded Lebanon and on May 13, 1978 the Katanga rebels invaded Zaïre's Shaba Province from bases in Angola. More than nine hundred innocent people were massacred. And now, at the beginning of 1979, the Vietnam invaded again Cambodia.

All of these bloodsheds, revolts have not stopped. Every day, the international press informs us that in one part or another of the Earth, the killing of men continues no matter in what form.

All of these revolts, invasions and wars took the lives of millions of innocent people. To support the operations of these unnecessary wars and to pay for their destructive results, billions, thousands of billions dollars have been spent, money which could be used in other very useful and productive ways for mankind.

Every day, international newspapers inform us of new arms which are capable of killing hundreds of thousands of people. These arms cost millions, even billions of dollars — money taken from the mouths of the people. A single Trident submarine costs approximately 17 million dollars. More than 400 billions of dollars are spent every year for arms, yet more than one and one half billion human beings live in poverty, with hunger, disease and fear of the real possibility of nuclear war.

Do the people want to kill themselves? Surely not. They want to live in peace, to cherish the splendor of nature, to admire the discoveries of talented men, to apply their talents to the benefit of men, to have something to eat, to be in good health, and to have a decent life. This is what mankind wants — not to see men killed like ferocious animals.

All these actions of force could have been resolved peacefully through understanding if there had existed an adequate organization, which was not only able to forbid all kind of actions of force, but also to stimulate the cooperation and help the development of all countries in the fields of economy, science and culture.

Now after 33 years of its existence the present organization of the United Nations, due to its deficiencies such as the lack of the means to carry out its decisions and the possession of the "veto" by the big powers — a weapon which prevents solutions to problems which are in the general interest but opposed to the interest of one of them — has allowed the division of mankind into groups

of hostile nations, a situation which now imperils the peace of the world.

The present international situation, due to the hatred between nations and the continuous increase of their armed forces, has deteriorated to such a point that a new war with unimaginable consequences for mankind could break at any time.

All the sacrifices produced by the innumerable wars during the history of mankind have not been able to teach or help to instill in the founders of this organization the determination to create a realistic institution which could guarantee peace. The present organization of the United Nations is unrealistic. It cannot stop wars and is unable in guaranteeing the peace.

After so many experiences, it is high time to put an end to all these sad and useless sacrifices. The World must have now, with no further delay, a better organization with full power and sufficient means to be able to accomplish and fulfill the decisions of the General Assembly.

To create this organization, which could have the name: "THE WORLD SECURITY ORGANIZATION", "THE WORLD SUPREME ORGANIZATION" or any other name, and to give it the powers to fulfill its decisions, it is absolutely necessary that the big powers, before anything else, agree to work for the realization of the crucial problem of "GENERAL DISARMAMENT". This is the first condition and the only possibility of realizing and guaranteeing peace on Earth.

To attain this objective, all countries must destroy their weapons, absolutely all the arms under the control of the new organization. For internal security, every state should only have a police force in proportion to its population. Common sense, the horror of killing and the wisdom of men would be able to resolve all kinds of divergences that could arise in the greater society of mankind. Science offers us all kinds of communication and rapid transportation. It is so advanced that mankind could be led by this new organization as easily as a president could lead his company. From New York to Tokyo or to Peking, we can communicate by telephone in less than two minutes and a group of people can arrive there in 8 to 7 hours tomorrow perhaps in 3 to 4 hours, in order to study a divergence or an important problem on the spot.

What kind of composition should this "World's Security Organization" have?

Here are some general and specific ideas.

Once full disarmament is realized, the new organization would include representatives of all countries, each of them having one permanent member. This member would have the right to cast one vote only. The right of "veto" would not exist.

For the implementation of decisions concerning peace, decisions taken by the General Assembly, this organization would have 20 Security Bases of armed forces each provided with specialized troops and both transportation and fighter aircraft. Each Security Base will have an effective force of 12 to 15,000 men. These armed forces could be distributed geographically that each group base force could be able to intervene in its zone in the shortest time possible.

The locations of these World Security Bases could be the following: South America 2; North America 2; Africa 2; Great Britain 1; France 1; Middle East 1; USSR 3; India 3; China 3; Philippines 1; Australia.

The World Security Organization would be in session all the time in order to be able to take necessary decisions immediately.

Notwithstanding the difficulties which could arise, this new and realistic organization is nevertheless possible. It depends on the wisdom of leaders of the big powers, if not those of today, perhaps those in the near future, if it is not too late.

The benefits for mankind from the creation and functioning of such an organization could be the following:

- The peace between men and all nations could become a reality;
- Human rights, which today are respected by at least 17 to 20 nations of the 205 independent states of the world, could become a worldwide reality in a much shorter time;
- The improvement of the material life of mankind and the increase of its spirituality;

(Follow up page 13.)

ISTORIA NU IARTA de Petre BRATAN

REȘELILE umane, de toate zilele, nu sunt tot una cu greșelile istorice. Pentru greșelile laice se mai poate cere îndurare; istoria însă nu iartă. Cum s'ar putea orienta existența umană dacă ar refuza analiza faptelor istorice? Orice s'ar face, oricum s'ar încerca să se cărmăască, să justifice, sau să se acopere, 23 August 1944 rămâne, va continua să rămână și neagră pentru neamul românesc, un șir de acuzații cu gravul apel al tuturor catastrofelor.

23 August a debutat cu un delir maxim de falsuri, s'a sărbătorit peste ani printre jaloanele dopurilor dela sticlele de șampania omagială, iar acum se încearcă pavarea infernului cu nisipul aruncat de circumstanță în ochii marginalilor creduli: "s'a salvat ceiaze s'a mai putut salva"! Politică, cu implicațiile ei imediate sau în timp, are și ea, mai de vreme sau mai târziu, vrând nevrând, să dea socoteală, să i se facă un cont, să i se încheie un bilanț. Responsabilitățile politice nu pot fi declinate și nici dețite; ele sunt acolo, neîndurător de prezente, împletite pe o foaie de calendar cu neputință de mototolit și de aruncat în vânt, spre a dispărea. Sunt de față martore, calvarele românești, care impun să nu se uite. Ele sunt legate de evenimente, de oameni, de practici politice determinate, care, pe parcurs, au dus România din impas, ciclic, la o irezistibilă prăpăstie. 23 August nu apare izolat și întâmplător; se alinază tragic de firesc ciclurilor nefaste, aljunse la maximala lor concluzie catastrofală. Nu se poate uita: climatul a fost pregătit și calea a fost netezită de Carol al II-lea, sursa și furnizorul integral al tuturor mijloacelor de descompunere, până la înfrângerea în debandadă a partidelor naștate politice. Marea majoritate a oamenilor noștri politici, devenite așchii rupte din inconsistența partidelor înfrântărite, au devenit unelele de lăgure manevre cu care Carol-Lupeasca au fost spijiniți să extermină generația prevazatorilor de atunci, atât de necesară azi.

Nu! 23 August nu este așa: salvator, "la ceiaze se mai putea salva"! Are un trecut Materializarea acestora are un trecut al descompunerii, de care se lipește placa consecințelor, cu urmare. Orice s'ar face, din memoria istoriei, 23 August nu poate fi ștears și nu i se poate nega implicațiile. Cu cât timpul trece, cu atât noile documente, care nu încetează să se adauge, continuă demistificarea unor fapte politice și să le fixeze monstruoasa lor realitate. S'a masacrat un crez și o generație, ca să i se facă loc necondiționatului 23 August apoi.

Cu regele Ferdinand I, dinastia regală din România încețază. Pe tron e urcat un asasin; patronul asasinilor. Iar partidele politice își anulează meritul de a fi realizat printr-o superbă mobilizare România visului milenar. Ni-meni, niciodată, nu va nega mărețiile realizării ale partidelor noastre politice până la instituționalizarea crimei. Nu din carile lor se vor alege călăii execuțiilor programate? Nu condițiile acelea negre au dus, din doliu în doliu,

la mutilarea frontierelor? Nu dela crime, prin conspirație, s'a ajuns la 23 August în continuarea lanțului de crime? Carol al II-lea a făcut ca instituțiile românești să stagneze sau să agonizeze; după 23 August instituțiile create până atunci sunt predate în mâinile aceluia care le lichidează. Cel o amestecat miele de halogeni cu autohtoni, fără istorie, nu puteau tolera istoria care-i nega. E aici, umbra prin Paris, și domnul Nicolae Penescu are ocazia să spună răspicat: cât a fost Ministru de Interne, ce pepineră a văzut leșind la suprafață din fundul tenebrelor? Dar s'o spună drept, la ora supremă a adevărului, ca o descărcare în agonie, când nici moartea nu mai poate fi minșită. Nu pe sub bagheta de care dirija afacerile interne ale țării s'au năpustit, aproape simultan cu hoardele stepelor, și unitățile mobile ale "brigazilor internaționale" care urmau să sporească biata fărămă a partidului format din desertori, din spioni, din delatori și din profesioniști ai oportunității? Cine a spus cea-a spus: "de nu există partid comunist în România, faceți unul urgent"? Și cum s'a făcut, domnul Penescu știe mai bine ca oricare. Ar fi de necrezut ca *Ministru de Interne* să n'o fi știut cum a pătruns în țară coloana peștrită a activiștilor internaționali. Câți din "brigăzile roșii", cum zicem, au descins din Franța în România? Domnul Penescu îi cunoaște, și tace. Ce l-a amuțit? A uitat că și răngile lor au ajutat la răsturnarea scaunului său? Și, după răsturnarea pionilor și a ultimilor vestigii cu care s'a realizat crepusculul dela 23 August, nu tot ei, cei din agenția comunistă, au procedat urgent, pe etape, la ștergerea din ISTORIA a tuturor vestigiilor trecutului? Pe timpul că domnul Penescu a funcționat ca *Ministru Interne*, erarhizarea falsurilor a devenit principii. Falsae alegeri "democratice", falsae "dogane patriotice", cadre false înlocuiesc adevăratele cadre ale armatei, falsii "români" înlocuiesc pe românii din toate instituțiile țării.

Să nu fi trecut domnul Penescu prin Cismigiu și să nu fi văzut cum inofensivele busturi ale elitelor românești: Eminescu, Cobuc, Goga, Rebreanu, etc., fuseseră cu cruzime mutilate cu pietre? Cine mai putea opri și celelalte mutilări, până la desfigurarea flinței românești?

Și pentru că veni vorba, să-i mai dăm domnului Penescu un mic, un foarte mic exemplu, numai o fărămă din starea la care a fost adus omul român. Poate domnul Penescu nu a privit și nici nu a fost informat de conținutul "documentarului" prezentat pe canalul 2 al televiziunii franceze, la 6 Februarie, de Lelia și soțul său Jean-Pierre Lazar, fiul cunoștinței sale, Margot Lazar, foliată în România pe vremea cand domnul Penescu mai era încă "tovarăș de drum" cu acei "proletari din toată lumea uniți-vă". Soții Lazar au prezentat, fără să vrea, țărânul din Oltenia, fără mască și fără fard cinematografic, adică așa cum arată astăzi toți țărânii din România, pentru care domnul Penescu s'a bătut cu atâta palimă în piept. Iată-l; să le plângi de mila! Spectre agonice, epave consumându-și ultima picătură de energie! Pe ei, "talpa țării", cine l-a trădat? Căci, mai ales, frădăres, Istoria n'o iartă...

CANTEC HAIDUCESC - 23 AUGUST 1944

de Ion TOLESCU

Codrule cu foaie verde
pașil'n umbra ta ml-i pierde,
pe pământul meu că vine
rusu'n goană după mine...

Vine-așa, că stă pe loc
doar cât ca să-mi pule foc,
foc la târguri și la sate,
foc la câmpul de bucate,

foc la crâng, foc la păduri,
foc la cea'n bățături...
După stănta mila Ta,
Doamne, țale-mi inima!

Sărăcana noastră vatră,
nici tu ochi de lămânare...
N'a rămas piatră pe piatră,
n'a rămas bărna'n coșare!

El că via și-o dăsgună,
vai de brazda de pământ,
unde-am pus lăcaș de rugă,
vai de crucea pe mormânt!

Vai de deal și vai de vale,
vai de pulberea din cale!
Al' cu — atât amar de chin,
ce păcate-oi fi plătind?

Foaie verde'nrouată,
foaie verde din Carpați,
c'am ramas și făr'de tată,
c'am ramas și făr de frați!

Rămăsei fără de mumă,
rămăsei făr'de surori...
și mai am doar pușca'n umăr
și doar plumbi la cingători!

EPISTOLE FANTASTICE SI FANTEZI EPISTOLARE

de E. LOZOVAN

FERAM că terminasem cu di Penescu și mania D-ei sale de a-l "organiza" pe Români. După calculele mele provizorii, până acum i-au părăsit vreo 15 "personalități". În bloc, i-a scăpat din mâini Biblioteca din Freiburg, anexată cu japa la strategia sa planetară. A rămas în țețe-tête cu câteva gospodine și câțiva Legionari de obediență singulară, hotărâți năpăstian să se "democratizeze". Posed un teanc de scrisori elocvente. Unele sunt rezultatul unor idiosincrazii. Așa e riscul progresului: scapi două secunde o hârtie de sub ochi și o cunoaște tot globul prin eficațitatea xeroxului.

N-am de gând să fac o publicare integrală științifică, cu rânduri numerotate, cu paranteze pătrate în care să introduc dublile, cu litere punctate dedesubt, semn că și acolo e o îndolă de lectură. Treaba viitorului. Aici, vreau să reproduc niște repede și excerpte comentate. Mai întâi, iată lista cronologică a "manuscriselor":

1. *Compromisul tăcut între guvernul de la București sub președinția Domnului Corneliu Mănescu și orând ca președinte al (sic) Republicii pe Domnul Nicolae Ceaușescu și Mișcarea Legionară*, 4 p. în-4, bătută la mașină la un rând, semnată cu o parafă episcopală: Mircea Iverniceanu, Legionar din F.D.C. Madrid, 1 sept. 1976. NB. Prin ML se înțelege în acest text vitorul grup colaborator al d-lui Penescu, sub șefia la umbră a d-lui C. Păpănoae.

2. *Scrisoare a d-lui Demostene Nacu către di Penescu*, 4 p. de mână, Paris, 26 oct. 1976. Semnată de tip imperial, cu N napoleonic, ascendentă, megalomană, agresivă.

3. *Scrisoare a d-lui H. Comănicu către subsemnatul*, o pagină și un sfert de mână, la un rând. Semnată modestă, blajină, în concordanță cu conținutul: duhul blândetei în fagure de miere. Mündelheim, 19 Iulie 1978.

4. *Scrisoare a d-lui Adrian Chintescu către di Penescu*, 3 pagini de mână la un rând și jumătate, spunând cu zămbet lucruri grave. Semnată energică, abruptă, dovădind pe omul care șteie să "taie macaroana" preopinativului. Paris, 27 Iulie 1978.

5. *Scrisoare, răspuns la n. 4, a d-lui Penescu*, 8 pagini în manuscris. O comoră pentru orice grafolog. Caracterul autorului apare clar. Semnată energică, studiată, sigură, a unui om calculat. Trouville, unde își "lua spele" 7 Aug. 1978.

6. *Scrisoare a d-lui Oct. Roșu către di Faust Brădescu*, 4 pagini de mână la un rând. Semnată oarecum deprimată, în concordanță cu faptele dezastruoase relatate. Ferndale, Mich. 14 Oct. 1978.

***

Desigur, viitorul va pune la dispoziția cercetătorilor tone de dosare. Pentru noi, scrisorile de mai sus ajung. Eu unul, discipol al marilor maeștri ai Sorboniei, îmi amintesc totdeauna principiile metodologice. Nu uit, mai ales, corolarul unuia dintre cei mai respectați, H.-J. Marrou: "En histoire, la précision augmente au dépens de la certitude" (în istorie, precizia crește în dăuna certitudinii). Deci, dacă mi s'ar oferi încă 2000 de "documente" privind chestiunea ce trazez aici, as refuza să le parcum. Materialul enumerat ajunge. Nu fac parte din categoria istoricilor bolnavi de documentalism "exhaustiv" — care este o imposibilitate. N'am fost niciodată impresionat de Barbu Theodorescu și de alți hagiografi ai lui Iorga care, în genunchi, recită litania: 25.000 de articole, 1.250 de cărți, mii de conferințe, piese de teatru și aforisme scrise în "Orient-Express". Rece răspund: mai bine ar fi scris 900 de pagini bune și cinstite, și-i trimit la opera relativ "mică" dar nepieritoare a lui V. Părvan.

Dar să revenim la epistolele citate și la problemele extrem de bizare ce le ridică.

1. În ce-l privește pe di Iverniceanu, voi începe cu semnătura: "Legionar din F.D.C." este o categorie inexistentă. A face parte din *Frățiile de cruce* pregătește pe

cineva a deveni Legionar, dar nu-i conferă acest titlu prin alinarea sensului.

Restul compoziției e demențial. Aparent însă "proiectul" e sistematizat în a) obiective apropiate și b) obiective departate. Adică: politică MARK, pe etape.

Prima concesiă: "ML face posibilul să uite suferințele poporului român de la Fitești, Aiud-Zarco, Gherla, Canal și alte locuri de oșadă prin care a trecut neșoptul tineret român cu scopul ca guvernul de la București să se compromită la cele ce în urmăre se vor examina". Remarcă lingvistică: "sa se compromită" nu are aici sensul uzual românesc "a se face de rău". Este un epanolism și vrea să zică "a accepta" comprometerse.

Nu e nevoie ca cineva să fie Legionar pentru a nu putea oricât de tare i-ar fi credința creștină, să uite suferințele apocaliptice... și încă pentru un foarte ipotetic aranjament politic! Există o memorie colectivă a neamurilor care ne trascende și care la noi nu va îngădui în VECI uitarea răspunderilor. Restul "strategiei" e o copilărie: se propune din neantul exilului în care ne aflăm celor care stau în șea uitarea în schimbul tranzacțiilor! Vânt pentru bani peșin. Te întrebi dacă autorul i-a văzut pe comunisti în carne și-oase, mai ales în dialectica tratativelor. Să-l întrebe pe "istorici", care după secol de memorii la "aliați" s'au ales cu strapontul lui Mihail Romniceanu în guvernul Groza.

Și ajungem la terminusul unde va prelua ștafeta di Penescu: crearea unei comisi pe bază de partide, care va obține, după concepția d-lui Iverniceanu (punctul 6): "guvernul de la București va desființa Securitatea, Miliția ori alte organizații polițienești de care ar dispune și înlocuirea lor cu cetățeni apolitiți". Ca'n basme!

Acest "document" a fost trimis la sece persoane care nu au reacționat; probabil și-au dat ștampa că autorul nu e în toate mințile. Ori, mai bine s'ie: a fost un precursor prematur. Cred că azi mulți l-ar lua în serios.

2. Di Demostene Nacu nu ne lasă să scăpăm nici acum de protecțiile sale muzicale (o fi făcut conservatorul?). Aflăm deci de gestată unora: *Manifestul Român al Simfoniei*, *Manifestul Simfoniei Românești*, *Europa Simfonică*, *Manifestul Simfonic al tuturor neamurilor*. Toată aceasta deralere melodică are la bază un greșim banal: "a fi în simfonie cu cineva" înseamnă simplu a fi de acord; *symphonie*. Îi semnalez că în limbajul patristic *symphonie* înseamnă "tovarăș"!

Mă îndoieste de cultura clasică a d-lui Nacu, dar îi asigur că a întrecut pe "prețioșele" secolului XVII francez. Câtă greacă dimotivă va fi glând di Nacu e greu de spus; în orice caz refuz să discut cu d-nea filologie miceniană ori chestiuni homerice.

În ghiveciul care urmează sunt băgați unul peste altul: Brătulii, Codreanu, Moja, Mihalache, Titel-Petrescu, Pătrășcanu: "anitate deschisă și mai tragic, chiar unui partid comunist în exil". Rușine, uluială, deralere mintală? — toate la un loc.

Nu suntem departe de "compromisul" lui Iverniceanu și ne găsim mai aproape decât oricând de Vișoianu. Di Nacu oscilează turburat între FOR și PAR! Senator ori *kybernik*? În orice caz "personalitate" cum singur se definește modest.

3. D-lui H. Comănicu i-am răspuns indirect în articolul de STINDARDUL n. 133. Nu pot să fiu brutal pentru că așa cum scrie "am trăit totdeauna în armonie" — încă din vremea departată de la Strasbourg, când eu eram un tânăr student în care — sper că n'a uitat — de multe ori a gâlit singurul sprijin, într'un grup vișoianist dirijat de Preda Bonescu, intrat în 1949 în loja "Marele Orient" din rue Cadet. Prișcepești acum lacrimile lui Noel Bercovici în foala lui "Terunca".

Îmi mai spune printre altele: "În luptele cu comunistii s'a tras în domnul Penescu și în cei ce-l însoțeau cu armele. Unii cu mureș și ei a scăpat doar cu picioarele frânte". Regret dar trebuie să răspund imposibil: figuri de stil! Cu armele s'a tras în Mărcușul Antonescu, arestat în timpul ministeriatului d-lui Penescu. Maria Antonescu

— ale cărei suferințe le-am descris doar în parte — și-a început calvarul tot în "era Penescu".

Indirect d-șea poartă răspunderea asasinării lui Camil Mărculescu, nepotul Mărcușului și a altora, căci în zilele de glorie politică la Interne ale d-lui Penescu a fost instalat aparatul represiv, cu Eugen Christescu recuperat, Generalul Pantazi, bolnav de rinichi, a fost ucis de un felcer incompetent în timpul unui interogator. Capul generalului Emil Pălăngeanu, care a crescut zeel de generații de "solmi la Dealu" a fost strivit de bocancul unui Tigan la Canal.

Ați uitat, domnule Comănicu, până și primele pagini din "pentru Legionari", în care Corneliu Codreanu îl amintește pe colonelul de atunci Emil Pălăngeanu, care l-a format caracterul? Atât de mult v'ați departat de convingerile tinereții dv.?

***

N'am chef să povestesc acum de noaptea de pomină de pe aeroportul Tămădău din vara 1947, care a declanșat procesul Maniu. În fotografiile de presă, Lily Carandino apărea intrupată, înfășurată în vizon și vulpi; din sacoași îi curgeau bluturile și valuta. Mai la dreapta sta poezic Mihalache, întrebându-se ce căuta acolo și de ce nu se retrăsese la timp la Topoloveni. Vasconia oficială PNT-istă: a fost o provocare, înfășurată comunistă. Să fim drepti: niciuna mieșita. În ajunul plecării s'a dat "cocktail d'adieu" și tot Bucureștii știa că Maniu își trimite emisarii în strălinate. Despre "turmătoră" de la proces vom reveni și atunci vom vedea pe unde va scoate cămășa di Penescu. Mă chinuie totuși o întrebare: de ce un om extrem de inteligent, atât de abil dar atât de compromis, n'a stat de-o parte să se bucur de ofim? Singurul răspuns: a fost rău informat asupra supraviețuitorilor și n-a crezut proști și lipșiți de curaj și, mai ales, uxor de manevrat. Feul cum a căzut grupul Legionarilor centrifugi este de necrezut: oameni cu vechi tradiție de luptă.

Mai departe: "Di Penescu e singular om politic democrat din erii ce a reușit să facă acceptată participarea naționalistilor pe plan de egalitate". Așa să fie? Mă întorc la celebra circulară din 3 Iunie 1978 și număr vreo 13 persoane cu trecut învâlmășit, alinate otova. Oricum, aceștia să reprezinte întreg naționalismul românesc, cu trecut pașoptist, consolidat de Al. I. Cuza, Conta, Hadeu, Emilescu?

Mă întreb cum arătau la Paris "naționalistii" duri și puri când au acceptat "drepturile omului" fătate de masonică revoluție franceză — cea cu "cultul sfinței supreme" prin care s'a desecralizat catedrala Notre-Dame, guillotine (încă în funcțiune), asasinarea lui Ludovic al XVI-lea cu majoritatea unui singur vot fratricid al lui Philippe-Egalité? Apoi punerea la chin a descendentului lui St. Louis, în ghiarele cizmarului Jidan Simon, pângărit în cinstea ei de mamă a Mariei-Antoaneta. Aceștea sunt "principiile democrației fundamentale"? Ce e alia "democrație occidentală"? Orbiția micleșărie din 1793, reacția thermidoriană, Jacobinismul — crime întrecute doar de bolșevicii? Apoi — anglicanism insular extrem de specific, amestec de Magna Charta și tradiție orală anglo-saxonă (mai veș și Irlanda de Nord și admiră, Valahule). Elveția canteonelor unde femeile nu aveau drept de vot până demăist; Italia brigărilor roșii; Germania federală, traumatizată ca o pitufe care n'a "prins"; socialism scandinav ne-marxist, ca fond medieval viking...

Să ni se arate altemis unul numitor comun al ficțiunii de "democrație occidentală". La ce dracu' au aderat veitarii "naționalisti" care și-au pierdut identitatea — bună reia își făceau treaba cu ea. Acum nu mai sunt nimic: în spate corăbii arse, în față o nebuloasă, din care, cum spun astronomii se va concretiza ceva poate după ani-lumină. Unul din aderentii de frunte se exprima totuși lucid: când ai gustat din... bălegă, trebuie să o mănânci în întregime.

În încheiere, di Comănicu îmi spune un lucru rezonabil: "Bătrânețea nu trebuie aruncată la coș, ci unor ascultăți". Așa e, nu! Mediteraneenii îl ascultăm pe bătrânul înțelept, nu-l muturăm din pomii ca triburile polinezene. Dar există și bătrâni nebuni; să-l ascultăm și pe aceia? Di Comănicu trebuie să știe că un astfel de amintit a fost

N. Iorga, care a acoperit cu numele și prestigiul său cășă-pirea unui generații, care ajunsă la maturitate ar fi realizat poate țara solară mult visată.

4. Din scrisoarea d-lui Chintescu rețin un principiu cardinal: "Numai asociațiile și instituțiile de cultură românești din refugia trebuie consultate și numii după aceea, cu acordul lor, să se caute soluții de reprezentare și de luptă în vederea eliberării țării. Soarta partidelor politice nu poate fi decedat în țară, după ce se va analiza ideologia, programul și meritul lor istoric".

Mai clar nu se poate formula. Altfel, deschizând zăgăurile "reprezentării" retrospective ne putem distra chemând la viață "Liga Vlad Tepeș" partidul averescan, cel agrarian al lui Argenteanu, disidența dr-lui Lupu. Ce pacat că a murit D. Xenă, care putea să-l reprezinte pe Take Ionescu. Cu reînvierea lui Al. Marghiloman nu e nicio speranță, afară îl fuzionam pe conservatori (mai sunt?) cu liberalii, reintregind "familia". Dar apoi o defacem căci intrăm în conflict cu cele două disidențe. Georgiști și Tălarăscani, plus "grupul H". Inextricabilă situație.

5. Along la scrierea d-lui Penescu. Analiza grafologică o las pentru altă ocazie; deocamdată jubiler solitar de a fi în stare să văd clar lucruri disimulate. Continutul este neînțeles, are însă meritul de a repeta placa în întregime. Pentru a rumega "doctrina" d-lui Penescu nu mai am nevoie să-l caut declarațiile în publicațiile înfășurate a lui de la Paris — singura care l-a pus la dispoziție coloanele. Apoi, compromițându-se progresiv, i le-a deschis și "Curântul românesc".

Citez câteva rânduri caracteristice: "În acel apel s'a făcut implicit o discriminare: «Nu puteau participa la compunerea Consiliului și a Comitetului Național, Românii condamnați în România până la 23 August 1944 pentru crime politice, pentru instigare la crimă, pentru trădare de țară sau colaborare cu comunistii». Buuu! Trădare e totdeauna chestie de dată. E clar: cine a colaborat cu comunistii după 23 August, ca di Penescu, este eligibil. Dar la 23 August e vorba de ore. Când, în ce minut, în după amiaza zilei colaborarea înțețează a fi blamabilă devenind virtute? Și apoi, contactul cu Bodnăraș se stabilește cu mult înainte, la fel și dezorganizarea frontului din Moldova. Cronologie exactă, d-le Penescu, nu retorici! Mă interesează enorm să aflu cu vorbele precise ale d-lui Penescu definirea "trădării de țară" (formula aprobată de "partidele istorice") — pe baza căreia au fost condamnați Mărcușul și Generalii era "criminal de război și vinovat de dezastrul țării". Spre exemplu, unde îl plasează d-șea pe Mihail Răcoriță, pe Beza ori pe... d-na Veturia Goga? (Despre ultima Egerie voi reveni cu documente absolut noi. Aveți puțină răbdare.)

Apoi citesc un bob de pravilă: "Am crezut și credem că, în fața primejdiilor ce amenință țara noastră, trebuie realizată pacea între principalele curente politice care s'a manifestat în viața publică românească între cele două războaie".

Pentru înmăturarea curioșilor, țin să precizez că — născut în 1929 — logic și statutar nu am putut fi membru al Mișcării Legionare. Ceea ce nu înseamnă că atunci când am văzut-o lovită pe nedrept nu i-am luat apărarea în lumina adevărului. Mărturisesc că de odioasă politică a partidelor n'am avut de suferit deloc. N'am fost persecutat de PNT și cu atât mai puțin de PNL, având chiar legături de familie cu unii membri conducători ai acestuia. PSD-ul l-am considerat totdeauna drept o bufonerie de salon. "Cuzimul" meu — înasat recent — se reduce la faptil că în clasele primare am fost coleg de bancă cu filica adoptivă a lui Goga și la camaraderia de luptă timp de 28 de ani cu I. V. Gligă.

În schimb a intervenit altceva: adolescentul ce am fost s'a dedicat ordinarului trup și suflet Mărcușului, generalilor care l-au stat alături și armați eroice ce a sfârșit epopeea luptei noastre anti-ruș. Poate din nostalgia că nu eram în vârsta de a purta armele. Visam și mă vedeam asvărându-mi peste Prut pentru desrobirea Lozovei, imbrățișându-mi bunicii pe care n'avream să-i mai revăd...

Eu unul, mi voi accepta niciodată "pacea" cu autorii

marelă trădări. Da! această declarație e gratuită, dar cel avertizat știu că există astfel de gesturi care rămân, fie măcar pentru definirea unui caracter și cinstitărea unui nume.

Di Penescu termină romantic asemenea lui Chateaubriand, cu pletele fluturate de vânturi aprige: "Acel care vor împiedeca realizarea unei cât mai mari unități de acțiune a Românilor din diaspora occidentală, pentru a se crea un organism reprezentativ purtător de cuvânt al națiunii noastre vor purta o mare răspundere în fața istoriei!"

Ohi la! la! Bubulțoarea clausului parlamentar! Mă simt în dealul Patriarhiei. Ce este istoria? — scriu învingătorului. Sunt epoci în care glasul opoziției a fost sufocat: sub Comari, sub Cortes în Mexic, sub Pizzaro în Perù, în milenii lăcomii în trista noastră Transilvanie. Nu e vorba numai de voiața noastră, tradusă în agitație și de destin și circumstanțe, ori cum zicea Blaga — de urâtă.

6. Scrierarea d-lui Oct. Rogu e un strigăt de alarmă, relatând amănunțit vizita conspirativă a lui Goma în America, care echivalează cu o infiltrare. Agadar, marea descoperire a lui "Ierunca" și a lui Herșcovici-Parut a fost invitat de onoare la "congresul limbii române" de la Montreal. Această presență ar fi fost justificată numai în situația în care acest "congres" ar fi manifestat subit interesul față de limbajul golănesc al borfașilor și nuliților, de care de altfel s'a ocupat, cu milioane limitate Al. Graur (Braur). Trece peste detaliile misterioase și subterane ale vizitei pentru a releva un lucru fără echivoc: managerul acestei misiuni nu este altul decât di Ioan Halmaghi. Dumnealui a fost mulți ani bănuți a fi oarecum moștenitorul spiritual al lui V. Potruca, deși degringolada periodicului "Drum" ajuns la dimensiunile unui bilet de papagal îi puneau în lumină lipsa capacității editoriale, care nu exclude pe cele mintale ori caracteriale.

Di Halmaghi a fost pus în cauza în presa românească din Occident cu ocazia unui interviu luat unui om pe măsură — Ion Rațiu, care e bine cunoscut în "categoria Bera" adică a agenților "aliați" care sabotează ceea ce va rămâne în eternitate memorabilia noastră ridicare în picioare pentru supraviețuirea ca neam. Impotrivă acestui croniclec "ridicatu-sau Tara" di Rațiu s'a opus de la Radio Londra, aruncându-ne în ochi praful unei înrudiri cu un autor al Memorandului, care în situația dată nu-l putea onora. E o veche constatare că teolozia noastră n'o pot salva strămoșii, oricât de lăștri au fost. Unul dintre ultimii Mășalini direcți s'a tureit. Filosofii ai istoriei ca Neagu Djuvara au ajuns chiar la un corolar tulburător: cu cât avem mai mulți strămoși celebri cu atât sansele noastre de a "reuși" sunt mai mici. Combinarea cromosomilor e capricioasă, iar genealogia ne învață în primul rând modestie.

Mai aflăm tot din scrisorarea d-lui Rogu că încă de acum doi ani di Halmaghi — convergent cu alte "doctrini" în aer — opina pentru constituirea unui "consiliu super-representativ al exilului care să trateze direct cu Ceaușescu, dialog cu țara la cel mai înalt nivel" (care ar) elimina și neutraliza pe toți mialții și agenții intermediari de calibru minor". Vedeți cum di Halmaghi se situează sus de tot, astral, deasupra noastră, niște amărâte falene de o clipă.

Firele expunerii încep să se adune din toate direcțiile, așa cum au fost urzite: Iverniceanu, Nacu, Penescu & Co. Ltd. și acum la urmă, dar printre precursori — di Ioan Halmaghi.

Puteam oare trage o concluzie generală pe marginea acestor fapte care toate gravitează în jurul "cazului Penescu"? Premisele false de la care au plecat agitatorii, responsabili de a ne fi făcut să pierdem un timp prețios care ar fi putut fi folosit altfel decât la demontarea acestor construcții pe nisip, apar clar. Recent scotii în străinătate n'au pus să împingă stânca asidua a "organizării". Orea ce denotă în primul rând ignoranța totală a legilor unui exil prelungit, răspândit în întregul glob, separat de opțiuni politice — unele defuncte — și mai ales de atâtea prapăști care au desăpărit vreo cinci generații de Români. A încerca să aduni împreună pe criminalii dintr-o și cu victimele lor din ajun, deveniți martirii altor moștenitori veseli, plus pe puterici după poimănele primei trădări, transformați în suferinți penultimi, când ultimii căsușitori au venit la putere până la altă prăbușire, s.m.d. e ca și cum ai voi să lipești la loc, fără clei, feleile unui salam tăiat în bucăți.

Ei bine, acesta este adevărul gol și tragic: "Unitate bazată pe partide" între Maniu și Pacepa n'o poate face decât Cel Atotputernic. Și chiar în fața lui, în alia înfricoșătorului Județ, unul dintre noi vor putea spune: Doamne, pedepsește-mă pentru păcatele mele, dar pe călăii neamului nostru nu-l pot lerta.

Unor "tineri lupi" avizi de putere și de "titluri de exil" crescându-le valabile în fața Țării de mâine ce să le spun? Îi las să rățacească însetați după Fata Morgana până când se vor trezi singuri din tranșă, poate în fața unor conducători pe care Tara va ești să-i odărească la momentul oportun, fără să-i aștepte pe cei cu "legitimitatea" din 1937 ori 1944.

În pravaia eternității, la 31 Mai 1940, Ion Antonescu a intrat această reînnoire. Sunt convins că aceste cuvinte ale unui mare luptător, prin suferința căruia desigur a trecut în ultimele clipe florul pregelilor omenești, vor deveni într-o zi un frontispiciu al romanismului: "Eu am căsūt, dar Tara merge înainte. O energie, o voință și un suflet curat se ating. Altele mult mai mari, mult mai puternice, mult mai numeroase se vor naște. Ele vor fi invincibile".

În această sumbră afacere, cazul cel mai intristător este însă cel al unor oameni ai căror trecut de luptă românească — cel e drept amestecat cu unele "alunecări" — și pe care nimeni nu-l neagă, s'au lăsat înșelați de papagalul paria mental al d-lui Penescu. Avocatul și-a făcut memoria ireproșabilă, din punctul de vedere al Țării de ieri: a promis fidele, rula separat ceea ce a ghielt cu perispacitate că viseză, iar pe toți i-a "umit" sub toaleta lui de arhi-păstor. Am impresia că a invitat cutare cîine: "noi nu mai suntem noi, căci dacă am fi noi n'am mai fi noi".

Le rămâne să trimită mesale pentru a dovedi lorși că sunt. Mai bine urmau vechea tradiție pariziană de a se întâlni Duminică, după slujba din rue Jean de Beauvais, în piașeta din fața. Acolo cel puțin se pune universal la cale în mod liber, fără statute, prevedinți, ifose și probleme tabu — adică "democratic" ca în agoraua Cetății Antice.

CAZUL PAUL GOMA

de N. S. GOVORA

al Dnei Ierunca, nu avem nici o dată, despre al soțului avem date ultrasuficiente: fost la "Timpul", la "Ecoul", fost director al "Scănteii Tineretului", trimis cu burșă la Paris, etc.

Cu cele câteva fraze din "fascinantul" lui Jurnal, în care se arată nemulțumit de atitudinea scriitorilor stângiști din Occident, pe care în mod voalat îi amenința cu "alunecarea" spre dreapta, și tot cu voalate autocondamnări a atitudinii sale vechi de "turbat de stânga", di Ierunca nu ne-a convins. Și nu ne-a convins pentru că niciodată nu și-a precizat în mod clar actuala-i atitudine. Pentru noi, el rămâne tot un om de stânga, tot marxist, pe care a evitat să-l condamne cu hotărâre. Un marxist nemulțumit poate de rezultatele practice ale teoriilor lui Marx, dar un adept nemărturisit al unui comunism cu față umană.

Lor, adică Ieruncilor, li se asociase un alt fariseu cunoscut al exilului românesc: Brutus Coste. Totuși, am așteptat să vedem ce se mai întâmplă. Și atitudinea noastră era sinceră. Cei care ne întrebau de ce nu intrăm și noi să jucăm "sărba" gomistă, le răspundeam fără ascunzături că nu vedem lucrurile clar, că așteptăm să vedem urmarea. Dacă acest Paul Goma reprezintă ceva pozitiv, îl vom da tot sprâjnit cu stă în puterile noastre. Cei care ne puneau întrebarea inversă, le dam aceeași răspuns: că așteptăm. Așa se explică că articolul despre conferința de presă la Paris a lui Paul Goma, trimis de colaboratorul nostru Ionel Nițescu, a fost ținut în zătare câteva luni.

La fel, numărul 24-25 din "Limite", pe care di Virgili Ierunca îl închinase "eutremurului" Goma, ni se păruse dreptul confuz. Faptul că soția lui Paul Goma e evreică, nu ne spunea nimic, dar ne puneau întrebări faptul că soțul lui Goma, fusese, sau mai era încă, unul din corifeii partidului. Pe șase pagini, cu titlul "Cronica Evenimentelor", di Virgili Ierunca ne povestește ce s'a întâmplat cu Goma, între 20 Ianuarie și sfârșitul lui Mai 1977. Ni se reproduce pasagi din Jurnalul lui Paul Goma — di Ierunca are pasulnea Jurnalului —, pasagi și mai confuze. Astfel, Paul Goma își avea casa asediată de polițiști și securiști, totuși, la el puteau intra și ieși cei ce veneau să semneze incendiară scrisoare, redactată — a'a văzut mai târziu — nu de Goma, ci de Sergiu Manoliu. E drept că Goma scrie în Jurnalul lui că cei ce ieșeau de la el, după ce și depuneau semnături, erau arestați și bătuți. Întrebarea logică care se pune este aceasta: de ce acești securiști nu-i arestau pe vizitatorii înșiși de a intra și semna, și o făceau, după? Goma mai spune că telefonul îi era tăiat, totuși, cu intermitențe, putând avea convorbiri cu prietenii din București și chiar cu străinătatea. Cu fariseul Brutus a avut chiar o convorbire telefonică kilomăsură. S'ar putea răspunde că lui Ceaușescu îi era frică de presunile externe și că ar fi putut pierde delari de care avea stringență nevoie. Dar nu era mai puțin grav — după toate logice — să-l împiedice pe acești cetățeni să intre, arătându-i și stălcindul-i în bătaie, și nu să facă același lucru după, adică după ce semnaseră, deci după ce comiseră "crima"? Istă întrebări la care nu am găsit răspunsuri logice.

În Jurnalul lui Goma, publicat în "Limite", acesta ne spune că el nu a fost bătuț în timpul asediului, ci numai cel ce ieșea din el. Dar a fost în cele din urmă arestat, timp în care di Ierunca nu știe ce i s'a întâmplat lui Goma. Ne îlurește însă *disidenții* Goma, în conferința de presă ținută la Paris, după ce a ieșit din Tară, cu pașaport și cu toată familia. Ori reserțiții sunt deosebiți de agăr-cii în acordarea pașapoartelor. O dovadă e soția mea care așteaptă de mai bine de un an un pașaport și o viză pen-

tru Spania. E drept că pe soțul meu nu îl chema Năvodaru ci... Antonescu. Astfel, Goma ne spune că arestat la 1 Aprilie 1977, a fost bătuț de ministrul adjunct la interne, Pleșniță, care, printre altele, i-a smuls și fire din barbă. Evident nu vom afirma că e plăcut să iei câțiva pumni și să îți se smulgă fire din barbă, chiar de un ministru, dar oricum, între acești pumni și chinurile de infern povestite de Cărlă, Bacu, Urwicz, Gr. Dumitrescu și Michel Solomon, este o mică diferență. Care e cauza acestor mici diferențe și a confuziilor semnalate de noi mai sus? Teama lui Ceaușescu de presunile străinătăți sau presunile făcute de soțul lui Goma și a prietenilor lui? O amplă întrebare, care oricum, e logică.

Din Jurnalul lui Goma reiese că cei ce ieșeau din casa lui, erau bătuți ceva mai consistent, adică conform procedurilor comuniste. Și atunci vine din nou răspunsul logic: pentru ei nu intervenea soțul lui Goma, adică Năvodaru. Dar și mai straniu ni se pare faptul că Goma a afirmat la conferința de presă, că după acești pumni și smulgeri de fire din barbă, a devenit prieten și se totula cu ministrul Pleșniță, adică cu însuși bălăgul. Reiese dar că reserțiții pot fi și oameni de treabă, mai ales când sunt miniștri!

Avem impresia că e vorba de un adevărat circ. Cuvântul "circ" nu ne aparține. L-a pronunțat Goma, în conferința de presă. "Căruț meu e mai mult circ, decât tragedie" ("Buletinul Israelitilor de Rit Elen", no. 667, p. 10).

Se pare că celace a fost la cea conferință de presă a fost un circ, în care Goma a jucat rolul palatului. Nu vom face apel la articolel trimis și publicat de noi la colaboratorului nostru di Ionel Nițescu, pentru a nu fi acuzați de părtinire, ci la relatăriile din *Buletinul Theodosiadă*, în "Buletinul Israelitilor de Rit Elen", no. 667, buletin care, după cum se știe, se cea mai răspândită, cea mai serioasă și cea mai imparțială dintre foile ce apar în străinătate, în limba română. Și după relatăriile din *Theodosiadă*, conferința aceea de presă a fost un adevărat circ. Răspunsurile pe care le dădea Paul Goma întrebărilor puse de gazetari străini, stărneau nu numai nedumerire, ci și râsul. Reiese din răspunsurile lui Goma că el nu este contra comunismului românesc, ci numai contra actualilor lui dirigenți. Și nici măcar contra tuturor dirigenților, ci numai contra cuplului Ceaușescu. În special pe soția lui Ceaușescu n'o poate digera și-o împodobește cu fel de fel de epitețe, spunându-i chiar "clumă". Nu, pe noi nu ne supără acest epitet, dar ne întrebăm dacă un asemenea epitet poate fi utilizat într-o conferință de presă? A făcut Goma cu acest epitet o bună impresie gazetărilor străini care asistau? Au tras concluzia acelei gazetări străine că se află în fața unui om cu un înalt nivel cultural?

Dacă se schimbă cuplul Ceaușescu, a spus Goma, se întoarce în Tară. E deci anticomunist, antimarxist, Paul Goma? Întrebare de un gazetar dacă mai este comunist, a răspuns "ce nu știe ce este" ("B. I. R. E.", num. cit.). La întrebarea unui alt gazetar "dacă a schimbat atitudinea față de regimul dela București, întrucât prima dată a fost opozant, apoi *disident*", dsa spune că nu știe dacă este opozant sau *disident* ("B. I. R. E.", num. cit.). Și mai grav: "Disident, după el, este Ceaușescu față de poporul român" ("B. I. R. E.", num. cit.). După noi, aceasta este afirmația cea mai gravă pe care a făcut-o Goma în seara aceea. Deci, au fost și sunt comunisti, amândoi, și Goma și Ceaușescu, dar Ceaușescu e *disident*, adică a călcat principiile marxismului: adevărul, dreptatea, puritatea, onestă, partidului e cu el, cu Goma. Ne găsim în fața eternelor probleme a *disidenților*: părsind marea, susțin *disidenții*, au luat cu ei adevărul, dreptatea, puritatea, onestă partidului: cei ce au rămas, sunt niște impostori.

... În schimb dsa n'a precizat clar care e poziția sa față de ideologia marxist-leninistă, scurându-se că nu are "structură de teoretician și nu se grăbește să tragă concluzii". Cu alte cuvinte n'a fost pe lungimea de undă a unui Soljenitsin (n'are stofa unui Soljenitsin, am spune noi), în care a condamnat fără apel marxism-comunismul ("B. I. R. E.", num. cit.). "Întrebat dacă marxismul este mort în Țările din Est, Goma zice: "Răspunsul meu nu va fi precis. N'am structura de teoretician. Nu mă grăbește să trag concluzii" ("B. I. R. E.", num. cit.).

Deci "nu știe ce este", "nu știe dacă e disident sau opo-

POEZII DIN INCHISOARE

MORMINTE DRAGI

Morminte dragi —, lumină vie,
Sporite ntruna an de an...
Noi v-ausim curgând sub gile,
Ca un șuvoi subpământean!

Ascunse-n lut ca o comoară, —
Morminte vechi, morminte noi, —
De vi s-ar pierde urma-n țară,
Vă regăsim meretu în noi.

De vi s-au smuls și flori și cruce, —
Și dacă locul nu vi-l știm...

Tot gândul nostru-n el v-aduce,
Ingenuncheri de heruvimi.

Sfinți — morți în temniți și prigoane,
Căsuți în luptă și furtuni...
Noi ne-am făcut din voi icoane —
Și vă purtăm pe frunți cununi.

Nu plângem lacrimă de sânge!
Noi ne mândrim cu — atâți eroi...
Nu... legiunea nu vă plânge, —
Ci se cuminecă prin voi!

RADU GIR

zant". Nu ştie dacă marxismul e mort în ţările din Est", căci "n-are structură de teoretician". Atunci, ce ştie şi ce ştie? Pentru că s'a făcut atâta agotat în folsa exilului cu "cutremurul Goma", la radio Berocivici-Ierunca, în ziarele străine? Pentru o palat? Căci din răspunsurile date gazetelor străine la conferinţa de presă de la Paris, a reieşit că Goma este doar o palat, un clown.

Care este explicaţia că Ceauşescu i-a dat toţi drumul să plece din Tară? Sunt patru răspunsuri care, din nefericire, nu s'au satisfăcut.

1) Lui Ceauşescu şi regimului le-a fost frică de preluarea externă şi, în special, de dolarii pe care-l aştepta de la capitalişti cu vederea scurtă. Răspunsul nu poate satisface, pentru că atunci încoace a izbucnit un scandal şi mai grav — Pacepa — şi totuşi Ceauşescu primeşte banii promisi, bu face vizite protocolare la preşedinţi de State, la regi şi chiar la regine. Înseamnă — logic — că aceste lucruri s'ar fi întâmpinat chiar dacă nu i s'ar fi dat paşaportul lui Goma.

2) L-a considerat pe Goma o simplă palat şi Ceauşescu şi-a dat seama că îi face mai mult rău tinându-l sechestrat, decât lăsându-l să-şi ducă drumul Occidentului, pentru că Occidentalii înghiţi să-şi dea seama de calitatea inferioară a lui Goma. Acest răspuns pare satisfăcător numai în parte. Într-adevăr, scopul întregului de cei interesaţi s'a stins repede şi, în special, în Europa. Presa europeană şi-a dat seama de calitatea stofei gomişti şi l-a abandonat. Impresarii i-au trecut ochii, dar şi acolo palele aprinse sunt aproape de consumare.

3) E un pericol agent, trima special de Ceauşescu în Occident, scenele cu asidul, tălătu intermitent al telefonului şi smulgerea firelor de barbă, fiind o dibace putere în seară. Nu s'au putut deloc de acord cu această părere. Comunistii trimis — a grăni oameni de prima calitate şi nu de stafa lui Paul Goma, care nu a putut plăti nici pe agramele de la B. I. R. E.

4) E probabil că Goma a fost trimis de Ceauşescu să producă zădărnice în exilul românesc. Şi nu cu gires acestuia. Din contra, fără ştiea lui Goma. Dacă ar fi ştiut Goma, ar fi stricat toată piesa. E cazul bunilor povestitorilor care lasă lumea cu gura căscată cu talentul lor de a povesti. Dacă unul asemenea povestitor i s'ar pune un aparat de înregistrat şi el ar şti aceasta, s'a stricat totul, povestitorul începe să se bâlbâie, tot farmecul povestirilor lui dispăre. Pentru a se face o bună înregistrare, trebuie să se pună aparatul fără ştiea povestitorului. Aşa a procedat Ceauşescu, l-a trimis pe Goma în Occident ca să bage zădărnica între exilaţi, i s'a pus şi aparatul de înregistrat, dar fără ştiea lui. Dacă ar fi ştiut, Goma ar fi făcut lucrurile pe dos. Dar asupra acestui punct vom mai reveni.

***

După conferinţa de presă, s'a lăsat alt impresar. În persoana dlui Iancu Raţiu, de la Londra. După cum se ştie, dl Raţiu era veleităţii de a deveni şeful exilului românesc. Cu surle şi trompete, a convocat pe Români la Londra, pentru a constitui un comitet naţional, al cărui şef normal voia să fie el. El se declara şeful partidului naţional-ţărănesc, declara că tot ce face şi a făcut, are aprobarea partidului din Tară! Deci — logica o spune — îl declara pe Penescu, *disident*. Dar, tot după cum se ştie, încrearea e egală lamentabil. Numai că dl Iancu Raţiu nu e un om care să se dea cu uşurinţă bătu. În apariţia lui Goma în Occident, dl Raţiu a văzut o afacere rentabilă. Cu Goma şi cu cele 200 de semnături căsă adunase în Tară înainte de obţinerea paşaportului — aşa afirma "Limite" —, acestuia era asigurată. L-a invitat deci pe Goma la Londra. Într-o timp Goma cu aceleşi pirule de palat, asistase la un congres al trotzkiştilor, la Bordeaux. Deci o altă *disident*, aceasta nu numai rusească, ci internaţională. Această participare a lui Goma la Bordeaux, a pus în incertărită pe impresarii. Explicaţia dată de Goma acestei participări a fost deosebit de blagă, cum bleagă a fost şi încercarea de explicaţie dată de Ierunca Impresariile. Totuşi, invitaţia făcută nu a fost retrasă şi Paul Goma a participat — ca invitat de onoare, se înţelege — la sărbătorirea la Londra a lui 24 Ianuarie. Iancu Raţiu l-a freca mâinile de satisfacţie, dar rezultatul a fost tot lamentabil. Membrii Asociaţiei Românilor din Londra se aşteptau să vadă dacă nu un *teoretician*, cel puţin un om politic de talie. Şi a vorbit Paul Goma. Despre ce? Despre armele şi mitul.

Totuşi, Iancu Raţiu mai avea unele speranţe. Dacă Goma nu e un om politic de talie, cel puţin să fie o marionetă, un clown, o palat, pe care să-l conducă el din umbră. Problema spinoasă a exilului e de ordin financiar: lipsa de bani. Acuma, prin căsătorie, Raţiu e bogat, dar aceasta nu înseamnă că-i dispus să-şi cheiliască banii proprii: din contra, sacrificiul, jertfa, lăi au loc în alte părţi şi

nu în partidul naţional-ţărănesc, nici în cel legal, nici în cel *disident*. Desigur, poziţia lui Goma, îl deranja un pic: Goma se declara şi el *disident* — suntem în zodia *disidenţelor* —, şi încă, *disident-comunist*. Piula era amară pentru Iancu Raţiu. El voia să-l convingă pe Goma să vină de partea lui, în partidul naţional-ţărănesc legal, condus de dăa, dar nu e nimic de făcut cu Goma; acesta, după ce în conferinţa de presă de la Paris apăsese că nu ştie dacă e *disident* sau *opozant*, se pare că, după matură gândire, şi-a ales calea: e *disident*, *disident-comunist*, se înţelege, Iancu Raţiu a chibzuit mult şi pe urmă s'a decis să dea lovitură: să obţină bani, graţie lui Goma. Dacă sunt bani, treaba va merge strună. Va face din partidul naţional-ţărănesc legal condus de el, şi din comunistii *disidenţi*, condusi de Goma, un comitet naţional. În fond, diferenţa n'ar fi mare. Penescu, un *disident* n'a făcut şi el un consiliu naţional — deocamdată numai consiliu —, cu *disidenţi* legionari?

Şi l-a împins pe Goma să trimită o scrisoare, în care să ceară bani. Cui? Nici mai mult nici mai puţin decât lui Jimmy Carter, preşedintele Statelor Unite. Scrisoarea — cel puţin în părţile esenţiale, vorba lui Caragiale —, e opera lui Iancu Raţiu. Şi Goma, plus 10 gomişti, cer bani, bani, bani... vorba lui Napoleon Bonaparte. N'am avea nimic de ris. A existat un exil care n'a cerut nimic, n'au mai bine zis o parte din exil, căci alta parte, în cap cu Viglianu şi Creţanu a cerut şi încă, a şi obţinut. Numai că aceşti bani au fost *bun de consum*. Dar, cum spuneam, a existat o parte a exilului care nu a cerut nimic, n'au nimic în contra, dacă, obţinând bani, gomiştii ar face ceva folositor.

Dar scrisoarea publicată de Raţiu şi reproducă de noi, este un monument de ineptie politică. Atunci, când am reproduc această scrisoare, promiteam că vom reveni în numărul următor. Nu am făcut-o, dar cauza nu trebuie căutăta în lipsa de timp, ci în acea poziţie de expectativă de care vorbeam la început.

"Noi *disidenţi* politici, nu suntem *aventurieri*. Nu am venit pe meleaguri străine atraşi de mirajul unei vieţi de huzur, de perspectivă de a deveni milionari". S'ar putea face unele obiectii acestei prime fraze a scrisorii trimise de Goma lui Jimmy Carter. Şi anume, scrisoarea spune că el, *disident*, nu au venit în străinătate pentru a deveni milionari. S'ar subînţelege — logic — că numai el, *disident*, au venit în exil în urmărirea unui ideal şi că ceilalţi au venit atraşi "de mirajul unei vieţi de huzur", celelalte este o insultă gratuită adusa celorlalţi, care din diferite motive nu găsesc că e cazul să se înscrie pe listele lui Goma.

"Noi nu ne-am părăsit patria pentru că în România n'am fi avut ce mânca. Cu toţi am avut în Tară o situaţie materială decentă, o poziţie socială demnă. Se cuvine deci de a se face o diferenţiere cât se poate de netă între noi *disidenţi* şi celelalte categorii de *rupiaşi*", continuă scrisoarea. Aici situaţia se agravează. *Disidenţi* au avut deci o poziţie socială demnă. Nu am făcut parte dintre cei care acum 30 de ani, în foli agamete, aruncau anatema asupra celor ce *aveau în România o situaţie demnă*, adică o funcţie dată de partid. Am considerat că Românii rămaşi în Tară, trebuiau să continue să trăiască, mai ales că nu ei purtau vina deciderii stăvilărilor ce se opuneau înaintării bezbojnicilor. Dacă X era procuror, conform tuturor legiurilor din toate ţările lumii, trebuia să susţină acuzarea şi să ceară condamnarea acuzatului. Şi aceasta, conform legii. Dacă de exemplu, pentru cântarea lui "Trei culori cunosc pe lume", legea prevedea o pedeapsă de 5-10 ani de închisoare, procurorul nu putea să ceară numai trei sau patru ani, şi nici decum achitarea. Aceasta trebuia să o ceară apărarea. Deci unul procuror care, pentru acest "delict", cerea condamnarea la 6-7 sau chiar 10 ani de închisoare, nu l se poate reproşa nimic. I se poate reproşa doar celui care în funcţia ce deţine, făcea exces de zel, adică unui procuror care nu numai că *totdeauna* cerea maximum de pedeapsă prevăzută de cod, dar mai scria şi cărţi zise juridice, în care condamnă legiurile din Occident şi *lăuda* pe cele din Tară. În acest caz ne găsim în faţa unui exces de zel şi desigur exilul are dreptul să ridice obiectii. Numai că exilul nu ştie sau se desinteresează de aceste cazuri. Astfel a venit "pe meleaguri străine" un fost procuror care pe lângă că cerea totdeauna pedeapsă maximă, a scris şi o carte "juridică" în care condamnă legiurile din Ţările "încă libere" şi *lăuda* pe cele din Tară de la Dunăre. Crede oare cineva că exilul — de exemplu consiliul naţional —, a protestat? Doamne fereşte. Respectivul procuror e la Radio Berocivici-Ierunca.

Nu avem deci nimic de sis contra gomiştilor care au avut în Tară ce mânca şi o poziţie socială demnă. Dar ce ne facem cu cei ce *n'au avut ce mânca şi n'au avut o poziţie socială demnă*? Adică cu cei ce nu au devenit în Tară bună şi *disidenţi* ci au fost *totdeauna* contra comunismu-

lui? Ca să punem punctul pe i, o vorba de cei care au fost în închisoare pentru că au cântat "Trei culori cunosc pe lume". Cunosce pe cineva care a stat 6 ani în puşcărie pentru acest "grav delict". Ce facem cu aceştia? Pe ei li îndepărtăm de la tainul pe care eventual l-ar obţine gomiştii de la unchiul Sam?

E drept că Paul Goma, dirijat desigur de Jurisconsultul Iancu Raţiu, a prevăzut aceste obiectii, şi scrie: "Nu este acelaşi lucru dacă în Tară te-ai ocupat de scandaluri, furturi şi alte *delicte* de drept comun, ori dacă ai luptat pentru o *idee nobilă*, pentru *convingerile tale politice*". Deci gomiştii exclud de la început de la tain pe *delicte* de drept comun. Foarte laudabil, dar îl întrebăm pe procurorul de la Radio Berocivici-Ierunca, dacă pe vremea lui, cântarea lui "Trei culori cunosc pe lume" era considerat delict politic sau de drept comun? Şi apoi cum pot fi descoperiţi printre cei ce vin zilnic cel "au făcut scandaluri, au furat sau au comis *delicte* de drept comun", de cel "au luptat pentru o *idee nobilă*, pentru *convingerile lor politice*"? Credem că la această întrebare răspunsul e uşor de dat şi desigur dirijorul lui Goma l-a descoperit demult: cei ce vin, dacă se înscriu pe lista lui Goma, sunt *disidenţi*, oameni care au luptat pentru o *idee nobilă*, etc. Iar ceilalţi sunt declaraţi în bloc *delicte* de drept comun. Se va vedea cum lista lui Goma va trece de la 200 la 200.000, căci vor veni să se înscrie ca *disidenţi* şi cei ce au plecat din România acum 70 de ani. Grăunţele atrag ca un magnet.

Dar care este acea *idee nobilă* şi care-s convingerile politice pentru care au luptat *disidenţii* politici gomişti? Şeful lor, Paul Goma, în conferinţa de presă de la Paris a spus clar că *idee nobilă* şi convingerile lor politice sunt lupta contra cuplului Ceauşescu şi că nu au nimic contra celorlalţi, adică contra lui Verdeţ (pe acesta l-a şi numit), şi Cia.

Şi către sfârşitul scrisorii adresate lui Jimmy Carter, *disidenţi* cer:

— Acordarea unor garanţii de Stat (credite rambursabile), pentru *disidenţii politici semnatori ai scrisorii*. Deci se pune punctul pe i. *Disidenţi* cer bani, dar li cer numai pentru ei, pentru gomişti. Pentru ceilalţi loc. Şi nu aruncăm cu piatra în aceşti gomişti veniţi cu paşaport şi cu avionul, dar ne întrebăm ce facem cu ceilalţi ce au venit altfel, adică clandestin, prin muni şi păduri? Pe ei li excludem de la tain?

Şi ce vor să facă gomiştii cu tainul? Scrisoarea e nebulosă. Cer credite *rambursabile*, adică bani pe care li vor da într-o zi înapoi. Dar pentru a putea da înapoi aceşti bani, gomiştii trebuie să-l investească în afaceri productive, în comerţ sau industrie. Dar în acest caz, gomiştii au venit "atraşi de huzurul societăţii capitaliste", societăţii de consum, cum li se spune în ultimul timp. Niste întârziări acestei cetăţeni care au descoperit că are tardu acest termen: Viglianu-Creţanu li cunoşteau de mai bine de 30 de ani.

Sau gomiştii vor bani pentru a continua lupta contra cuplului Ceauşescu? Cum? Prin scrisori, broşuri, manifestaţii, etc. Dar în acest caz nu vor putea face rău obligărilor de a da înapoi banii. Ori cer credite pe care le vor plăti când se vor întoarce în Tară — din banii Tarii, bineînţeles —, când vor fi alungaţi pe Ceauşescu şi se vor fi aranjat cu Verdeţ?

Şeful gomiştilor, dl Paul Goma, nu se arată prea larg de mână, ci, din contra. După cum scrie "Buletinul Izraeliilor de Rit Elen", în numărul citat de noi, când a sosit la Paris, pe Goma îl aşteptau mai mult de 40.000 de dolari bani pregătiţi de Radio Berocivici-Ierunca. De atunci a fost la Bordeaux, la München, la Londra, etc. Nu credem că ne îngelăm afirmând că în aceste deplasări — invitat desigur — nu a cheltuit nici un cent din cei 40.000 de dolari.

Am fost recent la Paris şi am văzut trei Români, rezemanţi trişti de gardul bisericii. Soasteră cu o zi înainte, prin muni şi păduri. Un Român care se cheamă Şerban-fost în Legiunea străină franceză, deci a venit şi el prin muni şi păduri, poate pentru că cânta "Trei culori cunosc pe lume" sau poate, şi mai grav, a fost în armata naţională de la Viena-umbria cu o hartă în mână, pentru a strânge câţiva bănuţi pentru aceşti Români, *nedisidenţi*, pentru a avea undă dormi în seara aceia şi a mânca o supă. "Măine, vom mai vedea", spunea filosofic acest Român, Şerban.

Mi s'a spus că soseşte zilnic 3-4 Români, *nedisidenţi*, prin muni şi prin păduri.

Paul Goma câştigă mult. Poate el afirma că din aceste câştiguri a dat un franc, repetăm, un franc, pentru aceşti nefericiţi?

O spunem cu toată convingerea: scrisoarea publicată de organul dlui Iancu Raţiu, ne arată că ne găsim în faţa unei palat şi impresarii vor pierde sigur speranţele şi banii investiţi.

THE PEACE...

— The creation of useful institutions for the underdeveloped countries;
— Mankind could have more money to fight the illnesses —

— The life of the poor could become a little more enjoyable by gradually suppressing the state of present starvation, and by decreasing the big mortality rate caused by worldwide diseases;
— Reducing expenditures on military concerns, Mankind could free courses of billions of dollars to explore the mystery of space.

At the same time, the "World Security Organization" could handle redistribution of products such as: oil, uranium, chromium, titanium and other which are too abundant in some countries while rare in others a situation which today has created monopolies to the detriment of the majority of nations.

In addition to the above significant advantages, this organization could be assigned the mission of insuring the functioning of the Panama Canal, the Suez-Canal and other objectives which could better help Mankind.

With the billions of dollars which have been spent in the past and are being spent today for weapons, Mankind could make tremendous progress for a better life on earth.

These propositions, made by a soldier, three times wounded in the two World Wars, look at a first glance like a revolution and impossible to achieve. They appear to be an impossibility compared with all that we have today. It is true that the situation appears like that but we have to look to our future, to our children and a better life on this earth, we have to protect ourselves, we have to finish our life in a more beautiful environment and not with pollution, massacres and killing, which create indescribable suffering.

I am convinced that a lot of people, especially the industrialists, the tycoons and the biggest profiteers in selling all kinds of war's products will do all that is in their power to undermine the realization of disarmament and the formation of this new organization. There are other people who believe that this concept could not be achieved today because of a rampant nationalism fostered by the economics in the sale and possession of armaments and natural resources, plus the inherent fears and distrust among nations, barriers which will not overcome in the foreseeable future. There are others, especially between the leaders and chiefs of states who hate the real democracy, leaders who consider their armed forces, big or small, to be a tool for their maintenance in power, and who will say that these theoretical ideas could not be realized. Finally there must be others who will agree to renounce their armed forces which they want to use to conquer the World.

We have to understand the opposition of all these leaders, sustained by armies who do not want to give up their ambition to stay in power all their lives. But what about the majority of Mankind? Must we continue to wait, to suffer, and to be killed by these fools?

Against all these people who will try to undermine the realization of peace on earth, we have to unite ourselves and fight for the realization of "DISARMAMENT" and the creation of this organization. We have to convince the people, to force the press and all other possibilities of communication, TV, Radio, etc., to spread these ideas and determine all nations to fight for this goal, the real peace on earth.

All these propositions could easily become a reality of the leaders or the Big Powers could rise above all human passions and set aside the manifestation of human criminality in war and the "Killing and Destruction of Man", the noblest creature in nature.

If these general and specific ideas, concerning this new organization do not become the leading objective of the major leaders of today, it is sur that mankind will continue to have more revolts, invasions and wars which will take the lives of more millions, even hundreds of millions of people and see the destruction of all that men have created from the foggy period of early history to the present time.

Colonel Dan D. IVANOVICI

form. general staff officer
form. professor at the Royal Rom. War College
form. diplomat
veteran of the two World Wars
political analyst and writer
editor and publisher

MAXIME SICUGETARI

IN ROMANESE de Nicolae NOVAC

40

Fluturii vor continua să zboare peste câmpii și stropii de rouă să strălucească în iarba când Piramidele Egiptului vor fi una cu pământul și când Sgarie-Norii New-Yorkului nu vor mai fi.

50

Omul cel mai bun este acela care roșește când îl lauzi și rămâne tăcut atunci când îl batjocorești.

51

Cerem libertatea cuvântului și libertatea presei, cu toate că n'avem nimic vrednic de spus și nimic vrednic de tipărit.

52

Misiunea filozofiei este de a găsi drumul cel mai scurt între două puncte.

53

Dragostea și vidul, în noi, sunt precum fluxul și refluxul mării.

54

Când am scris pe ușa mea:

«Lăsați-vă afară tradițiile
Înainte de a intra»,
Nimeni n'a mai îndrăznit
Să mă viziteze sau să-mi deschidă ușa.

55

Dumnezeu a pus în fiecare suflet un Apostol care să ne conducă, pe drumul luminii. Dar mulți caută viața de dinafară, inconștienți că ea este înăuntrul lor.

56

Învătura nu seamănă semințe în tine, ci face ca semințele tale să crească.

57

Noi ne schimbăm cu anotimpurile, dar anotimpurile nu ne schimbă.

58

Cel drept, este aproape de inimile oamenilor; dar cel iertător este aproape de inima lui Dumnezeu.

59

Se spune că cel ce se cunoaște pe sine însuși, cunoaște oamenii. Dar eu vă spun: când cineva iubește oamenii, învață ceva despre el însuși.

60

Optimistul vede trandafirul dar nu și spinii; pesimistul se holbează la spinii, nevăzând trandafirul.

61

Ferește-mă Doamne de limba viperei, și de acela care nu reușește să obțină faima după care tânjește.

62

Cea mai solidă piatră dintr-o clădire este piatră de temelie a fundației.

63

N'ar fi oare mai ieftin pentru guverne să zidească aziluri pentru cei sănătoși în loc de a le zidi pentru nebuni?

64

Poate oare acela să cânte, a cărui gură e plină de murdărie?

65

Civilizația a început când omul pentru întâia dată a săpat pământul și a semănat semințe în el.

66

Lumina stelelor ce-au murit de milenii, ajunge încă până la noi. Tot la fel este și cu oamenii mari care au murit de secole, dar ajung încă până la noi cu radiația personalității lor.

67

Cât de departe sunt de oameni când sunt cu ei, și cât de aproape când ei sunt departe de mine.

68

Dumnezeu ne-a făcut trupurile temple ale sufletelor și ele trebuiesc ținute tari și curate pentru a fi vrednice de dumnezeirea care le ocupă.

69

Ce-aș putea spune despre acela care împrumută dela mine bani pentru a cumpăra o sabie cu care să mă atace?

70

Iubirea, ca și moartea, schimbă totul.

71

Suntem atât de ocupați examinând scoicile mării, ca și când ele ar fi tot ceea ce marea vieții aruncă pe limanul zilei și nopții.

72

Tremuraturile oamenilor scuturați de furtuna vieții îi face să apară vii. Dar, în realitate, ei sunt morți încă din ziua nașterii lor și zac neîngropați, iar puțtoarea descompunerii duhnește din trupurile lor.

73

Sufletele unor oameni sunt asemenea unei table negre de școală pe care Timpul scrie semne, reguli și exemple ce sunt imediat șterse cu un burete ud.

74

Adevărul este vrerea și scopul lui Dumnezeu în Om.

75

Dumnezeu a pus o făclie în inima voastră care strălucește cu înțelepciune și frumusețe; este păcat să stingeți acea făclie și s-o îngropați în cenușă.

76

Adevărul este sica inspirației; analiza și discuția tine însă pe om departe de Adevăr.

77

Unde anume ași putea găsi un om condus de rațiune, în loc de obiceiuri și dorinți.

78

Cât de grea este viața celui care cere dragoste și primește în schimb suferință!

79

Unii cred că le fac cu ochiul când îmi închid pleoapele pentru a nu-i vedea.

80

Va veni o vreme când oamenii vor nega orice înrudire cu noi, așa cum noi negăm acum orice înrudire cu maimuțele.

81

Dacă vrei să vezi valen, urcă-te în vârful muntelui; dacă dorești să vezi vârful muntelui, ridică-te în nori; dar, de cauți să înțelegi norul închide ochii și gândește.

82

Sărăcia este o greșală temporală, dar bogăția este o boală fără de sfârșit.

83

Nimeni nu-l crede pe cel sincer, în afară de cel onest.

84

Cel mai de preț dintre oameni, este acela care stă departe de oameni.

85

Am să-mi arunc giuvaerurile la porci, că să le înghită și să moară, fie de grăsimi, fie de indigestie.

86

Sufletele, sunt focuri a căror cenușă sunt trupurile.

RELATIILE ROMANO-RUSE

DE LA REVOLUTIA DIN 1848 LA UNIREA PRINCIPATELOR

VII

de N. S. GOVORA

DOMNII mei, puneti seile pe cal. A fost proclamata republica in Franta." Aceasta e fraza pe care a spus-o Nicolae I, afirma Grimm, secretarul tarinei, in momentul in care un curier i-a adus stirea caderii lui Louis Philippe. Era in timpul unui bal. Fraza, pompoasa, pare proprie stilului fanfaron al tarului rus. Dar Grunwald, in "La vie de Nicolas I-er", pag. 246, o pune la indoiala si aduce o serie de argumente. In primul rand, Nicolae se bucura de caderea regelui francez, rege constitutional, a carui recunoastere o acceptase tarziu si contra vointei lui. In al doilea rand, el avea necazurile lui proprii, cauzate mai intai de propriii lui supusi, si apoi de polonezi, vecinica sabie a lui Damocles asupra capului lui. Si apoi, Franta era departe!

In Rusia, Nicolae I introdusese o aspra cenzura care mergea pana si la introducerea unor note muzicale, de teama de a nu se ascunde in ele, cine stie ce mesaj cifrat si chiar la interzicerea unor texte bisericesti, pe care le considera subversive. Seful cenzurii era comandantul jandarmiei, generalul Benckendorf. Cu Puskin, pe care dupa revolta decabristilor il adusese in stare de arest, ajunsese la o intelegere. Acesta, ne spune unul dintre biografi lui, Henry Troyat, scria versuri antijariste veninoase, dar nu mergea mai departe. Deaceia, cum am mai spus, nici unul dintre prietenii lui decabristi nu-i propusese si nici nu i-a propus sa intre in conspiratie. De la imparat iesise liber si cu frumoase propuneri, pe care Puskin le-a acceptat, cu toate ca prietenii lui decabristi erau condamnati si executati unii, trimisi in Siberia alții. Ca o favoare speciala, cenzor al operii lui avea sa fie însusi tarul, care-i dădea și o rentă anuală, rentă care avea sa urce cu timpul. Mai ales după ce acesta s-a căsătorit cu o femeie frivolă. Dar aceasta nu însemna că cenzura directă a tarului avea să fie mai binevoitoare. Nicolae I plătea rente și altor scriitori de Curte, adulatori, dar plătea și lui Gogol de exemplu, care nu era unul dintre acestia. Până la un anumit punct, deci, Nicolae I ar putea fi considerat ca un fel de Mecena. Cu Puskin, s'ar putea spune, tarul a avut o comportare corectă și chiar binevoitoare. După uciderea poetului în duel, tarul a luat sub ocrotirea lui pe fiul acestuia. Unii afirmă că această bunăvoință s'ar fi datorat faptului că Nicolae I ar fi avut relații amoroase cu frivola soție a poetului, dar adevărul pare a fi de partea celor ce susțin că a fost vorba numai de o idilă nevinovată, care s'a redus la dansuri și conversații la baturile de la Curte, sau la faptul că împăratul trecea prea des călare pe sub ferestrele "rubite", ca un sublocotenent îndrăgostit.

Celalți scriitori neconformisti, erau tratați cu brutalitate. Unii erau trimiși în garnizoane de la marginea imperiului ca Lermontov, alții trimiși ca simpli soldați în aceleași gen de garnizoane, ba încă cu pedepsa de a nu avea voie nici să scrie, nici să deseneze, ca scriitorul Taras Șevcenko. Nicolae I a inventat metoda, la modă azi în Rusia și în România comunistă, acela a internării în spitale psihiatrice a celor ce i se opunau. După cât se vede, celebrul Nicolae Ceaușescu, n'a inventat nimic. Ba s'a mers până acolo că s'a interzis și reditarea unor opere socotite clasice, ca acele ale lui Antioh Cantemir. Pe cererea ce i se înaintase pentru reditarea acestor lucrări, Nicolae I, scrisese: "Ele (operele lui Cantemir), n'au decît să se acopere de praș și să mucească în ultimele rafturi ale bibliotecilor, unde ocupă un loc inutil".

Această frază ar putea răni amorul propriu și mai ales al lui Nicolae Iorga, dacă ar mai trăi, care scriese că operele lui Antioh Cantemir erau importante și că însuși rusii apreciau această importanță. S'ar putea spune că fraza lui Nicolae I nu poate fi socotită învinovată, eu fiind scrieră de un om care nu se pricepea, etc., etc. Iată însă că Grunwald, op. cit., p. 262, scrie: "Trebuie să recunoaștem că din punct de vedere estetic, Nicolae I nu greșea prea mult"!

Iată că se descoperise și o mișcare... nihilistă. Seful unui

grup de 33 de persoane, era un funcționar de la Ministerul de externe, numit Petrashevski. Din acest grup făceau parte, amestecați, ofițeri al gărzii, gentilioni de la Curte, profesori și studenți. Ei se inspirau din scrierile socialiste ale lui Proudhon, Fourier și Saint Simon. Idealismul moralizant al decabristilor era înlocuit cu o mentalitate nouă, așa numită nihilism. Tipul clasic al revoluționarului rus, așa cum se va perpetua până în zilele noastre, își face apariția în timpul lui Nicolae I, cu mișcarea dirijată de Petrashevski. Membrii acestui grup au împărțit tracte litografiate, cu caracter subversiv, în cursul reuniunii anuale a nobeliei din Petersburg. Din grup făcea parte și Fedor Dostoevski, marele scriitor de mai târziu. Conspiratorii au fost condamnați la moarte. Au fost duși într-o piață, li s'a citit sentința, li s'a dat să sărute crucea, li s'au rupt sabilele deasupra capetelor, au fost îmbrăcați în cămașă albă a morților, după care au fost legați la stâlpi. În grupuri. Deodată toboșarii sună retragerea; au fost deslegați și li s'a anunțat că tarul le-a comutat pedepsa capitală în alta de ocnă. Pedepsele variau de la caz la caz, lui Dostoevski dându-i-se o pedepză relativ blândă: patru ani de ocnă. Scena a fost descrisă de însuși Dostoevski.

Deci Nicolae I își avea necazurile lui și nu putea să-i permită acea fanfaronadă, "Domnii mei, puneti seile pe cal", frază care ar fi însemnată nici mai mult nici mai puțin de cât o declarație de război. Totuși, lui Nicolae I îi plăcea să braveze Europa, să zdrângina sabie și pînțenii, să amenințe. Deci fraza citată de Grimm ar fi putut foarte bine să fie pronunțată. Grimm neavând nici un interes să o inventeze, pe când Grunwald are tot interesul să neghe, el fiind un panegirist al lui Nicolae I.

Dar necazurile cele mai mari i le produceau polonezii. Aceștia, împărțiați în toată Europa, nu-i dădeau tarului rus nici un moment de liniște, cu agitațiile lui. Cum am arătat în capitolul anterior, ei câștigaseră în special simpatia francezilor, dar reușiseră să o câștige în mai mică măsură și pe a englezilor. Am arătat cum cu ocazia unei vizite la Londra, la o reprezentație teatrală, de frica pistolarilor polonezi, regina Victoria li cedase în mod grațios rușul, primul pian în loajă. Cu o zi înainte, poliția engleză descoperise că un grup de polonezi încercase să pătrundă în apartamentele tarului, cu evidentă intenție de a face altceva și nu să-i spună Bună seara.

Dar necazul cel mai mare, îndelung și rușinos, i l-au făcut polonezii în cazul Olyi. Acest caz Olyi ar merita să fie povestit mai pe larg, căci i-a produs tarului celare pe românește se spune "peri albi", dar și de data aceasta spațiul se opune. Se pare că Dumnezeu vrea ca muritorii ce suntem, să nu avem o fericire deplină. În cele mai mari fericiri pămîntesti, Dumnezeu pune un motiv de nefericire. Nicolae I avea două fete, dintre care una se numea Olga (Olyi). În marea lui strălucire, Nicolae I și-a găsit și el grîndite de timp care să turbure fetele lui tabou: nu-și putea mărita fata. Și Olyi, fiică a marelui Nicolae I, a bogatului, puternicului, temutului, etc., tar, era de o frumusețe ce lega din comun, inteligență, etc., și în plus, adorați de tatăl ei, și, de nefericire, Nicolae I nu-și putea mărita fata favorită. Cățara lui Nicolae I, toți miniștrii — în special cei de externe, Nesselrode — ambasadorii, curtea și chiar poporul întreg, au avut această preocupare, pe care, în fond, am putea o considera comică: frumoașă, inteligentă, bogată, etc. Olyi, nu-și găsea un bărbat.

S'au făcut câteva încercări, s'a consultat almanahul Gotha, Nesselrode și toți diplomații și-au stors creierii, dar zadarnic. Curțile europene rădeau cu lacrimi, se creau anecdote, lucruri pe care tarul le știa, cîceia-i marea și mai mult necazul. Ultimul candidat potrivit-e greșit spus candidat, căci nu acesta a cerut tarului marea fetă lui ci tarul i-a propus-o, cîceia marea rădău curților europene, fusese ales un prinț austriac, și atunci curților europene, Nicolae I comise imprudența de a lua drastic măsuri anticatolice, cu scopul de a grăbi rușizarea polonezilor și aceasta a dat prilej exilaților acestui neam să intervină cu succes la toate curțile catolice europene și la Papă. Și atunci, toți aceștia s'au pus de acord: nu se va permite prințului catolic să se însoare cu Olyi. Când la un moment

dat s'a răspîndit șovonul că Papa ar fi înclinat să cedeze, polonezii au bătut tobele: ne facem protestanți. Acest lucru a înspăimîntat pe toți catolicii și desigur, în primul rând, pe Papă. Trebuie să se recunoască fără indoială că sprîjînul cel mare l-au găsit polonezii în catolicism. De aceasta își dădeau seama nu numai exilații, nu numai "intelighenția" poloneză, ci și ultimul țaran polonez. Într-adevăr și țaranii polonezi se ghemuiau ca în dosul unui scut în spatele catolicismului. Când funcționarii ruși întrebau pe un țaran polonez ce este, acesta, în loc să răspundă că e polonez, răspundea: eu sunt catolic.

Deci, în fața dorinței tarului de a-și mărita fata cu un prinț austriac, catolicii au făcut un zid. Și fanfaronul țar a trebuit să facă intervenții diplomatice, să se roage, să facă ei însuși vizite împărăților și regilor, să amenințe, să promită, etc. Și a ajuns și la umilințe. Neavînd înecotro, a trebuit să suporte și marea umilință: să facă o vizită Papelui. Această vizită a produs stoare în toate curțile europene. În fața Papelui a trebuit să revocase multe din măsurile anticatolice din Polonia, dar ele au fost considerate insuficiente și Olyi rămănea tot nemăritată, spre disperarea tarului rus. Și până la urmă, se produce nevrozismul. În Italia unde se găsea țarina Alexandra cu fiica ei Olyi, s'a prezentat într-o zi un prinț german, cerînd marea marelui ducesă Olga. Desigur frumoasa rusoaică n'a mai făcut nămuri și căsătoria s'a făcut rapid. Numai că acest prinț s'a dovedit a fi un rău soț, care nu numai că se îmbăta în fiecare zi, dar tot în fiecare zi bătea pe fata tarului, puternicului țar rus, celare a făcut ca numai după câțiva ani, frumoasa Olyi să se transforme într-o femeie îmbrăntărită, urîțită și acrită. Tot acrit a devenit și Nicolae I, mai ales că vinovații casului Olyi erau polonezii.

Dar revoluția începută în Franța s'a întins în Germania, Italia și Austria, adică pornită în îndepărtată Franță, revoluția se apropia de hotarele Rusiei și aici, din nou, se profila teama amenințare poloneză. Și pericolul se apropia și la alt hotar al imperiului țarist: la nord, adică în Principatele dunărene. Căci revoluția a ajuns și la noi și i-a silit pe țar să intervină. A fost o intervenție cu caracter pur local, spune Grunwald, trupele ruse au pătruns în Principate în Iulie 1848, în urma turburărilor ce lîndeau în crearea unui Stat daco-roman, scrie același istoric. "Nicolae nu dorise niciodată această regiune: amintim că el refuzase net să încorporeze Principatele la imperiul său, când ele fuseseră ocupate de trupele sale. Dar nu-i convenea Rusiei să vadă apărînd la Gurile Dunării un nou Stat care, livrat anarhiei, ar fi prea slab ca să se poată susține prin propriile lui forțe și care ar cădea în mod inevitabil sub influența sau dominația altor puteri". Această frază stă de grîujile fața de Țările noastre, făcea parte din nota cifră, pe care Nesselrode o trimisese agenților lui diplomatici, la 19 Iulie 1848, cu scopul evident de a justifica intervenția armată în Principate, în fața curților pe lângă care erau acreditati. Această circulară își avea desigur rostul ei în acele timpuri-circulare cîreia desigur Curțile europene nu-i dăduseră nici o crezare dar Grunwald o reproduce în opera citată la pp. 268-67, carte apărută în 1986 la Paris, vrînd prin aceasta să facă pe cititor să creadă în puritatea ei. Și aceasta, bineînțeles, fără să reșesească. Natural, aceasta nu intră în obiectul interesului Nicolae I nu dorise niciodată această regiune, scrie Grunwald și criticii noștri au vînt-cu toată redactarea telegrafică-cum au stat lucrurile.

"Ordinea a fost restabilită printr-o acțiune rapidă a generalului Duhamel: tratatul de la Balta Liman, impus Forții și semnat la 1 Mai 1849, institua un nou regim, care ridica Moldovei și Valahiei dreptul de a mai avea Adunări legitime din alegeri și opăd pe deplin, interesele rusești". Grunwald, op. cit., p. 267. Aiața binevoite "istoricul" Grunwald să acorde revoluției noastre din 1848. Istoria Milioukov e și mai sgîrcită. Și au deapate, din punctul lor de vedere, căci revoluția de la 1848 a fost îndreptată împotriva Mătușkii Rusiei.

Așa cum am arătat în capitolul anterior, Xenopol instată că revoluția din 1848 în Principate, era, principal, îndreptată împotriva Rusiei. În Moldova ea era îndreptată și împotriva domnitorului Mihail Sturdza, dar nici decum contra lui Bibescu în Muntenia, pe care dealtfel revoluționarii au voit să-l pună în fruntea lor. E clar că, în special revoluția din Muntenia, a avut și un element social, dar acesta era secundar, principalul era ura contra Rusiei și e normal ca istoricii ruși cități, să evite să vorbească.

"Importanța mișcării revoluționare care a avut loc în Moldova și, mai ales în Muntenia, consistă în mod principal în felul îndrăzneț pe care li urmărea: emanciparea poporului român de tutela opresivă sub care era finit de puterea care se dădea drept protectoare e intereselor sale. Ca și Românii din Țara de peste Carpați, care se ridicaseră contra tiraniei Maghiarilor, cei din Principate se revoltau contra protectoratului Rusiei și contra Regulamentului organic, mijloc prin care se exercita această tiranie". A. D. Xenopol, Istoria Românilor din Dacia Trăiană, Ed. Carpații, IV, p. 202. Dar, cum spune Xenopol, această revoluție era o adevărată nebunie. "Figurii români trebuiau să lupte cu colosul moscovit, dublat, în caz de nevoie, de puterea turcească. Sângele omului clar cel mai curajos, putea să înghețe la singurul gînd al îndrăznicii fără seamăn a unui asemenea întreprinderi. Și totuși, ea a fost înecată, căci era singurul mijloc de a salva existența unui popor". A. D. Xenopol, op. cit., IV, p. 203.

De îndată ce revoluția a izbucnit în Occident, Rusia, ca totdeauna grîujile, a oferit imediat sprîjînul trupelor sale. Acest "sprîjîn" al trupelor rusești însemna "ocupatie" și deaceia ambii domnitori au declinat generoasa ofertă. Color doi domnitori le erau desigur proaspete în mințe celelalte ocupatii și în special, amestecul consilierilor ruși în exercitarea funcției lor.

Revoluția din Moldova a fost repede înăbușită. Motivul acestei repede suferințe este, după părerea lui A. D. Xenopol, faptul că ea s'a ridicat contra abuzurilor domnitorului Sturdza, și contra nerespectării unor articole ale Regulamentului organic și nu contra Regulamentului organic însuși și a protectoratului rusesc. Bineînțeles că istoria Roller nu spune nici un cuvînt contra Regulamentului organic și contra Rusiei și atunci cînd nu poate ochii adevărului evidente vorbește, ca deobiceiu, de țarism, de armata contra revoluționară țaristă, etc.

În Moldova exista o partidă națională din care făceau parte Al. Ion Cuza, Vasile Alecsandru, Costache Negri, etc. La 27 Martie aceștia au convocat o adunare, la hotelul Petersburg, din Iași, la care au participat circa 1000 de oameni. Mihail Sturdza a trimis pe ministrul său de interne, ca observator, Participau și emigranți polonezi, spune istoria Roller. În această adunare care a fost prezidată de Gr. Cuza, s'a atacat regimul existent în Moldova, cerîndu-se măsuri de îndreptare. Se cerea deci îndreptarea țării și nu înlăturarea lui. Ministrul de Interne s'a prefăcut că accepta cererile Adunării și s'a dus la domnitor. S'a hotărît totuși să se facă o comisie de 16 persoane, care să redacteze o petiție către domnitor. A doua zi mulțimea s'a adunat din nou pe stradă, în fața caselor lui C. Sturdza și A. Mavrocordat. Și a venit răspunsul domnitorului: petiția era respinsă. Multimi adunate i-au vorbit Al. I. Cuza, Vasile Ghica și C. Racă. S'a hotărît tiranul să mulțimea să meargă asupra "balonetei uranului".

Mihail Sturdza a luat măsuri aspre. S'au făcut peste 300 de arestări, dintre care unii au fost surghinuiți la mînăstiri și moșii iar 13 dintre capii mișcării au fost porniți spre Galați, de unde urmau să fie expulsați în Turcia. Printre acești 13 se aflau Al. I. Cuza, A. Moruzi, V. Cantă, etc. În drumul dintre Galați și Brăila, 6 dintre arestați au reușit să fugă și să ajungă în Transilvania iar de acolo în Bucovina, unde au fost găzduiți la moșia boierului Hurmuzachi. De acolo, unii dintre ei, printre care unii au participat la Adunarea de pe Câmpia Libertății de la Blaj.

Mihail Cogălniceanu nu a putut să participe la revoluție. El se găsea surghinuit la o mînăstire din Moldova, din cauza unui conflict anterior cu un fiu al domnitorului.

De acolo a fugit și a ajuns și el la hotelul Harnamachi. Acolo el a fost însoțit de ceilalți cu redactarea unei broșuri și a unui proiect de constituție. A. D. Xenopol consideră această broșură ca foarte importantă și spune el, a rămas celebră în România. În această broșură, Cogălniceanu atacă primul Regulamentul organic și protecțional rusesc. Printre altele, Cogălniceanu pune întrebarea următoare: "De la 1834 până astăzi, ce măsuri generale a fost luate în Țară? Ce lege a fost propusă Adunării, confirmată sau pusă în aplicare, înlocuită de o se fi primită definitivă? Care este funcționarea care a fost pusă în aplicare? Care este funcționarea care a fost pusă în aplicare? Care este funcționarea care a fost pusă în aplicare?" A. D. Xenopol, op. cit., IV, p. 205.

Cogălniceanu numește Regulamentul organic o legislație străină, concepționată după instrucțiile rusești. În această broșură, Cogălniceanu formulează în 36 de puncte dorințele de reforme ale partidei naționale, care constau în: restabilirea monarhiei constituționale; eliminarea și înlocuirea lui cu o constituție egalitară, liberală, care să garanteze interesele naționale. Ca urmare a dorințelor, Cogălniceanu exprimă pe scurt a viziunii Principatelor ca un singur stat.

***

Revoluția din Muntenia va avea mai mare amploare, tocmai datorită faptului că grăi și ea atacat punctul principal, Regulamentul organic și prin aceasta au atras de partea ei mulțimea. Contrar celor petrecute în Moldova, revoluția din Muntenia nu era îndreptată contra domnitorului Bibescu. Din contra, revoluționarii au cerut domnitorului să se pună în fruntea mișcării. Bibescu nu a acceptat pentru că el era convins că revoluția va fi însoțită de răz, dăruia și dăruia să împiedice mișcările revoluționare. Comitetul revoluționar are compus din Constantin Rosetti, Ion Ghica, frații Goleșcu și maiorul Voinescu. Frații Goleșcu au propus părăsirea absoției corveei, dar guvernul, sub teroarea prezenței a comisarului rus, s-a refuzat să respingă oferta. Se formase un al doilea comitet sub conducerea lui Heliade Rădulescu și sozina frații Brătianu de la Paris, comitetele se unesc în unul singur, compus din Constantin Rosetti, frații Goleșcu, Heliade Rădulescu, frații Brătianu, maiorul Tei, Maghera, Ion Ghica, frații Bălcescu, maiorul Voinescu, Oskar Bolice și alții. Ion Ghica e trimis la Constantinopol iar Dimitrie Brătianu la Pesta. Ceilalți se răspândesc în districte, pentru a organiza revoluția. Comitetul încearcă un nou demers pe lângă Bibescu, dar acesta nu acceptă propunerea de a se pune în fruntea mișcării. La 9 Iunie se primește știrea că revoluția a izbucnit la Iași și atunci Bibescu arestează câteva din clipeții mișcării. În urma încoercirii unui atentat contra persoanelor sale, Bibescu se duce la casarmă pentru a cere războiul jurnalistului de credință, dar e primit cu război. La 11 Iunie dimineața, o mulțime imensă înconjură palatul, acoperind pe Bibescu cu pete și revoluționiștii și-i rugă să semneze proiectul de constituție care răsturna total Regulamentul organic. Bibescu nu are altă ieșire și semnează, numind un ministru format dintre revoluționarii Nicolae Goleșcu, Nicolae Bălcescu, Cristian Tei, Maghera, Ștefan Goleșcu și Constantin Rosetti. Kolzeu, comisarul rus, crezând că Bibescu semnează de bună voie, îi trimite o scrisoare că părăsește Țara și protejează contra modificării Regulamentului organic. Împăimântat, Bibescu fuge în Transilvania, la 14 Iunie.

Revoluționarii rămân stăpâni pe situație, fără să se fi adresat o picătură de sânge, lucru important, căci se îndreptă prețului interesele puterii protecționale care, natural, grădile de soarta protejată, nu aștepta decât pretextul. Revoluția izbucnise deci, la Iași. Acolo se hotărâse respingerea Regulamentului organic fiind contrar principiului autonomiei, autonomiei pe care tratatul l-a recunoscut. Se decretă responsabilitatea ministrilor și funcționarilor publici, egalitatea de drepturi civile și politice, repartizarea dărilor proporțional cu averea, reprezentarea Țării în Adunare, libertatea presei, a cenzurii și a intrinșorilor, emanciparea bunurilor mănăstirești, suprimarea corveei și a robiei țărănești.

Se vede deci că revoluția munteană nu era nici contra domnitorului, nici contra Țării, ci contra puterii care, sub pretextul emancipării populare, roșea din spărtura otomană, și supunea unei stăpâniri rusești mai grea. Revoluția de la 1848 avea și o mără rusească: emanciparea țărănilor. Prin articolul 13 se cerea împroprietărirea țărănilor, cu o despăgubire a sozilor proprietarilor, adică boierilor.

Xenopol se spune că s'au creat două partide: una moderată cu Heliade Rădulescu, Tei și Nicolae Goleșcu, care voia să rămână pe linia trasă în Iași, iar alta, radicală. Aceasta, condusă de Bălcescu, voia să profite de turburările produse atunci în întreaga Europă și să scape pe Ro-

mâni de toate stăpânirile, să înarmeze poporul și să-l împingă și contra rușilor și contra turcilor, pentru a constitui o Românie independentă, în care să intre și Transilvania. Bălcescu voia deci să constituie România Mare din 1918 cu Principatele, Ardealul, Banatul, Bucovina și Basarabia. Indiscutabil, planul era sublim, dar irealizabil, căci revoluționarii noștri trebuiau în acest caz să lupte în același timp cu trei imperii: turcesc, austriac și rusesc. Deci din acest punct de vedere, Bălcescu era deosebit de utopic. Era greu deaștept să se realizeze o înțelegere între Munteni și Ardeleni. Muntenii erau categoric contra Rușiei, în timp ce Ardelenii aveau o altă rană: ura contra Ungurilor. Această ură l-a împins să se arunce întâi în brațele Austriei și la sfârșit în cele ale rușilor. Iată unul din aspectele dureroase ale dramei românești.

Au urmat desbinări și certuri între cele două partide, guvernul a fost răsturnat de două ori și repus în scaun tot de altele ori de către popor, dar despre aceasta vom vorbi mai departe, când vom încerca să clarificăm celace constituie cazul Bălcescu.

Rușii neavând nici un pretext să intervină, caută să-l producă. Deocare ei împing pe Turci să intervină, sperând că va curge sânge și, natural, ei vor putea interveni atunci, ca să se protejeze.

Dar mișcarea munteană, care reușise să înlăture propunerile exagerate ale partidei radicale condusă de Bălcescu nu se ridicase contra turcilor. Rușii vor să demonteze turcilor că revoluția din Muntenia avea un caracter socialist. Din nefericire, rușii se apăsău pe afirmațiile mitropolitului Neofit, care numește revoluția dreptul comunismului. El mai acuza deasemenea pe Munteni că voiau să facă o Românie pe care s'o scoată de sub suzeranitatea sultanului.

La intervenția rusească, turcii trimis un comisar, Soliman, însoțit de o armată de 30.000 de soldați, sub comanda lui Omar pașa. Turcii soseau la Ruciscu și cer dizolvarea guvernului provizoriu și înlocuirea lui cu o climăcime, conform stipulațiilor Regulamentului organic. În caz contrar se vor îndrepta spre București. Această comportare dușmănoasă a turcilor mărește neînțelegerea dintre cele două partide, moderată și radicală. Partida radicală cere ca poporul să pună mâna pe arme — pe care nu le avea — și să se opună turcilor. Partida moderată are câștig de cauză, ca urmând linia ce-i trăsese: luptă numai contra Rușiei, când pe sprâncina Porții. Se acceptă deci cererea turcilor și se instituie o climăcime condusă de Heliade, Goleșcu și Tei. Soliman se declară satisfăcut și vine la București. "Pe tot drumul este aceluși de către țărani care aruncă sub picioarele celor din escorta sa, spice de grâu, flori, capete de berbec". (Xenopol, op. cit., IV, p. 212.)

Remarcăm faptul că cei care-l primeau astfel pe turci, erau țărăni. La București i se dă turcilor un banchet și ei bea pentru prosperitatea Munteniei. Pleacă, laudă cu ei o delegație, care să prezinte sultanului noul proiect de constituție. Rușii enervă, vărsarea de sânge, adică pretextul pentru a interveni, nu se produsese. Dar nu au reușit. Au acuzat pe Soliman că a fost cumpărat de Munteni și cer o nouă anchetă. Turcii, din alibiune, acceptă. De data aceasta, comisarul turc trebuia să fie însoțit de un reprezentant rus, generalul Duhamel. Prin această, partida radicală a considerat că dreptatea era de partea ei și a cerut și obținut să intre și el în guvern. Moderatii acceptă și în guvern intră Brătianu și Rosetti, membri ai partidei radicale. Deși intrați în guvern, radicalii continuă să atace Rusia, în gazeta lor, "Pruncul român". Rușii sunt mulțumiți că au găsit un pretext; de scrisorile unor comitenti ai lui, rușii fac responsabil întregul guvern și însoțit Poarta. Rușii declară că nu-l interesează ce face sau nu face Poarta în Muntenia, dar nu vor admite să fie insultat țara și sunt gata să declare război Turciei pentru acest motiv. Iată cum partida radicală, indiscutabil, profund patriotică, dar neabuzată, produce pretextul pentru intervenția rusească. Dar acesta era un pretext minor, rușii voiau altul.

Populația românească scotea și arde în stradă Regulamentul organic. Atrănuț era prea mare. Însușitorul rus al noului comisar al armatei turcești, generalul Duhamel, se transformă în adevăratul ei comandant. Duhamel caută cu orice preț, un conflict sangeros. Intră în București singur — armata turcească rămânând în afara orașului — rușii cere lui Omar Pașa să-i trimită 300 de soldați ca să-l apere contra populației, și în același timp, trimite oamenii lui să tragă clopotele, sperând că se va produce ciocnirea. Dar Omar pașa refuză să intre noaptea în capitală.

Duhamel, în fața însoțitorului părăsește orașul și doarme în cortul lui Omar pașa. Prevederile exercitate de el în seara noaptea se datorase evenimentelor de a doua zi. Căci soldații turci, în loc să intre în oraș liniștiți, din contra, intră în galopul calilor și cu furișurile tunurilor aprinse. Această "gară" fără rost, era opera lui Duhamel, căruia îi era frică să nu se repete scena anterioară, adică România

să-l primească cu flori și spice de grâu. Și în această "gară", turcii s'au lăsat de o detașament de pompieri care se interesea la casarmă. În ciobnă, câțiva turci au căzut de pe cal. Ei s'au ridicat și au descărcat armele contra pompierilor. Turcii au început să tragă cu tunurile. Unul dintre pompieri a strigat: "La tunuri băieți, sau suntem pierduți!" Pompierii au uita pe tunuri, au întors tunurile contra turcilor, producându-le pierderi simțitoare. Turcii au început să strige să se oprească, căci a fost o neînțelegere și atunci a încetat inutilă măcelărire. "Dar planul rușilor reușise. Turcii vărsaseră sânge românesc. Protecții omnia dreptul să-i apere protejată, contra barbariei musulmane. Câteva zile după aceia rușii intră în Moldova și puțin mai târziu, în București". Xenopol, op. cit., IV, p. 214.

Xenopol relatează ciocnirea cu pompierii, bazându-se pe declarațiile căpitanului Zăgărescu, la ancheta făcută de consularul englez și pe cele ce scrie Bilecoq în "Album moldo-valahic". Acesta afirmă că ciocnirea nu ar fi avut loc dacă Duhamel nu s'ar fi găsit în cortul comisarului turc. E drept că istoria românească, puțin patriotică, a dat acestui ciocniri proporții și importanță exagerate, dar e incontestabil că pompierii români au dat dovadă de curaj. Din nefericire, fără voia lor, au făcut jocul rușilor.

Cum era normal, istoria Rolier diformează complet lucrurile. După Rolier, "roata" de pompieri, sub comanda "parucicului" Zăgărescu, a angajat în mod spontan lupta cu a doua colonă otomană care stătea în fața cazarmei de infanterie. În cursul luptei eroice și inegale, pompierii au asaltat la balonată artileria dușmăni, capturându-i o parte din tunuri, pe care le-au întors apoi împotriva turcilor, provocându-le sute de morți și răniți. Despre rolul jucat de Duhamel, natural, nici un cuvânt.

Armatele turco-rusești au ocupat Muntenia și dacă turcii jefuiau și devastau, rușii organizau un sistem total de spoliere, spune Xenopol. După aceia rușii au trecut în Transilvania, pentru a veni în ajutorul anstrărilor și Muntenii au fost obligați cu transporturile și aprovizionarea armatei, în afara de o contribuție de 200.000 de ruble lunar.

Rusia și Turcia încheie Convenția de la Balta Ligan, la 1 Mai 1849, prin care se revine la domnia pe șapte ani, suprimarea Adunărilor și înlocuirea lor cu divanuri numite de domnitor, plus ocuparea Munteniei cu o armată rusească de 25.000 de oameni, până la completa pacificare, după care trupele de ocupație aveau să fie reduce la 10.000 de oameni. Doi comisari, unul turc și unul rus, trebuiau să dea sfaturile lor în manca de reorganizare.

***

Acesta e adevărul istoric: revoluția de la 1848 a avut un principal caracter național și unul secundar social, dar "istoricii" comunisti români vese să ne convingă de contrariu. Revoluția de la 1848 a fost îndreptată net în contra rușilor și nu contra turcilor. Comunistii români vor să ne convingă, admitând și ei caracterul național al revoluției, secundar după ei, că revoluția a fost îndreptată totalmente contra turcilor și absolut deloc contra rușilor. Deocare ei trec sub tăcere primirea primă a comisarului turc cu flori, spice de grâu și capete de berbec, și falsifică adevărul în celace privește ciocnirea pompierilor cu turcii. E drept că partida radicală a fost și contra turcilor, dar și contra rușilor, radicalii voind să lupte cu cele trei imperii, pentru a reconstitui regatul dacic. Dar radicalii nu au putut să-i impună punctul de vedere, impunându-se altitudinea penderată a celeilalte partide. Dar pentru atingeri scopului — înțelegerea Românilor —, nici un procedeu nu-l consideră nepermis.

Vom trata pe rând chestiunile, întâi caracterul național al revoluției și apoi pe cel social. Rolier amestecându-le după bunul lui plac. Xenopol vorbește de răsturnarea de două ori a guvernului provizoriu și repunerea lui în seama, de către mulțime. Xenopol vorbește foarte puțin de aceste răsturnări. Avem la dispoziție doar "Istoria Românilor din Dacia Traiană", condensată și publicată de Xenopol în două volume în Franța și tradusă de noi și publicată de Editura "Carpați" din Madrid, ori Istoria publicată de Xenopol în România care nu mai puțin de 14 volume. E de presupus deci că în ediția românească, Xenopol dă o mai mare extensivă relațiilor acestor fapte. Dar, firește, nu în sensul dorit de comunistii români.

La 4 zile după izbucnirea revoluției, adică la 19 Iunie, boierii au pus la cale un complot. Cu complicitatea colonelului Odobescu, seful oștirii, și a colonelului Solomon, membrii guvernului sunt arestați. Mulțimea se adună pe străzi și înconjură palatul în care era arestat guvernul. Colonelul Solomon, după ce-i imbată soldații, spune Rolier, le-a dat ordin să tragă. Dar mulțimea începe învingătoare și guvernul e eliberat. Cei doi coloneli sunt arestați, dar cămăra 7 morți și 8 răniți din mulțime.

Mulțimea cere moartea celor doi coloneli, dar guvernul a tergiversat și în procesul de a urmat, cei doi coloneli au fost condamnați doar la pierderea gradelor. În noaptea de 26 Iunie, boierii au înlocuit o nouă lovitură. Au lansat vntul că spre București se îndreaptă două armate, una rusească și una turcească. Împăimântat, guvernul părăsește București și se retrage la Rucă. Mitropolitul Neofit dă a doua zi o proclamație și se instituie o climăcime formată din doi boieri: Teodor Vlădărescu și Ștefan Bălcescu. Colonelul Odobescu și Solomon sunt repuși în posturi.

Dar după două zile circa 40.000 de oameni atacă cazarmă în care se baricadaseră calmacimii și cei doi coloneli. Colonelii li s'a dat libertatea numai cu condiția să părăsească Țara. Lăsând la o parte pe mitropolitul Neofit care a făcut multe blătărituri și despre care nu mai vorbim pentru a nu fi acuzați de antieroticism, să vedem cine erau acești doi coloneli, Odobescu și Solomon. În capitole precedent arătam că retrăgându-se în 1834, rușii, pe lângă Regulamentul organic, ne-au lăsat și diferite unelte ale lor. Printre uneltele lăuate, oameni ai lor de încredere, erau și cei doi coloneli de penderă, Odobescu și Solomon. Comunistii români au creat o adevărată legendă, aceluși a penderilor. După ei, acești penderi sunt nici mai mult, nici mai puțin decât precursorii celor 1000 de membri, căli avea partidul comunist la intrarea lor în Țară, după trădarea de la 23 August 1944. Această problemă a penderilor ne propunem s'o tratăm mai pe larg într-o lucrare care va trata despre Tudor Vladimirescu. Acum ne mulțumim să afirmăm că acești penderi, niște răsturnări, fără îndolă, răsturnări contra nedreptăților în general și contra turcilor în special, se constituie atunci când intras trupele rusești în Țară și luptas alături de ele, contra turcilor. Erau în solda rușilor și dintre ei, rușii numeau grații. Unii dintre ei ei au căpătat grade decal de înalte, de colonel, ca Odobescu și Solomon, iar alții, grade mai mici, ca Tudor Vladimirescu, despre care învoale spun că a fost parucic, grad pe care Karl Marx, îl traduce prin subcomitet.

Deci Odobescu și Solomon au fost penderi. Cum Rolier li numește de câteva ori trădători, era normal să erve cu grăi să spună că au fost penderi și, încă, unelte ale rușilor. În 1944, rușii și-au constituit drasemul unelte, i-au constituit în divizi și i-au numit tot penderi.

Încredinț de două ori să răstoarne guvernul provizoriu, nu îndepăneau ei ordinile rușilor? Faptul că guvernul provizoriu l-a făcut scripați în ambele cazuri, scâlpându-i de furia populară, nu-i găsesc care explicația în faptul că membrii acestui guvern stău cu cei doi coloneli erau oameni rușilor și deci au socotit prudent să nu-l provoace pe moscovitul în mod inutil? Până la descoperirea altor izvoare care să confirme sau să infirme temă noastră, o considerăm valabilă.

Dar scandalul cel mai mare l-au făcut în jurul numelui lui Bălcescu. Și nu numai Rolier ci o întreagă literatură s'a cărnit să demonstreze Românilor că Nicolae Bălcescu a fost pur și simplu precursorul Anel Pauker, Gheorghiu-Dej și ceilalți.

După Rolier, Bălcescu a fost seful unui curent numit democrat-revoluționar. Cine erau alături de Bălcescu? Precis, Rolier ne citează doar pe A. G. Goleșcu (Negru). Natural că în diferite ocazii, propunerile lui Bălcescu au fost sustinute și de alții, fără ca Rolier să afirme hotărâ că erau bălcescieni. Mai însemnat devine Rolier în cazul generalului Maghera. Acesta, intrădevă, după sfârșirea revoluției, s'a retras în Otlenia cu 20.000 de soldați, cu care voia să se bată cu turcii și numai intervenția consularului englez l-a determinat să revină și să-i disolve armata. Dar după dizolvarea ei, Maghera s'a refugiat în Banat, unde s'a înrolat în armata colonelului Bem, ca să lupte cu... rușii. Deci Maghera voia să continue lupta nu pentru împroprietărirea țărănilor, cum vrea Rolier să ne facă să credem, ci contra rușilor. Mai mult, Karl Marx ne spune că din Tablă la Trăian, unde se găsea, aflând de ciocnirea cu pompierii, Maghera scrie turcilor, îndemnându-i să se bată contra rușilor, o altitudine de mare putere. Precizăm între altele că instigatorii acestor masacre, sunt rușii. Ba mai mult, Maghera propune turcilor o alianță cu Românilor, contra rușilor, enumerând resursele pe care le poate oferi alianța turcilor cu Românilor.

Mai târziu, spune tot Marx, Maghera îi scrie lui Kossuth, prevenindu-l în fața intervenției rusești și-l propune o unire între poporul român și cel maghiar, care ar constitui o barieră de nebirat, pentru elocul din Nord. Iar la sfârșitul sfârșitului, același Maghera, refugiat în Turcia, le-a propus otomanilor să formeze o legiune română care să lupte contra rușilor. Karl Marx, op. cit., p. 72 lăta cum istoria adevărată, răsturnarea afirmărilor nefundate sau deosebitul minciunos ale istoriei Rolier și ale celorlalți istoriografi români comunisti, Maghera, precursor al lui

Oreoghiu-De) care a participat la lovitură de la 23 August 1944 usurând acțiunea dușmanului de moarte. Implacabilul dușman, care este Rusia?

El acum s'a trecut în Bălcescu însuși. El era un cap aprins care voia regulă dar, luptând contra a trei imperii, deci și al celui rusesc s'a dus în Transilvania în mai multe rânduri, propunându-l lui Kossuth să se impace cu Avram Iancu și să facă o federație de români care să lupte alături de unguri. A fost și în Munții Apuseni. În redutul lui Avram Iancu. Contra cui voia Bălcescu o alianță cu ungurii? Contra groșilor unguri-deci o revoluție socială-sau națională? Azi, în special a Rusiei, deci o revoluție națională? Bui, în Ardeal, Bălcescu a luat contact și a tratat cu generalul polonez Bem, șeful armatei ungurești. Dar în armata ungură, pe lângă Bem, luptau și câteva mii de polonezi. Luptau Bem și polonezii contra groșilor unguri, era o deci o luptă cu caracter social sau luptau contra austriacilor și rușilor, care le sfășiaseră țara, fiind deci vorba de o luptă categoric națională? Lași primii Bem pe Bălcescu, așa cum l-a primit, dacă acesta ar fi venit să-l propună o luptă contra groșilor unguri? Bem fusese general în armata țarului.

Dar mai există o istorie a lui Nicolae Bălcescu, pe care nu ne este deloc teamă s'o abordăm: proțărâșmul lui Bălcescu și cu aceasta, latura socială a revoluției dela 1848. Revoluția dela 1848 a fost o revoluție a burgheziei românești căreia i s'au alăturat mulțimele de țărani grație accentului cu-l pune pe lupta contra legiilor rusești — Regulamentul organic — și contra Rusiei însăși.

Printre burghezii revoluționari erau desigur și oameni cu idei generoase, adică cu dragoste pentru oropoli. Ori oropoliul acelor vremuri și chiar ale celor de mai târziu, erau țărani. Bălcescu le-a luat partea. Dar numai el? Nu au fost și alții și încă printre ei și boleri, cum era de exemplu Costache Negri care încă de la Paris hotărâse să-și împartă pământurile țărănilor, sau Alexandru Ion Cuza care devenit mai târziu domn a arătat nețărâmită dragoste țărănilor, dragoste pentru care avea să-și piardă și tronul? În revoluția de la 1848 este adevărat că cei care a fost mai înverșunat apărător al țărănilor a fost Nicolae Bălcescu. El era pentru o revoluție totală, așa cum am arătat. Celalți, moderați, unii lăsa pe plan secundar chestiunea țărănească, pentru a nu nemulumi pe boleri ce se alăturaseră revoluției și deci a rupe unitatea, iar alții, trebie s'o recunoaștem, nu erau atât de interesați de această problemă, pentru că o cunoșteau: nu era problema lor. Articolul 13 din constituție care trata emanciparea țărănilor a fost înscris în proiect la instanțele îndărătnice ale lui Bălcescu.

Cruda realitate însă este că la 1848, burghezii revoluționari tratau problema cu destul desinteres. Chestiunea emancipării țărănilor nu era o problema burgheză. Mai târziu, ajuns la putere, burghezi au arătat aceiași lipsă de interes față de țărănime. Partidul liberal, partidul burghezilor s'a interesat numai de problemele lor: înfrințarea unui partid puternic, care să nu stea prea mult în opoziție ca să nu se destrame, înfrințarea de Bănci, etc. și îndestularea partizanilor ca să nu părăsească partidul. În 1860, liberalii-burghezi s'au unit să lăgonească de pe tron pe Al. I. Cuza, cu conservatorii partid ce reprezenta marea proprietate, făcând celace s'a numit *monstruoasă coaliție*. Dar despre aceasta, mai pe larg vom vorbi în capitole următor.

Încontestabil, cel mai înfocat apărător al țărănilor la 1848, a fost Nicolae Bălcescu. Dar, după cum am arătat, nu a fost și alții. Acești alții, ca și Bălcescu, au fost precursorii comuniștilor? A fost Bălcescu precursor al comuniștilor, când a fost cel mai activ dintre toți, cel mai neastâmpărat căutând aliații și forțe prietene cu care să combată Rusia, dușmana Țării noastre? Toți capii sau aproape toți capii revoluției din 1848 au sesizat pericolul rusesc, deci nu pot fi considerați precursori al comunismului, când comunismul a fost anexat de Rusia pentru a-și ajunge — grație lui — scopurile imperialiste și cu atât mai puțin Bălcescu, care a fost în revoluția de la 1848 adversarul cel mai înverșunat al Rusiei.

Într-un singur punct suntem de acord cu Roller: în desăvârșirea măștii de biserici. Admitem ca posibilă afirmarea lui Roller că bolerii trimiteau oameni la ruși, ca să intervină și să distrugă revoluția. În orice caz când au sosit rușii la București bolerii l-au primit exact ca și comuniștii români în 1944 adică cu fiori. Karl Marx ne spune la pag. 67, op. cit.: "În timp ce țărani erau cruci biciuți, înalte societăți de la București, dădă baturi eliberatorilor. Prostituații boierocilor cu rușii și cu turcii!" Așa spune Karl Marx. Ne pare rău că nu avem argumente, pentru a-l combate.

• • •

În fond, mișcările revoluționare din Principate nu constituie o amenințare gravă pentru Nicolae I. Cel mult

revoluționarii români puteau fi considerați niște microbi: nu prea virulenți microbi. Mai ales că banuia că intervenția lui va fi o treabă ușoară, cum a și fost în realitate. Cu lui va fi o treabă ușoară, cum a și fost în realitate. Cu lui va fi o treabă ușoară, cum a și fost în realitate. Cu lui va fi o treabă ușoară, cum a și fost în realitate.

Când armatele austriece au suferit înfrângere după înfrângere, tânărul împărat Franz Josef, a făcut apel la țărani. Dar acesta s'a lăsat greu. O făcea din două motive: unul era din răsunare și al doilea, pentru a câștiga mai multe puncte de recunoștință, din partea împăratului austriac. Răsunarea provenea din nefericitul cas Oly, când întreaga curte austriacă se opusese cu dăruire planului rus și Nicolae I nu putea uita cu ușurință cazul Oly.

Dar amenințarea poloneză lua proporții. La Viena, 400 de polonezi încearcă să pună mâna pe arsenal. Luarea comandamentului armatei ungurești de către un general polonez, Bem, făcuse să treacă un fior prin întreaga Polonie. Câteva mii de polonezi se înrolaseră în armata ungură iar în Galizia, polonezii așteptau soarta lui Bem, pentru a se răscula. Chestiunea devenea serioasă. Presat de evenimente, la mijlocul lui Iunie 1849, Franz Josef l-a trimis țarului o scrisoare, în care-l expunea în termeni paletici pericolul comun pe care l-ar reprezenta o victorie a revoluționarilor unguri. La 21 Mai Franz Josef a venit la Vargh, pentru a-și pleda în persoană cauza, în fața țarului. La această întrevvedere s'a ajuns la un acord ce a fost consacrat în cursul lunii Iunie, printr-o convenție între cele două cabinete. Trupele ruse intra în Ungaria din două părți, din Sud trupele ce se găseau în Muntenia, sub comanda generalului Lüderr, din Nord 150.000 de oameni, sub comanda generalului Pașkevici. În fața acestei avalanșe, trupele ungurești sunt repede învinse și la 13 August, Pașkevici poate să repete fanfaronada din 1831: Ungaria este la picioarele Majestății Voastre.

Istoria românească-burgheză, cu o numește comuniștila interpretat just istoria, dând toată dreptatea acțiunii prouaștriale a Românilor din Transilvania, sub conducerea lui Avram Iancu. Comuniștii a condamnat viroșul și în special Pentru Groza, într-o carte publicată în Franța și intitulată "L'Ecole du pouvoir". Acest personaj care nu-și poate găsi un corresponsent decât în ridicolul Nicu Metz, atinge cîrmile prostiei. După comuniști, Avram Iancu e vinovat de a fi luptat contra Ungurilor. Comuniștii noștri falsifică istoria, făcând din revoluția românilor din Transilvania cea și din revoluțiile din Principate, o revoluție socială, când era a fost în primul rând o revoluție națională. Fațeta principală a acestor revoluții, a fost națională. Fațeta socială era secundară. Este adevărat că unul din punctele revoluției din Transilvania era desființarea iobăgiei și că dintr-o adunare la care participau și unguri și Români, Avram Iancu a plecat pentru că ungurii nu admiteau desființarea iobăgiei, dar obiectivele revoluției erau cu totul altele: egalitatea cu celelalte naționalități din Ungaria, fiind punctul principal, cu alte cuvinte, scuturarea jugului unguresc. În Principate și, în special în Muntenia, punctul principal era asemănător: scuturarea jugului rusesc. Inamicul principal al Principatelor erau rușii, al Românilor din Transilvania erau ungurii. De acela, când armatele generalului Pașkevici au pătruns în Ungaria, Avram Iancu a devenit, fără să vrea, aliatul Rusiei.

Vinoșii celor ce s'au întâmplat nu sunt Români, ci unguri. Aceștia au avut atunci privirea scurtă, cum o au și azi. Revoluția lui Kossuth avea exact ac laș filonomie, ca și cele din Principate: fațeta principală era națională, cea secundară era socială. Punctul principal al revoluției lui Kossuth era eliberarea Ungariei de sub jugul austriac. Nenorocirea a fost că ungurii voiau libertatea numai pentru ei, dar nu și pentru națiunile conlocuitoare.

Comuniștii români vor să ne facă să credem — repetăm falsificând istoria —, că revoluțiile din Principate și cea din Ungaria, aveau un țel comun: luptau contra feudalismului: cei din Principate contra boierilor și cei din Ungaria contra "groșilor" unguri și austriaci. Deci Avram Iancu a greșit, luând partea "groșilor".

Ori adevărul istoric e altul: atât revoluțiile din Principate ca și cea a lui Kossuth și a lui Avram Iancu, au fost revoluții naționale. Așa au înțeles-o și cei din Principate și numai acesta poate fi sensul participării lui Al. I. Cuza și a altora la Adunarea de pe Câmpia Libertății de la Blaj și Bălcescu? Comuniștii români vor să ne facă să credem că Bălcescu s'a dus de câteva ori în Transilvania, luând contact cu Ungurii, cu Bem și cu Avram Iancu încercând să-i impace, pentru a lupta contra groșilor

unguri și austriaci. Ori Bălcescu s'a dus cu scopuri exact contrarii: a încercat să-i impace, arătându-le pericolul comun ce-l aștepta: rușii. Căci Bălcescu sesizase pericolul rusesc și intuia că el vor veni în ajutorul Austriei. Dar Bem? Se găsea el în fruntea armatelor ungurești și cu mii de voluntari polonezi pentru a lupta contra groșilor sau contra împăratului austriac și țarului rus, pentru libertatea Poloniei? Bem își dădea seama nu de inutilitatea luptei dintre Români și Unguri ci de pericolul pe care aceasta luptă îl constituia, făcând jocul marilor dușmani. Deceala Bem a încercat în diferite rânduri să impace pe Kossuth cu Iancu dar nu a reușit decât atunci, când era prea târziu. Care ar fi fost rezultatul dacă Bem ar fi reușit să-i impace pe Români cu unguri în timpul util? Poate același, dar poate și altul. Ungurii au trebuit să lînă o bună parte din armata lor concentrată contra Românilor, armată care le-ar fi fost necesară în lupta cu austriacii, iar în ciocnirile dintre unguri și Români, pierderile lor au fost foarte mari. Dacă pe lângă armatele ce au trebuit să facă față Românilor, Bem ar fi avut la dispoziție și forțele lui Avram Iancu, rezultatul ar fi putut fi altul, înminte de intervenția rusească. Dar probabilă falșii maghiare, i s'au adăugat succesele militare inițiale contra austriacilor și atunci proverbiala falșenie înăscută, a luat proporții fantastice și intervențiile lui Bem sau Bălcescu nu au avut succes. Aportul nefericit dintr-un punct de vedere, adus de Avram Iancu cauzei rusești e departe de a fi neglijabil.

Karl Marx ne spune că Români au ținut imobilizati 20.000 de oameni, care l-ar fi prins bine generalului Bem dacă l-ar fi avut alături în lupta cu rușii. Marx nu mai pune la socoteală aportul pe care l-ar fi adus Români lui Avram Iancu, dacă ar fi fost și el la dispoziția generalului polonez, Dar Marx ne spune că generalul rus Lüderr a mărșărit mai târziu unui diplomat francez, că fără Români din Transilvania, comandanți de Avram Iancu, rușii nu ar fi fost în stare "să se măsoare" cu Bem. Karl Marx, op. cit., p. 69. Contra falșienii ungare, Marx are o fraza lapidară și contundentă: "Iancu bătu sdavkn pe Unguri".

Bălcescu, prin intervențiile sale, a reușit să provoace un desghet în relațiile dintre Kossuth și Avram Iancu, numai atunci când nu mai era nimic de făcut. S'a aprobat până și formarea unei legiuni românești care să lupte alături de unguri, legiune care nu a mai avut timpul să fie formată. "Bălcescu era neșus de fericit că va lua și el parte la campania aceasta de eliberare; voia să formeze, având ca centru Munții Transilvaniei, un bastion al luptei antiforiste. Bem a și pătruns cu trupele sale în Moldova și a dat o proclamație la Târgu Ocna; situația din Transilvania și Ungaria l-a silit însă să se retragă". Roller, op. cit., IV, p. 166. "Bem voise să răscălele poporul român din Moldova și Țara Românească, unind în armata sa, după planul lui Bălcescu și Kossuth, și trupele lui Avram Iancu". Roller, op. cit., IV, p. 166.

Deci Roller spune că Bălcescu era neșus de fericit că va lua și el parte la campania aceasta de eliberare. Dar de ce campanie de eliberare era vorba? De eliberarea boierilor din Moldova și Muntenia — indiscutabil, în majoritatea lor, odișii — sau eliberarea de Ruși, țelul principal al revoluției din 1848? Și mai spune Roller că Bălcescu voia să formeze, având ca centru Munții Transilvaniei, un bastion al luptei antiforiste. Roller spune antiforiste ca deobiceiu, și nu antifurșegii. Dar oricum ar fi, prin aceste fraze, Roller distruge celace s'a chinut să demonstreze în scri de pagini, că țelul revoluției era social și nu național, că Români se răscăleaseră în primul rând contra feudalilor și nu a rușilor, chiar când le spune țaristi și nu ruși, rușii de todeauna. Istoria nu poate fi falsificată chiar așa de ușor cum și-a închipuit fiul rabinului din Buhui, căci iată, o frasă ce desigur a scăpat vigilenței doctrinare, strică totul.

Dar mai este un punct de discutat: generalul Bem, intrând în Moldova, a dat o proclamație. Care o fi textul acestei proclamații? Faptul că Roller nu-l reproduce indică logic, că proclamația se găsește pe linia celor susținute de noi, adică încearcă să ridice pe Români contra rușilor. Care deea intelectualii români din exil — istoricii de meserie — mai ales cei cu posibilități materiale nu căută prin bibliotecile din Paris München Roma în cazul de față, din Viena și poate și chiar din alte orașe austriece, acest document ca să altele necesare nu numai luptei pentru existența Naamului nostru în aceste vremuri vitrege ci și pentru existența lui viitoare?

Se înșeșe energii, se concentrează cohorte de pene, se folosește în mod inutil posturile de radio din lumea liberă, pentru a aduce la cunoștința Naamului cotorpit, extraordinarele succese ale lui X. de exemplu, pentru a rezolva în mod definitiv problema miturilor și a gamaniamului. Ba în ultimul timp l-au și ureat în stele pe acest domn. Bă nedându-și seama că-l fac un prost serviciu, căci bietul X. rătăcind prin aștri, cu toată laudabila lui intenție

de a veghea de acolo asupra noastră, riscă să se întâlnească cu Nicolae Ceaușescu pe care, alte pene, tot atât de servile, îl pîmbă și pe el prin stele. Căci inamicul nostru de moarte, inamicul nostru implacabil — Rusia — se află pe pământ și nu în spații siderale.

• • •

Ideia constantă a moscovitilor de a ajunge la Constantinopol — natural prin înghițirea noastră — a fost contestată de mulți istorici, în special ruși, iar de alții trecuți sub tăcere sau învăluiți în umbre, cum e cazul istoricului Miloukov. Un arător avocat al acestei teze a fost — cum am arătat — marele nostru istoric N. Iorga. Motivele acestei de neînțelese atitudini? Nu cunoaștem, dar e de la sine înțeleasă că admiratorul marelui istoric, au câmp liber de a o explica. În celace ne privește, nu avem nimic sa ne reopăm, afirmațiile noastre s'au sprîlinit și se sprîlînă pe țexte ce nu pot fi contestate.

Exact ca și Miloukov, istoricul rus Grunwald evită, la neceș alături, caută să disimuleze sau să învălie în umbră această tendință imperialistă a Moscovitilor. Și spre surprinderea noastră, și desigur și a istoricilor, istoricul Grunwald, probabil fără să vrea, are câteva pasagi care, prin brutalitatea lor, atacă bazele aparate de N. Iorga și de toți celalii de același părețe cu el. Iată-le:

"Ca orice mare țară, Rusia posedă o veche tradiție diplomatică, dictată de situația ei în lume și perșerată deaungul generațiilor. Dacă "testamentul lui Petru cel Mare" nu este decât un mit legat din secunda imaginație a cavalerului d'Eon, există totuși un oarecare fond de idei generale, de principii și de direcție neavând dealtminteri decât un raport foarte îndepărtat cu aclele ale *preținșului testament*, care a inspirat timp de secole politica externă a Rusiei. În afara de câteva scurte perioade de abdicare, toți conducătorii ei l-au rămas credincioși, pioșii țării moscovite ca și sefi țești din revoluție, boleri cu haine lungi și călcii rotunde, ca și curtesarii imopoponați cu rubine al Caterinei și frușii comisari al poporului, contemporanii noștri! În timp ce poporul rus continua înaintarea sa spre imensitățile asiatiche, diplomații din Moscova și Petersburg s'au înverșunat fără răgna, de la Ordine Nastokin (cancelar al țarului Alexei și precursor al lui Petru cel Mare). În executarea unui program european; el vor să obțină acces la marile căi maritime, prin Marea Baltică și cea Neagră, el aspiră să intre în strâns contact, prin frontiere comune, cu țările Europei centrale.

Această politică de esență imperialistă, netă și precisă, este totuși în mod periodic contrararată sau completată, de o altă linie de conduită, care își trage inspirația din considerății dogmatice, dintr-un *mesianism național*; ieri mistica Șintei aliance sau a Ideei slave, azi dă mistică proletariatuului internațional. Toată istoria diplomatică a Rusiei în cursul timpurilor moderne se rezumă, în definitiv, la alternanță dintre aceste două sisteme" (Grunwald, op. cit., pp. 191-192).

Vedem cum Grunwald, ca un rus ce se respectă, respinge în parte *preținșul* testament al lui Petru cel Mare. Aștei, el spune că Rusia voia să alăb frontiere comune cu țările din Europa centrală, și aceasta, prin Mările Baltică și Neagră. Ori Marea Neagră nu-l ducea la nici una dintre țările Europei centrale, așa că făcând parte din Europa tetește Bulgaria, de exemplu, fără de cazul că Grunwald socotește Bulgaria, el mai alea, auzitul Targrad, via nici astăzi împilnit. Dar aceasta desigur rămâne pentru turul următor. Dar chiar cu această lacună, Grunwald spune adevăruri dure, brutale, care contrazic iperiliile marelui nostru istoric Iorga.

Rusia a fost todeauna, cu un rus ce se respectă, respingătoare a apărării creștinilor asupriți, panslavismul sau proletariatul, au constituit todeauna pisea ale aceleiași arme. Nu știm ce ar răspunde N. Iorga acestor adevăruri brutale ale unui rus, dar noi, fără reticențe, spunem: N. Iorga n'a sesizat pericolul rus.

Nicolae I a fost un imperialist, agent al acestui imperialism rusesc. Am văzut că după amarele experiențe militare — războiul din 1828-29 cu turcii și lupta cu înverșunții polonezi — Nicolae I a recurs la nite mijloace pe care le am numit diabolice, ajunscăre scopului pe căi diplomatice. Încercările din Principate le-am descris și am văzut și rezultatele, adică eșecul.

Venirea la putere a lui Louis Philippe în 1830, îl indignăză profund la măsuri antifranceze: dar în fața impasibilității celorlalte puteri, este în cele din urmă nevoit să-l recunoască pe "usurpator", "contra convingerile sale și în fața tristății și iritației profunde", cum notează generalul Benckendor.

În 1830, când a izbucnit revolta Belgiei contra Olandei, Nicolae I se gândeste să mobilizeze armata, dar este din nou nevoit să renunțe la planurile lui războinice. În aceea-

nu fără ironie Grunwald
În 1833 țarul rus vine în ajutorul Turciei, intrată în război cu Mehemet Ali, pașala Egiptului. Acest pașă învinsese peste 14 armate otomane și se apropia de Constantinopol. Slatutul de fanat, Mehemet Ali își reduce pretențiile. Turcii cu toate cele trei mâini, una pentru tine (înseamnă, alina pentru a-ți tine salvarii) și alta pentru a-ți tine cubucul sunt mai îngrijorați de prezența rușilor „prieten” decât de a dușmanului egiptean și se grăbesc să încheie pacea cu Mehemet Ali (Milliukov, op. cit., II, 823).

nu turese; deci a *pagamilor*.
Abia două luni după tratatul de la Unkiar Skelessi, prin
convenția de la Munchengrätz Rusia își la un asociat.
Austria. În protestoratul asupra Turciei! Prin această con-
venție, ambele țări se angajau să vegheze la integritatea
Imperiului otoman. Evident, din partea fanfanului țară
aceasta era o retrocedare, nu mai era singurul protestor al
otomanilor ci avea un asociat. Ce la împins la această
retrocedare? O explicație la faptul ar fi că la Munchengrätz
Rusia și Austria se angajau să își garanteze în mod
reciproc granițele polonice, deci etnia sâbi la lui Da-
mocaș polonă. Dar, după noi, importanța convenției se
găsește în alt punct: ambele puteri își promit, în cazul
unei desmembrări a Turciei, să acționeze de comun acord.
Deci Nicolae I era departe de a renunța la viziul de aur
Taratrad. Considera însă că fructul nu e copt.

Între timp, Franța, Anglia, Spania și Portugalia, organizază o cuadruplă alianță, pentru a se opune triplei alianțe formată de Rusia, Austria și Prusia. Nicolae încearcă să torționeze această alianță, sondând o apropiere, întâi de Anglia și apoi de Franța. Palmerston se teme de o apropiere a Rusiei de Franța, de care o depărta un singur lucru: simpatia Franței pentru cauza poloneză.

"Totuși, Nicolae I nu renunță cu ușurință la speranța de a vedea Imperiul Otoman, desmembrându-se" (IMH, op. cit., II, p. 806). În lanțurile celebre formulă a "omului bolnav". Continuă cu același gând: "Eu puteam modifica poziția ei, glasul ei în 1844 se duce la Londra. În timpul șederii lui la Londra, fanfaronul țării se străduiește să convingă pe englezi că "Turcia e pe moarte și cu toate acestea, nu dorim să ia nici un deget de teritoriu turcesc" (7). Într-o asemenea situație, trebuie prevăzută din timp inevitabilul, să se înțeleagă că, bază justă și să se stabilească o convenție total franco-și iolală. Afirmația aceasta că ei nu vrea nici un deget din teritoriul turcesc, e atât de ridicolă, și dacă am întrebuința un termen neacademic, ar trebui să-l spunem blagă. Dacă nu vola nici un deget din teritoriul turcesc, atunci de ce nu putea dormi din cauza desmembrării Imperiului Otoman? Propuneri blage au făcut și alți moscoviti, în special Stalin, dar acesta a avut noroc să aibă parteneri englezi mai blagi decât regina Victoria. Dacă englezii nu acceptă în această propunere "francă și iolală", desigur Nicolae I vola să propună Angliei Eștului și Creta și revervându-i partea leului. Dar dacă în 1841 țara pierde avantajele de la Unkjar Skeless, reușește să păstreze teritoriul căstigate în 1828-29 și, în celelalte ne priverste, reușește să păstreze protectoratul asupra Principatelor.

• • •

Nicolae I a scotit că înfarşit, pretextul aşteptat a sosit. Natural, el putea să ceară sutanului să anuleze hotărârea şi nimic mai mult. În cazul acesta ar fi avut în faţă un singur inamic: Franţa, care obţinuse această decizie a sutanului. Dar nu aceasta voia fanfanarul ţar. Deaceia trimise un ambasador special la Constantinopol, pe primul ministru Mengikov. Mengikov era un om de o aroganţă ce leşea din comun, dar instrucţiunile date de ţar au fost şi mai arogante. Mengikov venise la Constantinopol, ca să dea puţin din simplul ordin sutanului. Ţarul era convins, că şi în situaţiunile anterioare, că o simplă ameninţare va obliga Poartă să se supună. Un punct al acestei ameninţări era categoric: dacă Turcia nu se supune, Rusia va distruge Constantinopolul şi va ocupa Dardanelele. Ameninţând astfel Nicolae I era sigur că va avea alături Austria şi Prusia. În instrucţiunile date ambasadorului special Mengikov, ministrul de externe Nezelrode, spunea: Suteam în strânsă uniune cu Austria şi Prusia; între cabinetele celor două puteri şi a noastră, există o identitate absolută de vederi. În toate chestiunile importante ale politicii europene". Într-o discuţie cu Hamilton Seymour, ambasadorul Angliei la Petersburg, ţarul fusese şi mai categoric: "Când vorbesc de Rusia, vorbesc în acelaşi timp de Austria; celălalt convinge una, îl convinge şi celălalt şi interesele noastre în celelalte privesc Turcia, sunt absolut identice". Vorbind în astfel ambasadorului englez, Nicolae I era sigur că planul lui de împărţire a Turciei îl convenea de minune şi Austriei, adică Rusia să la Principatele, Bulgaria şi Constantinopolul, iar Austria Serbia. În discuţiile cu Hamilton Seymour, Milloukov ne spune că ţarul şi lăsa să înţeleagă, că la această împărţire nici Anglia nu va ieşi cu mâna goală: "ei se rezervau Egiptul şi Creta şi ţarul era sigur că Anglia va accepta şi în acest caz, îi va rămâne înamică numai Franţa. Şi Nicolae I se înclă. Desigur Anglia voia Egiptul şi Creta, dar voia să şi le ia ea singuri; şi nu să-l fie date de ţarul Rusiei!

Deci aroganța, țărului și a trimisului speciei Mengkov
aveau să se infrunte cu Anglia. Comportarea lui Mengkov
nu numai aroganța, ba chiar și brutalitatea lui, iritaseră
pe Turci. Într-o zi Mengkov pătrundea cu forța la suitanii
nu numai nerespectând protocolul ci și brutalizând pe ugle-
ri, și ci cere destituirea patriarhului de Constantinopol.
Proclamarea independentă a Muntenegrului și îndepărtarea
marelui vizir Ciftiorli români au o imagine asemănătoare
în „audiența” lui Vășiruki la regele Mihai Viteaz în Morti
1945/11

Frânța lui Napoleon III-nu nu era nici așa de slabă și nici așa de fricoasă, cum gîo închipuise țarul rusesc. Afîind de pîntrunderea trupelor ruse în Principate, Napoleon trimise în apele turcești escadra de la Toulon. Anglia nu rămînea nici ea cu brațele încrucișate și ordonă escadre de Malta să facă același lucru. În plus, îi anunță pe Nicolae că dacă armatele rusești trec Dunărea sau flota turcească atacă vreun port turcesc, vasele englezești vor pîntrunde în Marea Neagră. Turcia capătă curaj și în Septembrie, somează pe ruși să părăsească Principatele. Mai mult, fără să aștepte expirarea termenului fixat în ultimatum, trupele turcești atacă pe cele rusești. Acest fapt îl face pe Nicolae să declare războiul turcelor, aruncînd vina pe turci. Mai mult, acuză pe celelalte puteri că iau partea păgînilor, el îmbrăcîndu-și o dată în plus armura cucerităilor. Grunwald, înlocodată fără să roșescă, întilnuează capitolul ultim al lucrării la care ne-am referit de atâtea ori, "Ultimul cruciat". Deci pentru ruși, ocuparea Principatelor nu era un act de război!!!

Dar lupta fusese dată într-un port — Sinope — și prin aceasta provocase Anglia, care-i avertizase pe țară că în cazul că va ataca un port turcesc, flota engleză va pătrunde în Marea Neagră. Aceasta însemna că flota rusească era condamnată la inactivitate: flota turcească fusese distrusă la Sinope, iar atacul oricărui punct de pe coasta turcească îl era interzis de flotele engleză și franceză. Napoleon se adresează țării, spunându-i că cele două flote vor pătrâsi Marea Neagră, dacă rușii evacuează Principatele. Nicolae I respinge propunerea franceză cu trufie. În Decembrie ambasadorii ruși părăsesc Parisul și Londra, iar în Februarie 1854, își anunță suptuși că Rusia se găsește în stare de război cu Franța și Anglia, care "au pus alături de dușmanii creștinătății". Căci nu numai în fața rușilor ci și în fața Europei, Nicolae I pozează în apărător al creștinilor oprimiți. Ultimecă prin convenția de la Unkjar Skelessi, țării devenise protectorat imperiului otoman!

Posturile de frontiera austriace sunt intrate și armate de la Dunăre de sub comanda lui Pașkevicih riscă să fie atacate de la spate De acela Nicolae și nevoit să dea o dinăre numitului general să părăsească asdrul Siliștrii să retracă Dunărea Pașkevicih care trimise (arului cele două faimoase deprece. Varsavia și apoi Ungaria este la piciorul Majestății Voastre, nu va mai avea ocazia să trimită unul similar: Constantinopolul și la piciorul Majestății Voastre Dealul Pașkevicih are 72 de ani, e depășit de evenimente și în curând țarul e nevoit să-l înlocu-

În toamnă aliații aleg punctul de atac: Sebastopolul. Considerând că Sebastopolul va fi greu de cucerit din mare, aliații decid să l atace pe uscat, debarcând la Eupatoria, fără să întâlnească nici o rezistență. Pe râul Alma întâlnesc armata din Crimeea pe care o bat și amiralul Mengșikov, șeful armatei ruse e nevoit să se retragă spre Sebastopol. Dar din cauza înaintării lente a aliaților, rușii au timp să se întărească în Sebastopol, o parte a flotei devinând inutilă și scufundată în rădă, artileria navală e debarcată și armata de apărare e întărită cu cei 10.000 de marinari ai flotei, transformați în infanteriști.

Rușii resală totuși, aproape un an. Dar nu era nimic de făcut. Nicolae I moare la 18 Februarie 1866. S'a afirmat că fanfanonii țar s'ar fi sinucis, dar istoricii toți s'au pus de acord că această afirmație e falsă. E mai aproape de adevăr afirmația că Nicolae I s'a lăsat să moară. La nunta fetei unui curtean, țarul la o gripă pe care nu și-a îngrijit deloc, celace face pe istorici să tragă concluzia de care am vorbit: s'a lăsat să moară.

În 1851, Știrbelu a cerut evacuarea trupelor străine și cererea i-a fost aprobată. Domnia lui Știrbelu a fost pozitivă. A reușit, prin economii, să reducă datoriile Țării armate este refăcută, în învârmânt sa revine la limba națională. Discursul pentru care Cogălniceanu fusese destituit, este tipărit în întregime iar în Moldova, Grigore Ghica face să se tipărească în întregime Cronica Românilor de Gheorghe Sincal, cronică pentru care ungurii decretaseră dămn de spânzurat. Toate aceste lucruri pa- ciuioase, după o revoluție care fusese sărâmată, A. D. X. no- pol scrie: "Revoluțiile au acest lucru bun, că împu- nă principiile lor, chiar atunci când sunt înfrânte." Știrbel- u s-a îngrijit de soarta țăranilor, înbușătinând-o Știrbel- u mai promulgă un cod de legi și de procedură penală și a fost înfrânat pentru înfrângerea câștigurilor bisericilor.

face o topografie pentru un război, rușii ocupă Principatele de Iubenduc războiul Crimeei, rușii ocupă Principatele de Barbu Știrbelu, și Grigore Ghica își părăsește scaunele și se refugiază la Viena. După părăsirea Principatelor de către ruși, în urma ultimatumului austriac, Barbu Știrbelu revine la București. Domnitorul va trebui să suporte ocupația austriacă până la sfârșitul domniei. Încearcă să profite de înfrângerea rușilor pentru a tranșa chestiunea mânăstirilor închinată, dar nu are timp. Emanciparea completă a țiganilor, particularilor. La capătul celor sapte ani, Știrbelu revine la domnie și începe să se pregătească pentru a se deosebi și nevoi să părăsească scaunul și cu toate cele trei ocupații străine, sub domnia lui, Țara a făcut progrese sensibile.

Nu mai puțin pozitivă a fost domnia lui Grigore Ghica în Moldova. El este un descendent al domnitorului Ghica ucis de turci în 1777. În măsura asemănătoare celor luați de omologul lui din Muntenia. El și a măsuri criticabile, ceea ce a da multe drepturi evreilor, printre care și pământul de a putea avea cărucii în sat, măsuri care atragă mulți evrei în Moldova.

După sfărâmarea revoluției din 1848, capul mișcării re-

- 25

PAMFIL SEICARU

ROLUL CULTURAL AL SAPUNULUI

Fragment din "Insemnari de bord ale unui navigator orb"

de Gabriel BALANESCU

In luna Aprilie, din acest an, decenul presei românești, atât de vremuri din țară, cât și acum din EXIL, anume, Dl. Pamfil Seicaru, a împlinit frumoasa vârstă de 85 de ani. Dar, cu toată vârsta înaintată, Pamfil Seicaru se află încă pe baricadele luptei ce-a dus întreaga viață împotriva celor «fără de țară și fără Dumnezeu», prin ziarul «CURENTUL», pe care-l scoate acum, peste hotarele Patriei.

În timp ce unii ziaristi, scriitori și scriitorasi de ieri din țară, făceau coadă la bildul de linte al defunctului Comitet Național Român, Pamfil Seicaru și-a păstrat demnitatea de Român și ziarist, ridicându-se împotriva imposturii și impostorilor celui 23 August 1944. Fapt pentru care, este știut, a fost criticat și batjocorit. Dar, aceasta nu l-a clătinat poziția, dovedindu-se în anii mai recentii, când, pe baza unor documente diplomatice străine, s'a făcut în sfârșit lumină în acest caz, ca el a avut dreptate. Cum, iarăși, a avut dreptate și în articolele sale din CURENTUL anului 1944, în care atrăgea atenția democrațiilor vestice, asupra holocaustului ce va urma, dacă Rusia va ieși biruitoare din cel de al doilea război mondial.

În exil, Pamfil Seicaru n'a tăcut, cum au tăcut alții, ci a continuat să-și spună răscăpat cuvântul în anumele probleme de interes național.

Pentru aceste considerente, cu toate că nu i-am împărtășit întotdeauna părerile exprimate, nici în țară, când anume, într'un editorial al său, pe care credem cu sinceritate că-l regretăm, sugera guvernului dela putere să-l trimită pe legionari pe Insula Serpilor, ca apoi, în exil, să-și găsească cel mai bun și sincer prieten, tocmai dintre legionari, și nici altele, semnate în exil; am considerat că, pentru dârza lui luptă de lămurire a opiniei publice românești și mondiale, merită din partea noastră a celor mai tineri, acest omagiu sârbătoresc.

Într-o scrisoare recentă, Pamfil Seicaru ne împărtășea credința că va trăi ziua când se va putea iarăși plimba pe malul Nistrului românesc, prevăzând apropiata cădere și nimicire definitivă a comunismului.

Îi dorim din toată inima, s'ajungă acea zi fericită pentru noi toți.

Nicolae NOVAC

La celebra închisoare Jilava — intrând în prima celulă populată — după anchetă — în momentul în care am făcut primul pas, patruzeii și nouă de capete, toate nebarberile, s'au ridicat și m'au privit. Desigur multe cunoscute. Printre ei, Petre Țuțea, Ștefan Iacobescu, Aurelian Bentoiu (fost ministru al Justiției), etc. O singură întrebare am citit în ochii tuturor, apoi șeful camerei l-a formulat-o: "Ce mai nou?" Un general, fostul ministru, un filosof, un profesor, avocați, ingineri, câțiva tineri și câțiva meseriași. Căci oameni atâtea organizații de rezistență, apărute peste noapte, după intrarea trupelor sovietice pe teritoriul țării. Privesc "mobilierul" celui. Un hârdău, un clubăr pentru apă, două plicuri suprapuse, din zid în zid, de o parte a celui. Joa, ciment. Zidurile luceau în pete verzi de mușcali. La fereastră un oblon de scândură căptușit cu tablă, deasupra căruia se vedea o peliculă de cer, de cinci cm. Niciunul condamnat, mulți arestați de patru ani. Putoaltele cu care erau îmbrăcați soldații ruși la 23 August 1944, îmbrăcau în acest an (1949 Februarie) — detinuții politici.

Figurile îngălbenite, privirile unele aplecate, altele senine, și bărbile a patruzeii și nouă de capete, toate tunse chilug.

— "Ce fac americanii și englezii?" — răsună o întrebare hotărâtă.

O clipă am încercat să rememorez ce știu, ce-am știut, ce bănuiesc, sau ce-am bănuit, dar nimic nu era de natură să încurajeze cele patruzeii și nouă de capete tulburate și cele patruzeii și nouă de trupuri chinuite, infometate, pline de buze — aproape niste stafii.

Încerc să îngălbinez câteva cuvinte, să dau o explicație: Ialta, Teheran, zone de ocupație, zone de interese, de influență.

— "NU-nu! Lasă astea! Asta au fost! Ce știi precis? Ce se întâmplă acum?"

— "N'au fost! Sunt! Sunt mereu!"

— "Ești defetist! Toți care au fost arestați recent vorbesc de Teheran, de Ialta. Ar trebui să înțelegem că Stalin este genul epocii! Și că Stalin a tras la moara lui Imperiul englez și marea forță militară a Statelor Unite. Care sunt raporturile militare între ruși americani?"

— "Americanii culeg informații despre ruși și rușii despre americani."

— "Bun! Asta este interesant! Este o informație incurajatoare. Și altceva ce faci?"

— "Banchete! Banchete, în care se laudă unii pe alții, în care își preamăresc virtuțile militare. Și după cum știți, după ce au condamnat Germania pentru rasismul lui Hitler, toți la sfârșitul războiului au devenit rasisti. Și Roosevelt și Churchill și Stalin. Bui bine că la sfârșitul războiului niciunul n'a pregătit să vorbească despre marile calități ale rasei populului pe care îl reprezintă."

În toată acestor discuții politice savante, când fiecare dintre cei arestați cu mult înainte, spunea ceea ce dorea să fie, se deschide ușa, zvonurile grele sunând în cădere ca un car de oale sparte. Gardianul intră însoțit de două planșoare, condamnați de drept comun, cu înfățișări lombroziene și împarte săpunul, după ce ne-a întrebat câte "capete sunteți". Într'adevar, săpunul împărțit pentru o lună, nu ajungea să ne spălăm decât mâinile și fața. Rimește, săpun de rufe și atât de moale încât în lipsă de orice lucru, și în selea de estetice a fiicăruia, după distribuție începea cu o frenetă înimaginabilă "confecționarea" formelor săpunului de toaletă, rotund, oval, patrat, dreptunghiular. Celuia toată era agitată. Pe marginea izbiilor plicului, sau pe ciment, între mâini, sau uneori izbit de frunte, calupurile de săpun, în două ore, luau forme noi, fiecare admirându-și forma preferată, care nu era alta decât forma săpunului pe care-l întrebuința în libertate.

Pentru că era ziua săpunului, discuțiile celor "vechi" erau în legătură cu fabricarea săpunului. Proprietățile ingredientelor care alcătuiau, procesul prin care se acționează asupra impurităților, etc. La aceste "săpunozioane", participau toți, cu excepția filosofului care privea cu simpatie debateră, ca un bătrân care își asistă nepoții la joacă. Nu exista niciun subiect în care să nu intervină

controverse. Uneori foarte violente. În celulă, nu erau îngăduite hârtia, creionul, sau orice altceva care ar fi tinut mintea într-o activitate oricât de restrânsă. "Să fierbeți în propria zeamă", — ni se spunea adesea. Profesorul, însă, intervine cu o problemă care trebuia dezbătută: "Rolul cultural al săpunului". Ideea prinde "în masă" și aderenții sunt de la cel mic la cel mare, inclusiv filosoful. Iată tehnica propusă: se procură pe orice cale, de la infirmerie, sticlute cu medicamente. Se "unge" sticluta cu săpun, apoi se așterne un strat subțire de praf D.D.T., pe care-l aveam în celulă, pentru campania care se ducea contra paduchilor, puricilor și ploșnițelor. Mai rămănea să dăm bătaia pentru un minuscul instrument cu care să putem șgarăia această pastă pudrată. Nu era o întreprindere prea ușoară, chiar foarte riscantă, pentru că orice bețigaș, cul, sau ac, găsit asupra unui deținut determina sancționarea cu zile mulate de izolare, foamete, frig și bătaie. Pentru că acest bețigaș, cul sau ac, ne ajuta să evadăm — nu din închisoare — ci din condiția morală care eram constrânși s-o trăim, și care trebuia să conducă la apărarea creierului. Dar ingeniozitatea deținutului, complet rupt de orice altă realitate, totalmente izolat, era foarte activă. Cum odată pe săptămână primeam un fel de ciorbă cu oase, toți eram obligați — prin consemn tacit — să păstrăm cu sfintește oasele care puteau fi arșiate. Dece numai prin consemn tacit? Pentru că un consemn rostit, putea fi denunțat. Prin urmare, determina o ancheta. Iar într-o ancheta nu putea, fi nimic ascuns, întrucât exista martorii oculari: denunțătorul.

Astfel, într-o singură zi de ciorbă cu oase, toată camera avea condeie pregătite pentru lecții de engleză, poezii, și teme filosofice. Iar în cursul săptămânii, spre surprinderea plutonierului gardian, într-o singură zi, mai mult de jumătate camere, s'a înscris pentru vizita medicală. Am spus spre surprinderea gardianului, pentru că el știa foarte bine, că la orice vizită medicală, nu se recomandă decât sulfat de magneziu (sare amară). Indiferent ce aveai. Dacă aveai un furnicul, cancer sau miocardită, panaceul era sulfatul de magneziu. Medicul, la rândul lui, surprins de o îmbolnăvire în masă, subită, considerând cererea de deținutului "un fenomen social", le-a dat tuturor sulfat de magneziu preparat în pripă, — dar a sesizat și organele Ministerului de interne, forul tutelar al penitenciarelor. Nici medicul, nici gardianul, cu atât mai puțin conducerea Ministerului de interne, nu se sesiza de îmbolnăvirea deținutului, care era dorită, chiar provocată. Dar numărul mare de deținutii care au cerut să fie văzuți de medic într-o singură zi, presupunea ceva: sau o tentativă de evadare, sau o pregătire generală de atac împotriva conducerii închisorii. Ca urmare, ministerul fiind sesizat telefonic (după cum am aflat ulterior din indiscreția unui paznic), s'au dat ordine de supraveghere strictă. Numărul gardienilor a fost dublat, iar supravegherea celui din urmă minuțioasă. În cursul zilei acolo? Deținutii sau frecau sticlele cu săpun, diacret și atent, să aiba un strat uniform, sau le pudrau cu D.D.T. Desigur, însă, că dintr-o dată celula ne mai zăzâind mereu în discuții contradictorii, și indeclinarea fiicăruia prin gesturi ciudate, a mărit suspiciunile. Organele de pază, foarte stricte în observarea ordinelor, n'au intervenit direct la intrările în celulă, să constate ce se ascunde în grabă sub rogojină, sau sub pătură, dar prin vizeta ușii eram priviți și desigur suspectați!

În fine, după câteva zile, într-o dimineață, înainte de a ni se da terciul (180 grame, un fel de supă din făină de porumb), amuzăm trospățul a numeroase cisme. Celula se deschide cu violență și ordinul cade ca o lovitură de mîciucă: "Nimeni nu face nici-o mișcare! Apoi unii câte unii suntem escortați de câte un gardian și duși într-o celulă goală, alăturată. După ce a fost adus și cel de al 60-lea, își face apariția un pluton de gardieni, privindu-ne cu un aer triumfător. Unul dintre aceștia, probabil cel care răspundea de această operație fulger, rostește o mică alocuțiune: "Toată lumea ascultă la mine! Cu partidul nu vă jucați! Noi nu vrem să vă exterminăm la maximum, dar cine calcă consemnul, este curățat instantaneu. Ați auzit? Acum desbrăcați la piele, cum te-a făcut mă-tă și aruncă hainele la un metru!". Ordinul acesta cu aruncarea hainelor la un metru, ne-a creat oarecare incurăcitură, pentru că pentru 50 oameni ne-ar fi trebuit 80 metri. N'aveam de unde! scoate. Așa încât, speram că în fața

realității evidente, să fim tolerați să le aruncăm la 30 cm., adică la picioarele celui din fața fiicăruia. Ceeace s'a și întâmplat. Goli, aproape nu ne mai recunoșteam unul pe altul. O clipă mi-au venit în minte scheletele expuse la muzeele antropologice. Diferența era numai pielea în care erau îmbrăcate scheletele noastre. O piele mată, scâmoasă, plină de excoriații și la cel mai mult, zemuind de buze și furuncule, altele evidente petele vinete ale celor ce au fost. Eram rusinat, pentru că fiind nou venit, și cu o detenție încă redusă, mai păstram niște urme din ceea ce poate fi un om. Bărbile mari ale veteranilor, atârând, decorau sinistrul această masă de oameni, pe care picioarele abea îl mai țineau, iar toracele se observau cu greu mișcându-se la respirațiile plâpânde. Această percheziție minuțioasă, de la buzunare până la butoniere, apoi în anus, între degetele picioarelor, etc., s'a soldat cu o singură captură. Aurelian Bentoiu, reușise să treacă, până atunci, prin sute de percheziții, fotografiați, ținuți. De aceasta dată, marea crimă l-a fost descoperirea. Câteva picioare în abdomen, două palme puternice și bravura gardianului s'a soldat cu prăbușirea bătrânului. Privindu-l pe ciment, gardianul adăugă: "Luați exemplul! Partidul este neîndurător. Lenin ne-a învățat să fim neîndurători cu dușmanul le clasă! Fuga mază la celulă! Nu se îmbracă nimeni! Luați-va boarele și la camere!"

Cele 50 de schelete s'au mișcat greu, cu ochii îndreptați spre Aurelian Bentoiu care, încercând să se ridice, a căzut din nou.

— "Luați! și pe el" spune gardianul. Moșul are caroserie slabă. Bentoiu cel mai înalt din celulă, cu greu putea fi ridicat de atâția căți îl puteau apuca de mâini și de picioare. Infometarea îndelungată, lipsa de aer și nemicașarea, redusea trupurile noastre la limita rezistenței. Numărul de calorii care trebuia să-l primim în rația de mâncare, era de 1200 kilocal. Din calculele medicilor de deținut, însă, rezulta că se primeau sub 900, uneori sub 800.

Îștit pe culoar, mai întâi trebuia să fim aliniați. Scheletele noastre, între zidurile umede, cu hainele în brațe, tugină, agribulții de frig și umezeală, dădeau un spectacol straniu și comic în același timp. Toți volam să ne ascundem goliciunea, ținându-ne hainele pe abdomen. Numai bătrânul lovit, Bentoiu, cu ochii întredeschși, pe brațele a patru deținuți, parca își expunea toate organele ca să batjocorească autoritatea gardianului. Unul din grup, a aruncat o camășe pe el. Oculul a fost considerat o indisciplina, și sub o ploaie de lovituri, am fost fugărit, într'un fel de dans de marionete, cu pașii târșiți, în sgromotul saboților, în bocancilor și al loviturilor de baston.

În celulă ajuns, nu ne venis în care cu greu se putea respira. Plicurile desfăcute bucată cu bucată. Clubărul de apă înlocuit cu altul murdar și plin de var. Tineța care suplinea closetul, aptă să "găzduiască" 50 de persoane, înlocuită și ea cu una mai săgărită și deasemenea, foarte murdară. Paturile schimbate toate cu cloșvarte de pătură. Rația noastră de săpun înjumătățită. Toate sticlutele de medicamente, care ne-au dat atâtea satisfacții câteva zile, confiscate. O parte din rogojinile care ne serveau de saltele, deasemenea ne-au fost luate. Sancțiunea pentru încercarea noastră de a ne ține spiritul treaz, a fost nemiloasă. Am primit grămadă de lemne și în spațiul mic în care ne puteam mișca cu greu 50 de oameni, am încercat să ne îmbrăcăm. Totul fusese regizat, însă perfect. Stupoarea noastră era atât de mare, încât toate mișcărilor erau ienege și triste. Nici cămășile încă nu le îmbrăcaserăm, când se deschide ușa și plutonierul ne anunță pe un ton foarte dulce: "Masă". Scena care a urmat, este indescriptibilă. Prin urmare, să recapitulăm: bătuți, desbrăcați, cu un bătrân care nu se putea mișca singur, întreina pe două scânduri, cu mai mult de trei sferturi din celulă ocupat de scândurile plicurilor desfăcute, și flămâni. Când s'a anunțat masa, era o mângărie adușă desolării noastre. Dar tragedia a început când a trebuit, în grabă mare, să ne căuțăm gamelele. Nu s'a mai gândit nimeni să se îmbrace. Masa era un eveniment mare. Cele sece sau cinci-sprezece minute, cât dura îngurgitarea celor două-trei jumătăți de cartofi și zeama, sau arpacășii te care afară nu l'am fi dat nici animalelor noastre! Toate necazurile, toate durerile, înecau. Dar unde să găsim gamelele? Cinci-cinci de perechi de ochi, căuțau grabii, speriați, în toate ungherile celui. Și nu vedeau nimic.

Capitanul Ienciu a născut altă cale. În chestie de gust și "de gustibus non disputandum".

Mărturiilor capitanului Ienciu le-am spus prețioase, pentru că aceasta este părerea mea. Mai cred că Ienciu, capitanul de artilerie Ienciu, a făcut cu aceste mărturii un mare serviciu Istoriei de mâine.

Dar se impune o constatare: capitanul Ienciu nu știe să scrie, adică nu are înclinație spre scris, spre un scris mai mult sau mai puțin literar, sau, spus cu alte cuvinte, capitanul Ienciu nu e un om de condei. Dar nici el nu a lansat nici o dată pretenții în acest domeniu al scrisului. A fost ofițer de artilerie și acum e inginer. Și sunt oameni care cred că o nație are mai degrabă nevoie de oameni care să construiască șosele și căi ferate, decât de scribăli. Personal cred că sunt necesari și unii și alții.

La vremurile de care vorbește, ne găseam amândoi pe frontul din Moldova, al Regimentului de artilerie și eu căpitan de infanterie, doi oameni de la rentă. Ultimele evenimente povestite de Ienciu eu nu le-am trăit în deaproape, găsindu-mă, cum spune căpitanul, "în concediu prin rotație". În seara de 23 August, mă găseam în redacția aia

Şi la!-ne, gol, păstrându-ne totuşi ordinea, în dreapta uşii. Cincizeci de perechi de ochi, erau îndreptate spre ciubărul cu mâncare. Venit nou, îl priveam cu atenţie Era o liniste impresionantă, neauzindu-se decât polonicul, infundându-se în ciubăr. Fiecare, după ce îşi primea porţia, trecea spre stânga uşii, clătind un loc să stea jos, să-şi îngurgitese seama. Şi-a tras fiecare pe cap cămaşa (dar nici unul cămaşa lui), gama cu mâncare ţinându-l de cel de lângă el, pentru că nu exista un locaş în care să-şi azească fără risc, pe seară. Ar fi fost o adevărată tragedie Apoi, fiecare îşi dădea jumătate din porţia de 150 grame de pâine, cealaltă jumătate fiind păstrată "pentru masa de seară". Dumnicul se făcea cu mare grijă, să nu se pierdă niciă o firimitură, fiecare jurându-şi că în libertate, dacă va mai ajunge, nu va mai arunca firimiturile "pentru că este un mare păcat". Poamea era cumplită şi procesul de distrofie al acestor trupuri chinute, era evident. Mirosul de acetonă, din celulă, îl simteam numai când veneam de la anchetă, sau de la greaf, unde eram chemaţi pentru că să semnăm sentinţele de divorţ ale soţilor care nu-şi puteau altfel menţine serviciul. Constrânse să divorţeze, femeile rezistau până erau chemate la "secţia de cadre" unde primeau ultimatum-ul: "sau te despaţi de bandit, sau pleci din uzină". Sentinţa de divorţ, era obţinută cu mare urgenţă de partid, şi cu aceeaşi urgenţă comunicată, prin grefa penitenciarului, deţinutului, pen-

ru lui "Porunca Vremii", unde aveam un prieten redactor de mână a doua, dar cunoșteam personal și pe director și pe redactorul principal, Prundeni. Și a venit Prundeni, răvășit "E rău de tot, de capitan" mi-a spus el. Am rămas ca trâmbit. Știam că linia de apărare era solidă, se luaseră luni întregi la întărire și acum se prăbușea ca un castel de cărți de joc.

Când am auzit comunicatul la radio, am început să pricep despre ce este vorba. Se spunea că s'a semnat un armistițiu și s'a dat ordine ca armata română să-l primească. Când se semnează un armistițiu, oștile rămân față în față, nu se mai trage, dar nici nu se mai mișcă, fiecare rămânând pe poziția atinsă, până când se definitivă situația. Și ve dădeau ordine ca soldații români să-l primească pe ruși ca prieteni, deci rușii nu aveau să rămână pe poziția atinsă ci aveau să continue a înainta. Și în acest caz nu poate fi vorba de armistițiu! Ba mai era și o altă chestiune psihologică: se cerea să-l primim pe dușmanul ca pe niște prieteni. Ori pe dușman, chiar când te învinge, nu l primim ca pe un prieten. Ne găseam deci în fața unei schimbări de identitate care, după părerea mea era mai gravă decât înfrângerea înăși. Pentru cine-l cunoștea pe ruși, era dea dreptul, catastrofal!

Și desigur că nu am reușit să-l conving că mințisese și unuia și altuia. Și nu era vinovat bietul judecător, de moment.

— "Pentruce ești condamnat?"
— "Nu sunt condamnat."
— "De ce ești aici dacă nu ești condamnat?"
— "Dar tu de ce?"
— "Nu știu, dar cred că din cauza unui unchi care ducea mâncare prizonierilor aviatori de la regimentul Mihai Viteazul, s'a auzit și l-au făcut spion american."
— "De ce te te închidă pe tine și nu pe el?"
— "El a fugit peste graniță când a aflat că este urmărit și dus a fost!"

ce, treizeci ghebea de ani mai târziu. În exil, nu se poate nega un dialog logic cu membrii fostelor partide, zise istorice; aceştia continuă să vorbească ca bietul judecător: a fost armistiţiul şi nu capitularea. Admit doar că zisul armistiţiul nu s-a semnat la 25 August ci la 12 Septembrie (după americanul Kinlan, şi această dată este falsă, cea adevărată fiind 13 Septembrie). Deci o hârtie semnată atunci când inamicul nu se mai găsea pe linia atinsă în Moldova la 25 August ci când el se găsea deja la Bucureşti şi afara căi ne "eliberase" toate oraşele, ne mai luase şi 200 000 de prizonieri se numeşte armistiţiul!!! Şi aceasta o mai susţin încă şi românii, oameni de drept ca şi de Peneşu

„Și încă cine acum o nouă mărțurie: acela a căpitanului Ienciu. Această mărțurie e mai prețioasă, deoarece ea vine din partea unui fost ofițer activ — deci apolitic —, care, de când este în exil, s'a alăturat unui partid și istoric, cel socialist, deci nu s'a alăturat unei mișcări de dreapta, nici măcar disidentă! Mai mult, căpitanul Ienciu este acum membru al zisului Consiliu Național, om care nu are nici un interes să arunce cu plată pe propriul necropie, deși, fără să vrea desigur, transformându-și conștiința în mălucă, sparge mai multe ale consilierilor decât au făcut-o sau au putut să o facă toți cei care nu s'au dat de acord cu acest Consiliu, la un loc.

Capitanul Ienciu nu spune că la acea dată s'au dat concedii la ofițeri și soldați, prin rotație. Purul adevăr: printre beneficiarii acestei măsurii am fost și eu. Dar măsura era gravă — se alăba apărarea, numărul apărătorilor reducea la jumătate. De ce s'a făcut aceasta? Capitanul Ienciu nu spune fără înconjur, că a fost un complot, o trădare. Complotiști — spune Ienciu — și-au dat atacului rus. Tot el nu spune că la data cea era cunoscută membrilor complotului au plecat în concediu și nu numai el, el și însoțiți de favorizii lui, Ienciu, pentru a nu i se pune afirmațiile la îndoială, dar și nume Ceaușe, natural, face și mai pretioase măturile sale. Eu vin să aduc că eu existai și schimbări în comandament. Toți cei care erau considerați contrari, adică erau bănuți că nu se vor supune, că "nu vor primi pretenție pe ruși", au fost schimbați. Schimbările au mers până la regimentului meu era. De exemplu, comandanți ai regimentului meu erau

În afăraii, clozba îngurciată pe indelete, cu o anumită perversitate, trăntim gamele una peste alta și primim în jurul nostru. Celula parea bombardată. De unde să începem? Culele cu care erau prinși stâlpii priciurilor etajate, lipseau. Cincizeci de oameni pe a singur prici, de la un capăt la celălalt, din zid în zid, nu încăpeau. Pe Jos clement. Umeseala cu praful stărnit, făcuse un fel de noroi subtil.

— "Probabil că jumătate dintre noi vor fi duși în altă celulă."

— "Ce ancheta? Astia nu sunt condamnați?"

— „Da dai! Tot la moarte! Dar îi mai anchetează să le smulgă tot ce știu, înainte de a fi împușcați! Li se promise marea cu sare, și ca să-și salveze viața, unul mai slab de îngeri mai spune și ce nu știe, sau ce bănuiește.”

de Capitan N. S. BELDIE

gent, era sever, dar tot timpul era pe linie, vizitându-și soldații și îmbărbătându-l. A fost schimbat cu Lt. Colonelul Ducea, om ce nu era sever, dar care nu juca cărți decât în timpul când dormea.

Spuneam că linia de apărare era puternică, se lucrase la ea luni de zile, se făcuseră casemate din bărne acolo unde nu existau de beton, se fuseseră sanțorii antici și câmpurile minate. E știut că în ultimul război s'a constatat că nu există linie de apărare inexpugnabilă — contrar constatărilor din războiul anterior — dar aici intervine manevrarea rezervelor. Se sparge frontul într-un punct și către acel punct comandantul îndreaptă rezervele, pentru a închide breșa, pentru a colmata. E celace nu s'a făcut la 23 August, pentru că ne-am găsit în fața unei conjurații. Rezervele erau plimbate dintr-un loc în altul, dar nu acolo unde se produsese breșa, unde era nevoie de ele, ci din contră, unde nu era nevoie de ele. După 23 August am avut ocazia să stau de vorbă cu diferiți ofițeri, dar toți în grad mic ca și mine, care mi-au spus acest lucru, explicațiile lor erau confuze, într-un cuvânt, în sistemul meu de gândire lipsea o probă, probă că rezervele nu au fost folosite. Gândirea mea era nevoită să se reducă la ipoteze. Am mai scris în acest sens. Și iată că acea probă capitală, aceeași lipsă, mîna aduce camaradul Iencu.

Deci până la "opusculul" căpitanului Iencu, sistemul meu de gândire se rezuma numai pe logică. Şi logica îmi spunea că de moment ce generalul Răcoviţă, comandantul armatei IV-a se găsea în seara de 23 August la Bucureşti pentru a fi ministru şi nu pe front, înseamnă că înfrângerea de la 23 August se găsea în seara de 23 August, generalul Răcoviţă se găsea în congediu (prin rotaţie). Nu ştiu în ce măsură e justă afirmaţia, dar aceasta e de importanţă secundară. Când s-a declarat atacul rusesc, comandantul unei armate trebuia să plece imediat pe front, renunţând la congediu. Generalii au datorii mai mari decât soldaţii. Şi pentru comandantul unei armate se putea găsi un avion pentru a fi în două ore la postul lui. În timpul bătăliei de la Stalin-grad, un general a fugit cu avionul şi a venit la Bucureşti. Şi mareşalul Antonescu l-a trimis imediat la postul lui, punându-l un avion la dispoziţie. Generalul se numea Tătaranu şi fusese un erou al primului război. Nu s-a mai auzit nimic de acest general. Dar pe vremea acela, încă mai conta onoarea militară.

mai coloză și un sistem de gândire care se baza numai pe logică. În sprâmbul celor ce am afirmat în scris de mai multe ori și, curios, nu m'a combătut nimeni — vine acumă căpitanul Iancu cu date uluitoare de precizie. După ce a trecut Bistrița, se întănește cu un camarad și prieten al lui, care comanda o baterie din divizia blindată. Și, ca să adădă divizie blindată, constituia rearoara armatei a IV-a. Adică rezerva, și blindată, pe care comandamentul armatei

30

ARON COTRUS - Opere complete. Edit. DACIA - Madrid

PUBLICAREA poeziei lui Aron Cotrus într-o ediție aproape completă, sub îngrijirea neobositului Nicolae Roșca, constituie desigur unul din marile evenimente al exilului nostru, sârbătoare pe altarul căreia ne grăbim cu toată bucuria sufletească, să ne aducem și noi închinarea noastră spirituală. Se pune totodată la dispoziția cercetătorului literar, diamantul rar de Rodesei românească, pentru a fi găsit într-un studiu obiectiv și complet al vieții și operei poetului Aron Cotrus.

De la început trebuie să arăt că nu e bine să-l definim pe Aron Cotrus numai prin ceea ce rămas e în suflurile noastre, pe lângă un mare român și luptător naționalist, a fost în primul rând un mare poet. Voi fi înțeles întocmai dacă voi face referință la Mihai Eminescu, a le căruia trăiri politice și sociale, nu puțin în opera lui, au rezistat ruginii timpului, datorită marelui artă ce i-a servit drept haină de exprimare și nemurire. Pentru a intra mai adânc în esența problemei, aprioric este de nevoie să admitem că o operă de artă este întâi un act subiectiv, o trăire și o vibrație, ale unui suflet ales, cum e cel al poetului Judecând o creație numai după modelele sale obiective se ajunge de multe ori de a nu se percepe decât partial mesajul artistului. Un exemplu în acest sens este G. Coșbuc, rob înclă și arti celebrității ce i-a adus-o volumul *Balade și Idile*, aruncându-se în umbră cu totul, adevăratul Coșbuc, sau cel puțin tot atât de mare, interpretul Kneidel și a Divinei Comedii, studiul bibliotecii din Florența.

Revenind la Aron Cotrus, doresc în cele ce urmează să analizez începuturile sale cu precădere volumul, în robia lor apărut în 1926, punându-l în raport cu destinul său pământesc din acei ani, destin ce-mi este de aproape cunoscut, de la tatăl meu, unul din cei mai buni prieteni ai lui Aron Cotrus, în acea vreme.

Aron Cotrus, cum reiese din scurta relatare a lui Nicolae Roșca, nu numai că a luptat pe frontul Italian în primele războaie mondiale, dar ajuns prizonier a devenit creierul și inima mișcărilor românilor aflați în Italia, pentru a continua lupta, multă viață, a eliberării de sub jugul hașburgic al neamului său.

După război, poetul se întorce în Arad, unde practică scrierile. În aceeași redacție a *Românului*, unde își începuse în 1913, activitatea jurnalistică fiind locul să ne oprim asupra vieții culturale a Aradului de după marea Unire, trebuie să facem cu dubla față a lui Ianus, una bucurăsoasă și mândră, cealaltă, întunecată, tristă de durere.

Astfel nu putem să fim decât mândri că după eliberarea Ardealului, fruntași români și-au respectat întocmai clauzele declarației de la Alba Iulia, dând libertate deplină fraților noștri, unguri, aceștia bucurându-se de o bogăție culturală având în Arad nenumărate zăre și o trupă permanentă de teatru. Dar tot odată cu tristețe trebuie să remarcăm că aceiași politicieni, aplicând un fals centralism politic, cu sloganul "soarele Românilor la București răsare", nu lasă viața culturală a Aradului complet în paragina unii luptând pentru un portofoliu de ministru, alții, rămășiți acasă, nu aveau altă dorință decât cea de a-și distinge foamea pantagruelică șiă și cea milenară, dospită gras cu drojdie, ale discutabile reforme agrare. Alături de politicienii lor, intelectualitatea română în majoritatea ei îngrădă aceiași destin, lipsit de vrun interes cultural, umplând la refuz teatrul numai când venea Tănase, satulăchându-l cu glumele lui cu două înțelesuri sau cu coapsele "de slăviță florentină" ale balerinelor sale (Care nu se poate face o paralelă între acea societate și o bună parte dintre membrii exilului nostru, împingi numai spre bunurile materiale și prea puțin sau total desinteresate față de fenomenul cultural?) Ciprian, Manolescu, Maria Filotti, jucau în fața salilor aproape goale, iar Eneșcu dădea concerte la Palatul Cultural asistat doar de câțiva spectatori, cilași nominal într-un cotidian arădian ai anului respectiv. În aceste condiții este de prisos să mai adăugăm că în Arad nu exista un teatru românesc cu trupă permanentă.

Vom pricepe acum de ce "apostolii" veniți de peste Carpați ca Perșeșcu, nu revistau aici mai mult decât un an, iar cei forțați să mai alea cum i s'a întâmplat lui Sta-

matiad, editorul revistei arădene Salutul literar, se absteau să-și aranjeze piecarea, considerându-se în acest colț vestit al țării, pe drept, în surghiun. Dacă mai adăogam la asta faptul că slăviștii maghiari, erau majoritatea evrei, cu mare experiență profesională și înarmați ideologic de dascălii lui Bela Kun, vom înțelege de ce Aradul, regiune pur românească, nenumai că se transformase într-o citadelă ungurească, dar viața între români și unguri în loc să evolueze într-o armonioasă și prietenească emulație, lua drumul gvinismului și a irendentismului.

Iată în ce mediu i-a fost dat lui Aron Cotrus să trăiască, lucrând la zăre ce-și duceau viața de pe ași pe mâine. În 1926, poetul Aron Cotrus, erou primului război mondial, ajunsese în țara lui, în Arad, al locușăcă într-o cameră pînă, lipsit de orice venituri, deci în neagră miserie. Atunci a avut el timp să se scotocească cu societatea lui, care îl trada și îl prăda toate sfintele lui idealuri și ale neamului său, ca o hoardă de iconoclaști, adunarea unor zei adunați, de piatră.

Din frământările acestor ani, 1926, și-a dat seama Aron Cotrus că lupta sa și cea a strămoșilor săi nu s'a terminat încă, ea trebuind continuată până ce poporul său va cunoaște adevărată libertate a spiritului.

Din experiența majoră ale acestor vremuri, de secetă și rătăcirii, și-a luat sbrul avvia creației contrugiene cu "Măine" și celelalte volume, împlinind un drum de granit, dăruind literaturii române marea și unor sculpturi de lumină și unică realizare. De aici va izori aderarea lui totată ramasa el credincios până la moarte, față de mișcarea legionară, pusă într-o inerva neamului său daco-roman, al lui Horia, Pătru și Ion. Cursenția și sinceritatea de ideal ai acestei mișcări se răsfrânge în puritatea de cristal, pe care nimeni n-o poate contesta, a vieții și luptei poetului Aron Cotrus.

Ne oprim azi la primele sale volume, cu precădere la "In robia lor", apărut în anii despre care tocmai vorbim, 1926, în Arad. Vom încerca să revelăm din tainele acestui volum de poezii, ca din una a bisericii de piatră din Densus, zidită cu table vechi din Sarmisegetusa, rădăcinile adâncă ale operei lui A. Cotrus, ghicind pământul de unde își trage el sevele pentru florile și roadele creației sale.

Aron Cotrus născut în Hagăș, este fiu de preot, originar dintr-un picior de codru, nu departe de Lăncrămul altui fiu de preot, poetul Lucian Blaga, paralela dintre acești doi mari creatori ai neamului impunându-se aproape de la sine.

Pe lângă fundamentalele lor deosebirii caracteriale, credem că în dezvoltarea lor a jucat un rol și copilăria pe care au avut-o. Pe preotul Blaga, îl vedem ca un popă intelectualizat, fiul său traind undeva în sat, dar totuși contemplându-l de sus, filosoful de mai târziu, reconsiderând satul românesc îl va înguri între categoriile abisale ale neamului său. Pe preotul Cotrus, ni-l închipuim ca pe un preot țăran, numai Dumnezeu deosebindu-se de semenii săi, atunci îmbrăcând odăjdile sfinte iar colțaii în strane, haine de sârbătoare. Pentru poetul Aron Cotrus satul va rămânea ca o senzație directă, concretă, una cum numai Esenin a avut darul s'o mai trăiască, aici găsim-dui asemănare cu G. Coșbuc, care deși odrasla de preot s'a considerat o viață întreagă fiu de țăran, cel din jur apunându-i simplu, Bădea Georgehe:

Un flăcău trecea printre cartofii verzi și printre grâne,
Întro căruță c'un cal alb,
Încălcată de lucernă proaspătă

Cotrus nu va înțelege satul în noțiunile sale generale de interpretare filosofică, el în acele concrete trăite în oameni și lucruri - în țărani, în pomi în biserică și cimitir.

Sunt frate cu bradul, cu firul de naiba,
Biserica tristă, biserică albă

Sau

Stătea lilac în floare-alcea, Doamne,
și pe cruci stătea nume de oameni cari-au fost și numai
sânt.

În continuare, A. Cotrus va intra întreg în Sârbătore a Morții, pe când Blaga fire de filosof, preferă să ocotească

că războiul luând drumul teologiei. Mai pe urmă destinele lor se despart și mai notoriu. Blaga va avea o căsătorie fericită, intrând în familia Brediceșilor, ceea ce îl va aduce o existență asigurată, el ne având altă menire decât cea de a crea. A. Cotrus din contră am văzut că în 1926, nu era o simplă figură de stil când scria: "Sătul sunt de viață și... flămând, flămând..." Și mai apoi viața lui n'a fost decât suferință și luptă, chiar și în prima lui căsnicie, mai târziu ajungând exilat, "deșărat", sfârșindu-se departe de cei dragi pe meleagurile Californiei într-o postură parcă presimțită în unele versuri scrise în anii când poetul era în prada acelor "milioane de vedenii".

Sau peste bionde Californii, ostent, domol,
Vede străbătând din gol în gol.

Al visurilor lui sălăbetez aoi?
Blaga a fost olimpiin, împlinind destinul unui Goethe român. Aron Cotrus a dus viața sbuciumată a poetului romantic, poet damnat.

Blaga se anunță cu: Eu nu strivesc corola de minuni a lumii, pe când Aron Cotrus: M'am născut să mă împrăști, să mă chinul și să lupt, / Cu alții, cu nemărginirea și cu mine". Pe lângă Blaga contemplativul tainelor vieții, Cotrus este luptătorul, rapsodul ei.

Dar după ce am schițat numai deosebirii între cei doi mari poeți, trebuie să înalț și asupra nenunțatelor punți de unire ce se pot afla între ei, aparținând în fapt aceleași "matrice stilistice" biagiene.

Amândoi sunt descendenți din străbuni ce vor să vadă în fili lor mai mult conducători de oameni și poeți decât poeți, sau pe lângă poeți. Deaceia și Cotrus și Blaga vor simți că au un suflet, un spirit mult mai urias decât "gubredul trup", care este un fel de temniță în calea înălțărilor lor. Din spațiul mioritic, vor alege amândoi cultul munților, al fiind cei ce pot să cuprindă cu măsura lor sufletul avântat, să le fie deci trup. Blaga va declara zelistic: "Dați-mi un trup voi munților", iar Cotrus o exprimă mai sincer și mai apropiat de tălul blestemelor, după cum îl este felul:

Și străbătând, în voc, nemărginirea oarbă,
Cu sufletu-mi ce totuși răzbește să absoarbă
Să mă înalt-sălbatic, statornic cucubeu.
În setea-ni de lumină,
Cu creștetul în noiri,
Ca voi,
Dugmani și prieteni, Munții mei...

Ca întotdeauna acești munți apar concret sub ochii noștri, poetul fiind vulturul ce cunoaște coclaurile cele mai ascunse, suferind că apropierea nu poate merge până la identificare:

Și ați tănit spre cer — revolute umitoare —
Să împliniriți pe veci, în drumul către soare.

Pătimas în gesturile sale cele mai de fleacare și, din ura sau cel puțin dușmănia de mai înainte descindem pe rozele de aură ale iubirii cotrugiene, aceiași concretă și sălbatică:

Mă vezi din depărtări și parca vii spre mine,
Munte,
Ca spre-un așteptat și drag prieten, ca spre-un om de bine ..

Ce mosteniri sălbatiche, coplesitoare
Mi-au plămădit în suflet și în trup
O iubire — așa fără hotare,
pentru tine?

Este interesant de remarcat că în aceeași peisaj național, să-l alicem cosmos ancestral de simțire, de unde a pornit Blaga cu întreaga sa gândire filosofică, Cotrus ajunge să aibe pe drum de munte relevări de asemănătoare natură:

Pe nesimțite,
Ca niște verzi și neafărgite scări vrăjite,
Căările-ți mă urcă ne-ntrerupt spre creștetele-și de nea
Peste mine tot mai sus, spre Dumnezeu ..
Pe culmea ta-n nemărginire ma deamărginesc ..

Și dacă-l credem pe Pavel Beliu care recent susține că întreaga filosofie a lui Blaga este această luptă de deșmărginire a omului față de Marele Anonim, atunci vom înțelege că aici poetul A. Cotrus este ca un fel de urcător al muntelui Taבור pentru a primi tablele legilor privind drumul său în viitor, modul său de viață nefiind cel al unui luptător politic de rând ci îndeplinind o menire în care idealul său este ridicat pe treptele perene ale filosofiei și existenței umane.

Se mai poate susține că printr-o transmitere atavică, totuși lupta milenară a strămoșilor săi a primit o expresie literară, demonstrând postum că ardelenii și-au nenumai să se bată și să facă revoluții ci să și facă poezie din armele lor de război

Este de așteptat că atare caractere cu suflute — Vezuviu să-și caute și o formă nouă de exprimare, corespunzătoare unei matrice care să se imbie în fața lăveii fierbinți lezite din craterul unor astfel de inimii: Blaga va adopta versul alb, iar Aron Cotrus o formă în care cuvintele se așază ca pietrele de hotar însemnând trecerea unui drum stelar, artistic rupându-se de tirania formei clasice, aceasta din platosa strămtă devenind cămașa înflorată. Din acest punct de vedere se poate susține că forma artistică a poeziei lui A. Cotrus aparține mai mult decât cea a lui Blaga la ceea ce se chiamă expresionism

Este interesant de urmărit în continuare că în definitivarea formelor sale, A. Cotrus, s'a lăsat condus și influențat de un poet în aparență foarte depărtat de el. Apropoarea o vom putea mai ușor realiza dacă ne vom aminti că Ion Minulescu, publicase primul său volum de poezii în 1908, intitulându-l cu iz profetic, *Romane* pentru mai târziu. Urmasii lui de azi par să fi uitat mesajul poetului deși Minulescu este în literatura noastră primul care a reușit să iașă din tiparele clasice ale versului, manevrând ritm și rimă ca pe "bibelouri de porțelan", adaptându-le exact după intențiile sale de exprimare, cu înșirare de nume exotice pentru farmecul lor sonor și nu pentru semnificația lor intrinsecă.

Toată această inovație formală a fost percepută atent de Aron Cotrus, adaptându-o modului său de exprimare.

Pe acest drum Cotrus exersează o iubire tinerească evident pe portative minulesciene:

Al trecut într-un landou aseră,
Tristo, pe sub geamurile mele ..
Cu-a vieții tale primavara,
Al trecut într-un landou aseră,
Orbitoare de mătăsuri și inele ..
Al trecut

Sau:
Am plecat de lângă tine — m'ai uitat,
Stemec svăplătit ..
Și-acum te caut și te caut neincetat
Cu dorul încăpățânat
De-a nu te mai afla în viață niciodată!

Nu lipsește nici rezonanțele numelui propriu într-un interior pictat parcă de Palladi:

În razele ce-ți umplu'neet veranda,
În toata gingăgia ta,
Stai toată ziua lângă mine pe sofa,
Citind ca-n vis "Pescarul de Islanda"

Urmărim în descrieri alcovouri cu odalice de data asta pe litorele lui Iser:

Și cum te pierzi în visul dulci așa,
Pantoforii tăi de catifea,
Par două fire scoale de argint,
Pescule'n nopți de nebuli,
În mări pustii,
În mări de voluptăți ce mint ..

Și apoi se vrea stăpân, pe dragostea lui, ca un Gilles, ce nu-și poate ascunde fardul lângă un gir de păpuși de ceață, jocul patimii, cu tot sbuciumul său rămânând undeva afară, în mireamele unei naturi moarte cu mandolină, pipă și un volum legat roșu cu Fleurs du Mal al lui Baudelaire:

Vreau trupul tău,
Vreau trupul tău cald, bronzat în băi de soare
Și grăul tău neînțeles.
Din care
Respiră voluptate fără frâu
Și-aroma-nădragostirii barbare!

Se poate vedea deci hotărât cum versul cotrugien, dealăntuit ca torențele pornite în loc din sân de cer pe vâlto pământului, al lui Aron Cotrus, descinde din tehnica de bazar simbolist a lui Ion Minulescu. Dar pe când la Minulescu ea nu vrea să rămână decât un cântec, o serenadă sau mai bine o romanță, la Cotrus se metamorfozează, lăudă ritmurii cosmice de mărguri cu clopote și alămurii wagneriene, pe acele melodii frante ca și cuimile vinete ale munților, urcând toate cohortele vrenilor sale de mai bine

Dar volumul "In robia lor" este în primul rând o confesiune a unui suflet pornit să se definească, să se caute, să se cunoască și deci să se înțeleagă:

Ce tainice, străvechi, nebruite, vii porunci haine
Se răboiesc în trudnicele-mi vine,
De nu găseam un loc în care să mă simt la mine?
Ce blesteme,
Ce patimi fără nopți și fără număr,
Mă abicue, mă-nvolbură, mă harțuiesc, m'apasă,
Mă prigonească mă merg.
S'alerg.

Să flu deapuri și niciodată — la mine — acasă?...
 Și dacă nu va lua soarta unui Ady Andre alcoolizat sub
 podurile metropolei, este fiindcă voința lui îl poartă spre
 alte rosturi, pentru îndeplinirea cărora va trebui să o în-
 cheie victorioasă înălț cu sine însuși. O luptă ca cea a sfân-
 tului cu tentațiile sau una mai aleasă, nu putem ghici,
 trambulele de tuba mirum a ingerilor anunțându-ne doar
 victoria finală.

Pe cele mai înalte culmi din mine să mă-nalț pentru-a
 cădea.

In picioare să mă calc
 Și pe mine însumi biruindu-mă să biru...
 Depersonalizându-se, adică mai bine zis curățându-se
 de ruginită propriului său eu, are răgaz să audă bătând în
 sângele său, o lume ale cărei rezonanțe abia le ghește
 încă, cu degetele orbului în întunecare:

Lanțuri nevăzute, dragi mi-în legat așa
 De pământul ăsta românesc pe care m'am născut
 Și care doarme mama...

Sub privirile unui străbun care-l scrutăză muștrilor din
 fund de vreme, poetul se leapădă cu rugine, de tot trecu-
 tul său ca de o haină "arzătoare, uriasă, rea". Numai prin
 această învingere a balaurului de Sântul Gheorghe, va
 putea el să urmeze cu adevărat menirea ce l-a fost încă
 de-a naștere urâtă:

Eu m'am născut să dăru, să mă dăru
 Oriând și-oricărui...

Mesianismul poetului se obiectivizează într-o statuie a
 Colosului, de fapt aceea a propriului său ideal de mâine:
 Îndărănic, nud, biruitor,
 Măvănt, ca'n via, înalt, tot mai înalt,
 Căci nepătrunsul rost și-adâncul dor al meu,
 E să mă-nalț spre cer, să creasc, să cresc mereu...

Poetul nu se lasă amăgit și nici mințit, știind că ur-
 mează cărările, nu de fitecare zi, dar tocmai de aceea ce-
 leste, ale vișului:

Ca pe o pâine caldă mi-am mâncat în lungul drumuri-
 lor: înima...

Prădănice albine de-aur, clipele
 Mi-au ofilit toți trandafirilor anilor,
 Dar mi-au lăsat un dar mai mare decât toată:
 Dulceata fără margini de-a visa

Și ochii ce-mi deschid țărâmurile de minuni în dosul de-
 părțilorlor.

În caz că poetul va urma drumul schivniciei el va fi
 cel al unui Sfânt Francisc al poeziei. Se simte înrudit cu
 tragedia celor mulți, în omul său putându-se găsi însăși
 imaginea poetului, în acei ani de căutări, chip privit în
 oglinzile destinului:

Era de bună seamă: Unul care s'a sbatut stingher,
 Un om care-a luptat cu viața, pân'la sânge...
 Când mi-a zămbit, părea că zămbetul lui plânge...

Sdronețoase li erau vesmintele, privirile...
 Haina lui: un colț de ocnă;
 Ochii lui: două făclii de cer...

În acest nou peisaj sufleteș și străbunii apar alfel, mai
 buni mai apropiați:

Un străbun puternic, cu obraji arși de soare, cu cămașa
 albă,

Își mână prin ogorul ceții și al veacurilor
 Frugul lui de lemn și bolii trundici, către mine...

Și larși și larși, în cursul acestui contract pur al Vieții
 apare nefind uitat, acel strigăt de demnitate al nedes-
 vărgării omului în fața porțiilor împărătești ale idealurilor
 sale:

De ce-a vieții lege sau nebuna întâmplare,
 A semănat atâtea dor de vecinie și de infinit
 În văduhurile gândului neputincios și mărginit,
 În trupurile noastre iubite și pieritoare?...
 Versul cotrușian se întindecă deodată, ca de profeția
 unei abile din Cumae, fiindcă ghicindu-și în ape tulburi
 viitorul, el își prevede nefericita soartă:

Ochii ca de-un vechiu pălănjenț mi-l șterg...
 Văd cales înaintea-mi în prăpastie căzând
 Și totuș
 Lacom cale
 Și într'acolo merg...

Poetul este în în robia lor ca un Oedip în lanțurile Fa-
 tuumului din tragedia verhe greacă, conștient deci de tot
 ce-l așteaptă. E normal ca în astfel de împrejurări, să
 simtă povara de a fi altele decât ceilalți nemuritori, așa
 cum zice și Blaga în mitul său păgân Zamolxe: "Oamenii
 masculii cu credința, fiindcă eu sunt altul". Dar tocmai
 această conștiință de a fi altul îl mai aduce înapoi la
 viața lui de odinioară, cu un regret, de fapt un dor, după
 o viață anonimă în orașul sau satul copilăriei sale:

Primeam în înserare satul românesc spre care se ducea
 Și îmi părea
 Că duce în caruța-i cu cal alb
 Tot aurul din stele,
 Tot verdele câmpurilor copilăriei mele

Și toate cântecele ce, vrăjii,

Le-am auzit,

Pe-nțirile lumii,

Pe drumurile-ntortochiate, nefârșite ale lumii...

Lăsându-se pradă unei dulci melancolii atât de proprii

versului eminescian sau celui mai fatalist al ciobanului

din Miorița, este interesant să arătăm, că poezia lui Aron

Cotruș nu se apropie de cea a lui Oct. Goga ci mai mult

de tuberoza de inimă care a fost poetul St. O. Iosif. Re-

dăm o mostră graitoare:

Iar dacă te-ntreba

De min'unde m'am dus,

C'un gest sfios, supus,

Dă-i cheia asta gres,

Și pe deschisul geam,

Arată-i cripta mea!

Dar curând peste toate se trage perdeaua uitării, drumul

poetului, în real cât și în metafizic, fiind hotărât și fără

întoarcere:

Starea pe loc e boală...

Ascunde-ți orice rană! Nu-i timp de șovăială...

Clocan să-ți fie vrerea; răbdarea: nicovală...

Iată de unde s'a înălțat epopeea neamului daco-roman,

cântată ca de un Itorner contemporan, de poetul Aron

Cotruș.

Nu ne este îngăduit să trecem peste faptul că Aron Co-

truș ca și poetul Postecă, au murit în exil, în "deștăra-

re", în Apusul tare depărtat de țara lor de Răsărit. Poetul,

de mare sensibilitate ce era Aron Cotruș nu putea rămâne

indiferent la faptul că trăia despărțit de țara căruia i-a

iubit până și miresama de lucrări al serilor de August,

cele multicolore.

Mi-amintesc de ziua de vară târzie, când trecând prin

fața bisericii catolice din Arad lângă linia de tramvai

ne-am întâlnit-tată și cu mine-cu fratele lui Aron Cotruș,

mărturisindu-ne că poetul i-a scris ros de dorul de casă,

simțindu-și afărșitul apropiat. Atmosfera de teroare prin

care treceau atunci ne determina aproape să nu înțelegem

nostalgia poetului nostru, ajuns în anul paradisiului

american.

Azi înă, îl regăsim și îl aducem toată participația noas-

tră, citindu-i poezia Satul meu. Este în ea, o vibrație de

cer, de pământ și de lumină, bătută de umbrele unei tris-

teți fără capăt, exprimând dorul poetului, floare a soarelui

creșcut pe marginea abisului numit suflet românesc:

...Ma cheamă de pe drumuri străine, mă cheamă satul meu,

ma cheamă să dorm

să dorm creștinește până la plinirea vremii,

acolo, undeva,

în același pământ,

unde își dorm somnul morții, străbunii mei,

și mama și tata,

și frăților,

pe coșciugul căruia

eu am aruncat întâiul bruc de țărână,

în țintirimul cu pruni mulți,

sub poala dealului, de pe culmea căruia,

— copiii fermecați —, mă uitam să văd în depărtare,

munții, munții vineți ai Sibului...

Încă odată, Aron Cotruș, ne arată că în viața lui n'a

cunoscut alt limbaj în afară de cel al Poeziei, a cărui slu-

jitor credincios, în Vis și Ideal i-a fost.

Admirăm în versurile publicate în manuscris, ale mas-

trului, scrisul iluminat, izvorât parcă de sub pană veche

de cronicar, cioplit mai apoi pe lespezele de piatră ale

unei alese prăvălii de cuget și simțire ramânească.

Jos semnează, mândru, cu pieptul în fața furtunilor,

neînvinș, acest Horia al Poeziei române, ARON COTRUȘ.

OVIDIU VUIA

EPIGRAMA

Unel pene "profesioniste"

Penei care scrie prost,

I se zice că e boantă.

Însă pana de alături,

E și boantă, și o toantă.

N. S. GOVORA

(Din volumul "81 epigrame".

apărut în Editura "Rigmar"

N. S. Govora.

CRONICA PLASTICA

menin.

În prima pictură găsim reprezentată o femeie de propor-
 țile unei amazone, brațele ei metamorfozându-se în ra-
 muri cu frunze, aceleași înverzind și din creștetul ei. Este
 evident că aici ne aflăm în fața unui simbol, femeia co-
 rrespondând izvorului nescut al arborelui vieții lui Adam,
 pururi tânăr, încărcat cu muguri de primăvară.

În fața acestei femei apare un bărbat scund ca un co-
 pil — ceace-i reliefează ei și mai mult proporțiile — ținând
 în palme două fructe atârând din mâinile — ramuri ale
 femeii — simbol, Zeiță a Naturii. Mitul biblic așa cum l-au
 tratat Masaccio și Michelangelo bunaoră, este evident co-
 rrectat, autorul noului mit fiind de părere că fructele pă-
 catului au fost de fapt două, exprimând esențele vegnice
 ale femeii, ale feminității ei: doi săni albi și proaspeți.
 lumini de hortensii umplând cupe dospite cu cer. Idealul
 artistului este unul clasic al marmorei lui Venus din Milo
 și nicidecum al pieptului sterp al femeii moderne.

Și bărbatul și femeia cu brațele resfirate par două cru-
 ci puse față în față demonstrând că undeva orice iubire
 înseamnă și o răstăgărire.

Bărbatul este fascinat de al ei corp șerpuit — lipita
 biblică a reptilei revine —, descântec monocrom de-a-lun-
 gul meandrelor unui labirint, au cărui fir de Ariadnă duce
 la altarul iubirii fizice supreme, climax îngrozit și scos
 în evidență, ca floarea pe tavă. Însul de jos cu sângele
 aprins, acum pudic după o frunză, pare că nu are alt
 rol decât acela de a se supune instinctului din ființa lui,
 loc unde nu vom scăpa de prelegerile bătute de nesomn
 ale neofreudienilor.

Numind acest motiv drept "Fecunditate" va trebui să
 admitem că aci destinul uman se arată căzut sub scep-
 trul unui matriarhat seren, autoritar în domnia lui.

Se descriu legi perene ale vieții omului?

Sau este dată tragedia însului modern, care a încetat
 să mai caute iubirea "în ochi, în flori, pe buze și mor-
 mințe" fiind dominat doar de posesia fizică, de sex.

Eu înclin pentru cea de a doua ipoteză.

Oricum, poate niciând amorul profan al omului n'a
 capăt o reprezentare mai concretă și mai plină de în-
 țelesuri ca acum, labirintul trupului femeiesc fiind în
 fond, ceață și fugă în noaptea taină.

Pe lângă înclășările senzuale ale erorilor lui Rodin, cele
 ale lui O. Orășianu fac parte dintr-o iconografie însoțind
 filozofia dragostei de lut a pământului.

Dar toată marea aparține unui pictor a cărui calitate
 rămân, după cum reușește să se definească artistul — ori-
 cât de modern ar fi — în culoare așa cum sculptura apar-
 ține formelor.

Se desfășoară înaintea noastră un joc de culori în roșu
 și negru, trupul întinecat și părul de tuciu al masculului,
 proiectat pe fondul de carmin ducându-ne cu gândul și sim-
 țirea cromatică la frescele etrusce dintr-unele din mormi-
 ntele din Tarquinia, surori de inimă cu vasele ceruite ale
 vechilor elini.

A două cadră reprezintă un grup de femei, motivul fiind
 blagoslovit de pictori, de ar fi să ne oprim la vialul de pri-
 măvară al lui Botticelli, apoi la marocanele lui Delacroix,
 neuitând nici chiar cele trei grații ale lui Rubens, cornu-
 rile feminine acoperite cu văluri, goale sau îmbrăcate în
 perje orientale au emanat întotdeauna miresme, fascinant
 pe maestrul culorii.

Aici de bună seamă avem de-a face cu o viziune particu-
 lară, în care observatorul rămâne în lumea exterioară,
 eroinele trăind prin ele însele și nu prin ochii tentațiilor
 Sântului Antoniu de Cesenne de plidă.

Analizând personajele, ființa cea din stânga cu trup
 longilin, cu săni orhidele înflorite, cu coapsele "mons-
 truoz" de prelungi, este adolescenta, așteptând să fie
 inițiată în misterele lui Venus. Fața-i ovală, părul negru
 căzut pe umeri, are ceva din neprihănirea eroinei tahl-
 tiene ale lui Gauguin. La dreapta, zădărn, apare Proteasa
 inițiată, Odalisca botezând în ritul nou pe o novice.
 Brațara pe brațul uneia și de pe genunchiul celeilalte,
 vorbește de sine despre rafinamentul alcoovurilor par-
 fumate cu foi de pierici, ale acestor superbe libertine. Mai
 sus, Fecioare chinute, sclave ale trupului ritmează fiecare
 pe-o melodie proprie, un plans, ca'ntr'un balet de Stra-
 vinești: maști sub care încearcă să-și ascundă inimile roase
 de cariile patimilor, cele tulburi.

Măscătoare aici este toată sărbătoarea culorilor de negru,
 rogu trandafirilor, lângă ele izbucnind ca și ghețări de
 lumină acele forme galbene, ajungând să arunce în jur
 umbre lunare, acestea așa cum se întâmplă în pânzele lui
 Dali, încetând de a mai fi culori se transformă în senti-
 mente. Trăiri.

Nepot al distinselor Cecilia Crătescu-Storck, Omero Oră-
 șianu prin arta sa autentice nu numai că se arată un con-
 tinuator al tradiției sale familiare dar și a celei artistice
 a neamului său românesc.

Glasen, 14. Martie. 1979.

OVIDIU VUIA

de Omero ORASIANU

36 —

NOTE CU LEXIC POTOLIT

● In ultimele numere ale revistei, am pus câteva banderile dlui René Theodosiadis, directorul "Buletinului Israelitilor de Rit Elen". A venit timpul să punem punctul pe l.

— Am afirmat că dl Theodosiadis are numai 4 clase primare. Desigur mulți Români au crezut că e vorba de o afirmație fără temelie. Nu e posibil și-au zis ei: "Directorul celei mai vechi publicații din exil", "gazetarul profesionist", "cel mai bine informat anticomunist român", "cel mai bine informat gazetar", etc., să aibă numai 4 clase primare. Și totuși, acesta e purul adevăr. Dacă afirmația noastră e mincinoasă, dl René Theodosiadis să publice în "Buletinul Israelitilor de Rit Elen", fotocopia certificatului său de studii. Ne obligăm să suportăm cheltuielile ocazionale. Bineînțeles că dacă va prezenta un certificat de una, două sau trei clase secundare, nu plătim nimic, pentru că diferența nu e mare. Diferența începe de la 4 clase de liceu în sus, caz în care vom plăti cheltuielile.

— S-ar putea spune că dl Theodosiadis, fiind obligat să părăsească România, nu i s'a permis să-și zisul certificat. Această afirmație nu poate fi susținută, de oarec nimeni nu ar putea spune, nici dl Theo, nici alții, că reperșiți nu i-au permis să-și zisul certificat de studii: Pătru Groza nu putea considera certificatul de 4 clase ale dlui Theo, pericolos pentru siguranța țării. Nu poate invoca nici graba. Dl Theo n'a plecat grăbit, ci-a putut face bagajele liniștit, a plecat cu trenul sau cu vaporul, nu a trecut nici o graniță clandestin, nici prin valurile Dunării, nici prin munți și nici prin păduri: dl Theo se găsea în România, ca pasapoartier grec. Și totuși lumea știe că cei ce trăiau în România cu pasapoarte străine, au putut părăsi țara, mai mult sau mai puțin în liniște. Desigur că cei ce au părăsit țara în aceste condiții, au fost nevoiți să renunțe la multe lucruri, nu li s'a permis să ia tot ce aveau, dar nimeni nu poate afirma că nu li s'a permis să-și zisul certificat de studii.

— Iarăși, s-ar putea spune că această nu are nici o importanță. Au existat și există autodidacți, mai cultivați decât mulți dintre cei cu școală la mână, multe din acestea datorându-se lui babacu. Există printre Români din exil adevărate personalități, care nu au școală la mână, dar s'au cultivat au citit, au scris, scriu, și din acest punct de vedere, sunt superiori multora dintre cei cu certificatele de studii. Face dl René Theo parte dintre aceștia? Tot în revista noastră am redat câteva mostre din "autodidactismul" "directorului gazetei noastre". Astfel, am arătat că dl Theo confundă "jurisdicția" cu "jurisprudența", noțiuni simple care nu sunt permise unei "gazete", să le ignore sau să le confunde. Dar dl Theo nu le-a învățat la școală, nu intrau în materia celor 4 clase primare, și nici mai târziu, în viața.

— Nu cunoaște limba română. Dacă s'ar apuca cineva să scoală într-o carte toate greșelile de limbă română

ale dlui Theo ar scoate o carte humoristică de prima mână. E cunoscută discuția în jurul cuvintelor "strident", "strident" și "stringent". Dar aceasta e floare la ureche. Cea mai teribilă eroare a făcut-o "Directorul nostru", când a spus că cei ce-și fac cura în România, se numesc *curisti*. În franceza celor ce-și fac cura li se spune "des curistes", și ei a crezut că în România li se spune *curisti*. Enormă neobișnuită a scos-o în evidență lăbul nostru confrate, dr. Petre Vălimăreanu, în nu mai puțin lăbul publicat în "Vatra", a cărei Printul Nicolae de Hohensollern li spunea "Sătra". Bineînțeles că aceasta o făcea printul în glumă și cu simpatie. Ar putea spune cineva că dl Theo o poliglot, știe românește, francezește, grecește, etc. Realitatea e că nu cunoaște nici o limbă bine. Nici chiar grecească. Și aceasta pentru că în România, grecii vorbeau o grecească... româniată. De exemplu, grecii din România li spuneau *gărlă, stanția*, ori în Grecia li se spune *sahna*.

În Grecia, unde s'a dus după ce a văzut că în România lucrurile nu-i merg așa cum se aștepta, deși figura pe lista comunistilor cu numărul 1232, pe lângă alte motive ce l-au determinat să puna compasul cu direcția Paris, cel principal a fost că nu se înțelegea cu simpatie: el vorbea o grecească româniată. Și acum, o profesie de credință: în repetate rânduri am scris despre dl Stamato lucruri aspre și i-am spus totdeauna "grecul", "Kir Stamato", etc. Realitatea este că adevăratul nume al dlui Stamato e Stamato, dar oricine în România avea dreptul să-și ia un pseudonim, dacă scria, sau să-și schimbe pur și simplu, dacă nu plăcea. Departele de noi gândul de a-l reproșa că nu i-a plăcut numele Stamato. Dacă i-am spus în repetate rânduri dlui Stamato, "grecul", aceasta era o glumă nevinovată. La Bărlad, care era un fel de prelungire a Brăilei și Galației, aveam mulți colegi greci și noi Români nu le spuneam altfel decât "grecule" sau "grecotele". Și nici unuia nu i-a dat prin minte să se supere. Cu dl Theodosiadis, cum am mai spus, am fost vreme îndelungată prieten. Și tot așa li spuneam: grecule sau grecotele și nu s'a supărat niciodată. Ba și li scriam, li spuneam tot așa, tot grecule și tot grecotele.

Acum, grecii din România se împart în două: unii cetățeni români iar alții pasapoartieri. Din prima categorie, unii au luptat pe front ca orice român, iar după prăbușire au fugit cum au putut-nu cu trenul sau cu vaporul-și au ajuns în Occident. Și aici, ca Români, luptă cu noi, suferă cu noi, speră cu noi. Între aceștia pot fi citați dlui Stamato, Costin Deleanu, Filitis și alții. Contra nici unuia dintre aceștia nu se poate spune nimic: sunt *Români de origine greacă*, și au absolut aceleași drepturi și datorii ca și noi ceilalți Români de origine valahă. În această categorie intră toți ceilalți Români de alte origini, inclusiv evreii. Dacă în viitor, în scrierile mele se va strecura cuvântul "grec" sau "grecotele", totuși lumea, inclusiv cei vizaiți, trebuie să le ia la ceașcă și să se caute totdeauna: glume nerăutătoase și nevinovate.

Dar e vorba de cei ce au fost cetățeni români și nu de cei cu pasaport. Ori dl Theo s'a născut în România, la Brăila și a ramas tot timpul în țara noastră cu pasaport.

În România a avut pasiunea gaze-

tărilor. A început prin a mătura în "redacția" unei obscur fol a unui grec din Brăila, apoi s'a dus la București. Și acolo a început tot cu mătura, la gazeta "Fapta" (la a dlui Mircea Damian și nu la cea a dlui Demostene Enescu). De la măturat a trecut la lipit mărci, apoi la expediția gazetei, după acela un mic reportaj, un articolas și așa a devenit "gazetarul profesionist". A început războiul. Cum aliații noștri germani li ocupaseră țara, nimeni nu li poate obiecta că era antigerman, dar fiind contra aliaților noștri însemna că, implicit, devenea și antiruman. Și ca să fim tot obiectivi, nici din acest punct de vedere nu li putem reproșa prea mult: au fost și Români de origine valahă care au fost antigermani, nedându-și seama că prin aceasta deveneau filoruli. De aceasta și-au dat seama țării, pe la Gherla sau Sighet.

Deci și pe "directorul nostru", acest antigermanism l-a împins în brațele comunistilor. După soțirea "eliberatorilor", "Fapta" li Mircea Damian, cu drepturi indiscutabile de rezistență, s'a instalat într-un apartament confortabil. Sosise vremea lor. În alt număr am arătat că fericirea n'a lăsat mult. Într-o zi au intrat în redacție câțiva eliberatori care le-au comunicat pe rușete că gazeta e interzisă. Noroc că în redacție se găsea și poliglotul Theo, care a înțeles de ce e vorba. Am mai arătat cum intervenția la George Ivașcu a rămas fără efect: Ivașcu l-a găsit pe lista comunistilor, dar pe cea de la 1000-la 2000, nu pe cea de la 1 la 1000.

Dar cum în vinele dlui Theo circula aprins sângele gazetăresc, nu s'a dat bătut. Cu un alt grec, numit Tsurkas, a scos o gazetă care se chema "Nea Elias", adică "Noua Grecia", adică și mai pe românește: Grecia comunistă. La Nea Elias, director era acest Tsurkas, iar dl Theo era redactor șef. Înțelegeți că nu mai era un al doilea redactor. Și cum era normal, această gazetă grecească, se ocupa numai cu problemele grecești. Dar nu toți grecii vedeau lucrurile astfel: unii considerau că trebuie să se amestece în treburile românești, deoarece ei erau comunisti și cum comunistul e internaționalist. Cel care vedea lucrurile just, era curioș de Theo. El era pentru stricta menținere pe linia grecească și neamtestoc în treburile românești.

În acea vreme era revoluție în Grecia, revoluție comunistă, a organizației E. A. M., condusă de generalul Markos. Nu numai englezii, dar și americanii au avut mult de furcă până ce comunistii lui Markos au fost înfrânți.

Și grecii comunisti din România s'au gândit să infiltreze o secție românească a E. A. M.-ului. Cine putea fi inițiatorul și șeful acestei secții românești a comunistilor din Grecia? Cine altul decât "directorul slarului nostru", adică dl René Theodosiadis. Dar dl Theo era dintr-o bucată. El nu admitea că în secția E. A. M. românească să intre și greci supuși români ci numai greci cu pasaport grecesc.

Invenții? Am mai spus și altădată că nu facem afirmații cu ușurință: toate afirmațiile noastre, sunt bazate pe documente. Deaceia redăm în întregime articolul publicat de dl Theo în "Nea Elias", gazetă ai cărei director era grecul Tsurkas și redactor, dl Theo.

"În jurul E. A. M.-ului din România".

Scriitoare deschisă grecilor din România.

Dl René Theodosiadis, redactorul

nostru, ne-a rugat să publicăm următoarea scrisoare:

Înainte de a da publicității această scrisoare publică (?), am stat și am judecat acest act. În cele din urmă am ajuns la convingerea că pentru lămurirea opiniei publice grecești din România, tăcerea mea ar fi însemnat o trădare a ideologiei mele politice (sublinierea e a noastră). Dar de care ideologie politică e vorba? Evident, de cea comunistă, căutând a ascunde un grup de oameni cari în neștiință de cauză, procedează așa cum procedeașă alții.

M'am văzut nevoit, și asta o spun cu durere în suflet, să mă retrag din organizația E. A. M. din București, organizație care a fost creată, din motive ce le voi expune mai jos:

În penultima ședință a comitetului acestei organizații, am constatat cu regret trei lucruri, pe care le-am înțeles atuncia cu toate protestele ce s'au ridicat împotriva mea.

În primul rând s'a cerut ca organizația E. A. M. să adere la platforma P.N.U.-ului, în al doilea rând organizația să protesteze împotriva guvernului de atunci și în al treilea rând s'au ridicat chestiuni de ordin strict personal împotriva exponenților Elenismului din România.

Aceste trei chestii ridicându-se în această ședință, nu aș putea, nu numai aprobarea mea, dar nici a unor membri din comitetul de conducere.

Nu este permis nici unui grec din această țară să se amestece în treburile interne din România, căci nici un grec nu are velleități politice în această țară opitalitări (sublinierea este a dlui Theo), dar chiar prin absurd, dacă s'ar admite așa ceva, însăși constituția românească nu permite acest lucru. Căci orice român sau grec nu poate decât să aprobe acest punct de vedere. Deasemenea nu e permis ca o organizație să fie remarcată la ambiții personale (?) împotriva unor X persoane, luându-se holdări de a opri pe un membru înscris să citească un ziar. Odată ce Comisia Aliată de Control, a aprobat apariția unei publicații nu e permis niminui să devie cenzor al membrilor organizației. Aceste metode imi repugnă și nu am altă denumire decât dictatorială.

Organizația EAM din România a fost înlemățată de mine, în colaborare cu cinei vrednici luptători, câștigată pentru această idee, în sprințul EAM-ului din Grecia și al colonelului Bakritas, un prieten pe care l-am apreciat și cunoscut de aproape (sublinierea e a noastră).

Organizația avea ca scop inițial: unirea tuturor grecilor, apărarea intereselor grecești în România, crearea de cantine, dispensare și cooperative pentru ajutorarea populației nevoașe grecești, ajutorarea celor lipsiți de mijloace din țară și familiile parizianilor din Grecia, ținerea de conferințe pentru cunoașterea reciprocă a celor două țări amice (în spirit comunist, fără indoială, sublinierea e a noastră).

În organizația nu puteau pătrunde decât numai cei ce posedau pasapoarte, adică cetățeni supuși greci.

Un program, despre care sunt convins că toți românii și grecii nu li vor gasi o lacună ci dimpotrivă cuvinte elogiase.

Aceștea "erau" punctele esențiale din programul propus pe baza cărui trebuia să activeze organizația EAM din România.

S'a întâmpnat așa cum am spus la începutul acestei scrisori, ca elemente nepregătite și interesate să ceară ca

organizația EAM să se amestece în chestiunile politice interne din România, iar ca membri au fost primiți greci, cari sunt cetățeni români și au toate drepturile să activeze în orice altă organizație română din țara, nu însă în EAM.

Am căutat și pot afirma fără să fiu desmințit, să fac o cât mai largă publicitate, în toată presa română: măturii stau articolele mele, în jurul organizației EAM din România pe care am reușit să o fac cunoscută în țară: am căutat să intru în legătură cu persoane proeminente din viața publică română (Pătru Groza, Bodnăreluc, Liuba și Iosif Chisneveschi, etc. n. n.) și greacă pentru a găsi un sprinț material (mai ales, n. n.) și moral în acțiunea mea (sublinierea e a noastră).

În clipa când am constatat că această organizație tinde să devină o trambulină pentru anumite persoane ce aveau unele chestiuni de rezoluat cu elenismul din țară, în clipa când am văzut că iresponsabilități care această organizație greacă și la parte la luptele interne din România, am crezut de a mea datorie să părăsesc această organizație.

Grecii din România nu au dreptul să lupte decât pentru patria lor și pentru susținerea intereselor grecești (sublinierea noastră).

Sunt convins că o bună parte din acei ce m'au găsit în organizație, mă vor urma pentru a pune bazele unei asociații așa cum o cerem, așa cum o vrem, și așa cum o înțelegem: apărarea intereselor muncitorești grecești și lupta pentru dreptate și democrație.

TRAISACIA GRECIA ETERNA SI NEMURITOARE!!!

RENE THEODOSIADIS

Asupra acestui genial articol, s'ar putea scrie un număr întreg de revistă. Nu am nimic contra lui René Theo. Din contra, li felicită că el, grec, cu pasaport, cu patru clase primare și agreat, și în plus, fost comunist, a putut să facă în exilul românesc "cea mai mare gazetă", "cea mai bine informată", cea mai... etc.

Dar ce gândesc oare toți Români, de la Alfa la Omega, care i-au dat certificate, acestul agreat, comunist, etc.?

● Confratele "Cuvântul Românesc" (Ianuarie 1979), publică o "întâmplare" a dlui Nicolae Penescu, prin care dă se plănge că e "atacat cu violență". Noi nu li considerăm vizaiți, pentru că nu li-am ataat niciodată și mai ales, cu violență. Noi li-am criticat și dreptul la critică e democratic. Ori dl Penescu crede altfel?

Afirmăm că nici un rând din "Carpații" nu poate face obiectul unei acțiuni în justiție. I-am cerut doar să se apere — scriindu — și memorie — contra afirmațiilor, pretinse stenografice, ale publicațiilor comuniste din țară — Mihail Vileșcu era încă rege — în celace privește atitudinea daale lașă în procesul Maniu. Poate face această cerere a noastră, obiectul unei acțiuni în justiție? Am spus că dl Penescu, în intervenția în șeful "seminar" de la Paris, a fost departe de adevăr și i-am pus anumite întrebări. A pune unele întrebări, chiar indiscrete, poate constitui obiectul unei acțiuni în justiție? Nu am afirmat și acțiunile nu am înscinat nu nici o formă nici dl Penescu ar fi venit din țară căci dl comunisti. Și nu am făcut-o, trimis de comunisti. Și nu am făcut-o, pentru că nu avem nici o probă. Dacă am fi avut, nu li-am fi amenințat ci am fi publicat rapid broșura, fără să

ne sînehim de amenințările sale cu justiția.

Dar dl Penescu vine cu niste afirmații care duc de dreptul la anulare dreptului la critică. Dă spune că pentru a critica pe cineva, să publici critica în țara în care trăiește cel criticat. Altfel, pare a spune dl Penescu, critica nu are nici o valoare. Adică pentru a critica pe dl Penescu, "Carpații" trebuie să apară la Paris, pentru a-l critica pe dl Rațiu trebuie să ne mutăm la Londra, pentru a scrie ceva contra dlui Demostene Enescu sau dr. Petre Vălimăreanu, trebuie să ne instalăm în Germania, iar pentru a-l spune dlui Găzdaru că e dement, trebuie să ne luăm catrafusele și s'o întindem spre Buenos Aires. Dar ce ne facem când e vorba să criticăm pe Juliu Maniu? Ar trebui oare să facem o tipografie în cer?

Afirmările acestea ne surprind când ele vin din partea unui om de Drept ca dl Penescu și ne fac să tragem concluzia că dă și a-l luat Dreptul cu ajutorul intens al lui babaca. Pe vremurile acelea se întâmplau multe din acestea.

● În Franța a existat a gazetă — nu li spun numele, pentru a nu li dat în judecată — care avea cel mai mare tiraj, "Le Figaro" și "Le Monde" erau departe în urmă, din acest punct de vedere. Și totuși, acestei gazete cu cel mai mare tiraj, lumea li spunea "gazeta concierges-elor".

De ani de zile, "Buletinul Israelitilor de Rit Elen" spune celorlalte publicații românești din exil, "fițieli", adevărată gazetă fiind B. I. R. E. Nu credem că BIRE are cel mai mare tiraj. Noi acotem "Carpații" în 1000 de exemplare și bănuim că excelentul confrate "Cuvântul Românesc" lese în mai multe exemplare. BIRE trebuie să fie departe în urmă. Afirmă însă BIRE că el are cel mai mare număr de abonați. Aceasta e posibil, pentru că noi trimitem foarte multe exemplare gratuit. În multe cazuri... numai de al dracului. Dar chiar în cazul că BIRE are mai mulți abonați plători, situația rămâne aceeași: "Buletinul Israelitilor de Rit Elen" e "gazeta concierges-elor". Că recent i s'a dat un impresionant număr de certificate, însemnează — nimic altceva — că în exilul românesc există un impresionant număr de concierges.

● BIRE a fost scos la Paris, de două persoane: M. F. (Inkelstein) Economu și un oarecare Florian, pe acea vreme funcționar la Legația de pe rue Brémontier. E probabil că la început, BIRE era subvenționat de Legație. Apărea în vreo 4-5 fol, nelegate. Sub formă înscinuată, se dădeu știri din țară, într-o lumină favorabilă comunistilor de la București. Desidem pe "directorul nostru" să facă dovada contrarie. Dealtfel Economu, sub egida Legației, ținuse o conferință despre extraordinarele și binefăcătoarele consecințe ale Reformei monetare de la București.

Trebuie să recunoaștem însă că Economu era un evreu foarte cum se cade. Un fel de Raul Rubel. S'a rupt de Legație, ba sa rupt și de evrei, devenind de dreptul antisemit. Economu a hotărât să se ducă în Israel, pentru a se stabili acolo. Acestei călătorii în Israel, li se datorase faptul că René Theo a devenit director al "Buletinului Israelitilor de Rit Elen". Plecând, Economu l-a lăsat BIRE lui Theo, care se acutase pe acolo tot cu momeala lui de lipitor de timbre. Din Israel,

Economu s'a întors antisemit. Și-a botezat fetița la Biserica ortodoxă, naș fiind René Theo. Economu câștiga ceva bani fiind corespondent al unor ziare din Israel. Făcându-și fata creg-tină, evreii l-au retras aceste co-res-pondențe, ba a și fost excomunicat.

Dar, după înapoierie, Economu l-a lăsat Buletinul lui Theo. Așa că di René Theo, afirmând — nu deadrep-tul, recunoaștem — că e directorul lui Bire de peste 30 de ani, spune un neadevăr. Pentru că M. F. Economu a fost director câțiva ani al lui Bire, și din cel 30 de ani, Theo ar trebui să tale câțiva. Această pentru a fi pe li-nia adevărului. Dar cum se face că atâtea "personalități" fac astăzi apel la coloanele lui BIRE, când această foale a fost scoasă pentru a servi pe comuniști, iar actualul director a fost comunist EAM-ist? Ori di Penescu va crede că și acestea sunt un atac "vio-lent" la imaculata dsale persoană și deci poate să ne dea în judecată!

● Cu cât trece timpul, văd că dom-nul filosof D. C. Amzăr e un om de în-tețea. Văzând că nu poate tăia nodul gordian, dsa a făcut cel mai cumințe gest: a renunțat să-l taie. După ce la început, pe toți cei ce nu credeau în viabilitatea Consiliului diui Penescu, l-a arătat cu degetul și a spus că fac jocul dușmanilor, adică al comuniștilor, a făcut o piruleță și a schimbat de poziție. A spus nici mai mult, nici mai puțin, decât că acest Comitet nu se poate face din cauza certurilor pentru sefle. Nu așa de filozofic ca dsa, o spus-esem eu cu două luni înainte.

Dar ultima piruleță — de înaltă cla-să — o întălmim în numărul pe Fe-bruarie al confratelui "Cuvântul Ro-mânesc". În acest număr, tot filozofic, sub titlul "Condiție sine qua non a "Unirii tuturor" di Amzăr ne spune deadreptul lucruri de necrezut. Spune di Amzăr că pentru a realiza unirea e nevoie de împăcare, ori pentru îm-păcare, cei vinovați trebuie să-și cea-ră lertare pentru toate greșelile făcu-te cu voie sau fără voie, și aceasta cu scopul de a fi lertați.

Păi acest punct de vedere îl susțin eu de vreme îndelungată. De mult spun că oamenii politici ce au avut posturi de răspundere să-și scrie me-moriile: dnii Penescu, Rațiu, etc. Diui Amzăr i se pare că aceste memorii nu sunt sincere. Poate. Dar când cineva în memoriile sale spune neadevăruri, vin ceilalți și-l bat pe umeri.

Dar memoriile ce trebuiesc scrise, și încă urgent, trebuie să trateze fatidic-ul 23 August.

N. S. G.

CARPATII

REVISTA CULTURALA SI DE
ACIUNE ROMANEASCA IN EXIL

Director-Proprietar:

TRAIAN POPESCU

APARE ODATA LA DOUA LUNI
SUB INDIRIJAREA UNUI COMITET

DE REDACTIE

★

Redacția și Administratia:

Calle Conde de Peñalver, 82, 4.

Telef. 402 11 01 - MADRID-6

Correspondența:

Apartado 9.283 - MADRID (España)

★

Abonamente:

Anual ... .. 20 \$ USA

De susținere, ... 40 \$ USA

Expedierea Avion plus, ... 5 \$ USA

REDACTIONALE

Rugăm pe cititorii noștri să scuze întârzierea cu care primesc acest număr din revista — CARPATII —, întârziere provocată de o prelungită grevă, a lucrătorilor din industria grafică.

Sperăm ca numărul 17, corespunzător lunilor Mai și Iunie, să vă ajungă către mijlocul lunii viitoare.

• • •

În diverse rânduri am atras luarea aminte a celor cari primesc revista, ca s'o respingă la sosire dacă nu sunt interesați s'o citească, sau să ne anunțe că nu pot plăti abonamentul pentru ca, de la caz la caz, să le-o trimitem gratuit în continuare.

Cu regret comunicăm celor care nu au răspuns în consecință, că nu vor mai primi pe viitor revista.

• • •

Începând cu numărul viitor, compatrioții din Franța care doresc să primească revista sau cărți, sunt rugați să se adreseze Domnului Prof. Filon Verca, 21, Rue Leon Hutin-Gagny 23320.

EDITURA CARPATII ANUNTA

Au apărut:

ISTORIA ROMANILOR DIN DACIA TRAIANA, de A. D. Xenopol, vol I, II și IV	15 \$ USA
ISTORIA LITERATURII ROMANE, de D. Murărașu, epuizat	10 \$ USA
NATIONALISMUL LUI EMINESCU, de D. Murărașu	10 \$ USA
POVESTI, de Ion Creangă, în fascicule	5 \$ USA
DACIA, de Vasile Pârvan	3 \$ USA
PRECURSORI, de Octavian Goga	12 \$ USA
ISTORIA PARTIDELOR, NATIONAL, TARANESC SI NATIONAL-TARANESC, de Pamfil Selcaru, vol I, II	10 \$ USA
ISTORIA POLITICA SI MILITARA A RAZBOIULUI ROMANIEI CONTRA RUSIEI SOVIETICE, de General Platon Chirnoaga	10 \$ USA
KARL MARX: INSEMNARI DESPRE ROMANI. Texte inedite cu comentarii de Pamfil Selcaru	10 \$ USA
ȘTEFAN CEL MARE, VOIKVOD AL MOLDOVEI, de prof. Alexandru Boldur	10 \$ USA
ISTORIA DACIEI SI CONTINUITATEA DACOROMANA, de General Platon Chirnoaga	10 \$ USA
LE NID, UNITE DE BASE DU MOUVEMENT LEGIONNAIRE, de Faust Brădescu	6 \$ USA
POVESTI PĂRĂ TARĂ, nuvele, de Faust Brădescu, N. Novac și N. S. Goveora	8 \$ USA
UNIREA NATIONALA IN COMPLEXUL POLITIC EUROPEAN, de Pamfil Selcaru	3 \$ USA
DICTIONAR ROMAN-SPANIOL, de Prof. Ion Protopopescu, rustică. Legat până	5 \$ USA
CORNELIU ZELEA CODREANU, DOUĂZECI DE ANI DE LA MOARTE, de Gr. Manollescu, T. Popescu, etc.	5 \$ USA
MOTA SI MARIN, DOUĂZECI SI CINCI DE ANI DE LA MOARTE, de Prut și Boutzo, Marqués de Nantouillet, Blas Piñar, Gr. Manollescu	5 \$ USA
DUMNEZEU SA NASCUT IN EXIL, de Vintilă Horia	12 \$ USA
RELATIILE ROMANO-RUSE, de N. S. Goveora	10 \$ USA